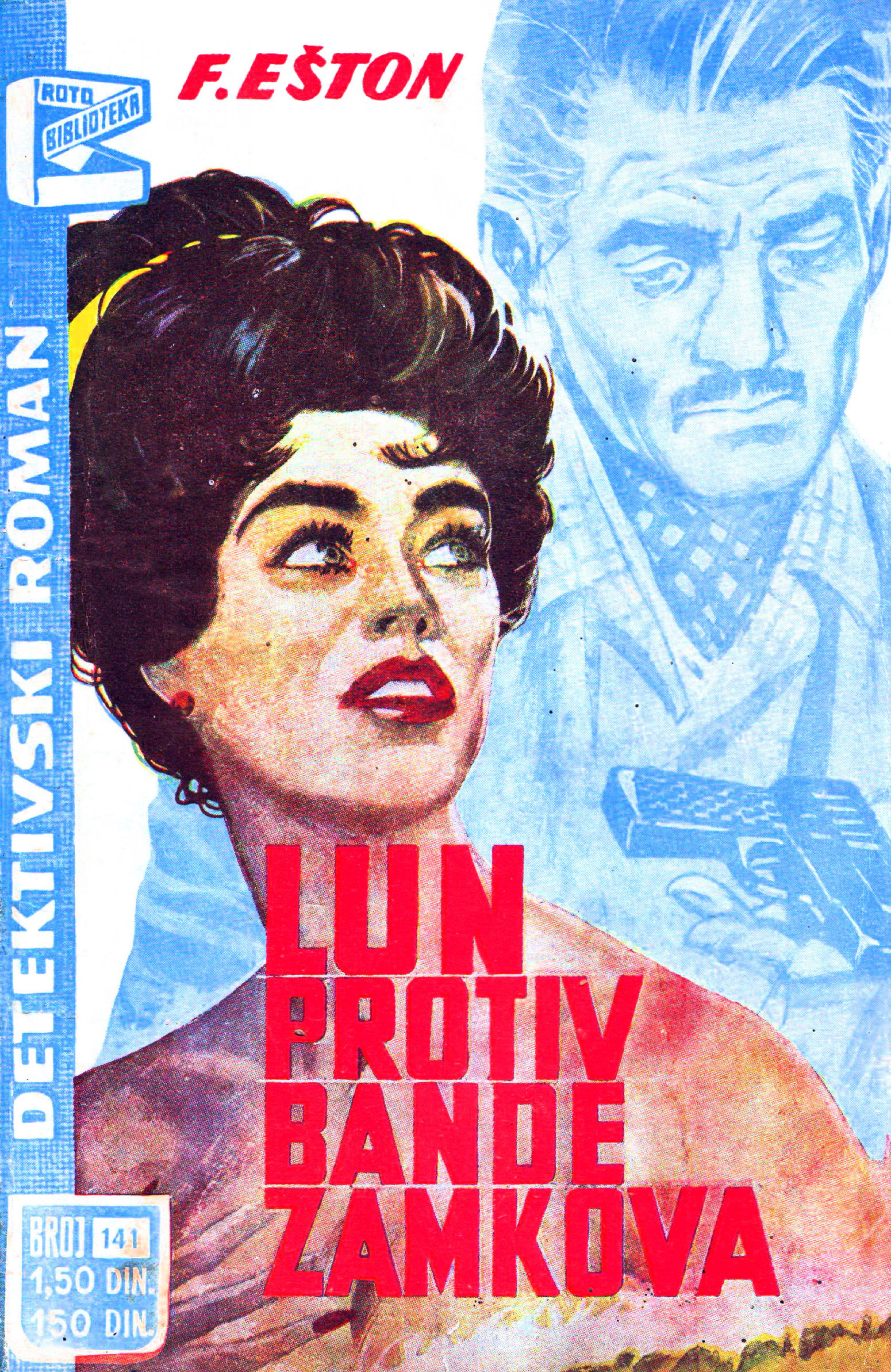




F. EŠTON

ROD

BIBLIOTEKA

DETEKTIVSKI ROMAN

**LUN
PROTIV
BANDE
ZAMKOVA**

BROJ 141

1,50 DIN.

150 DIN.



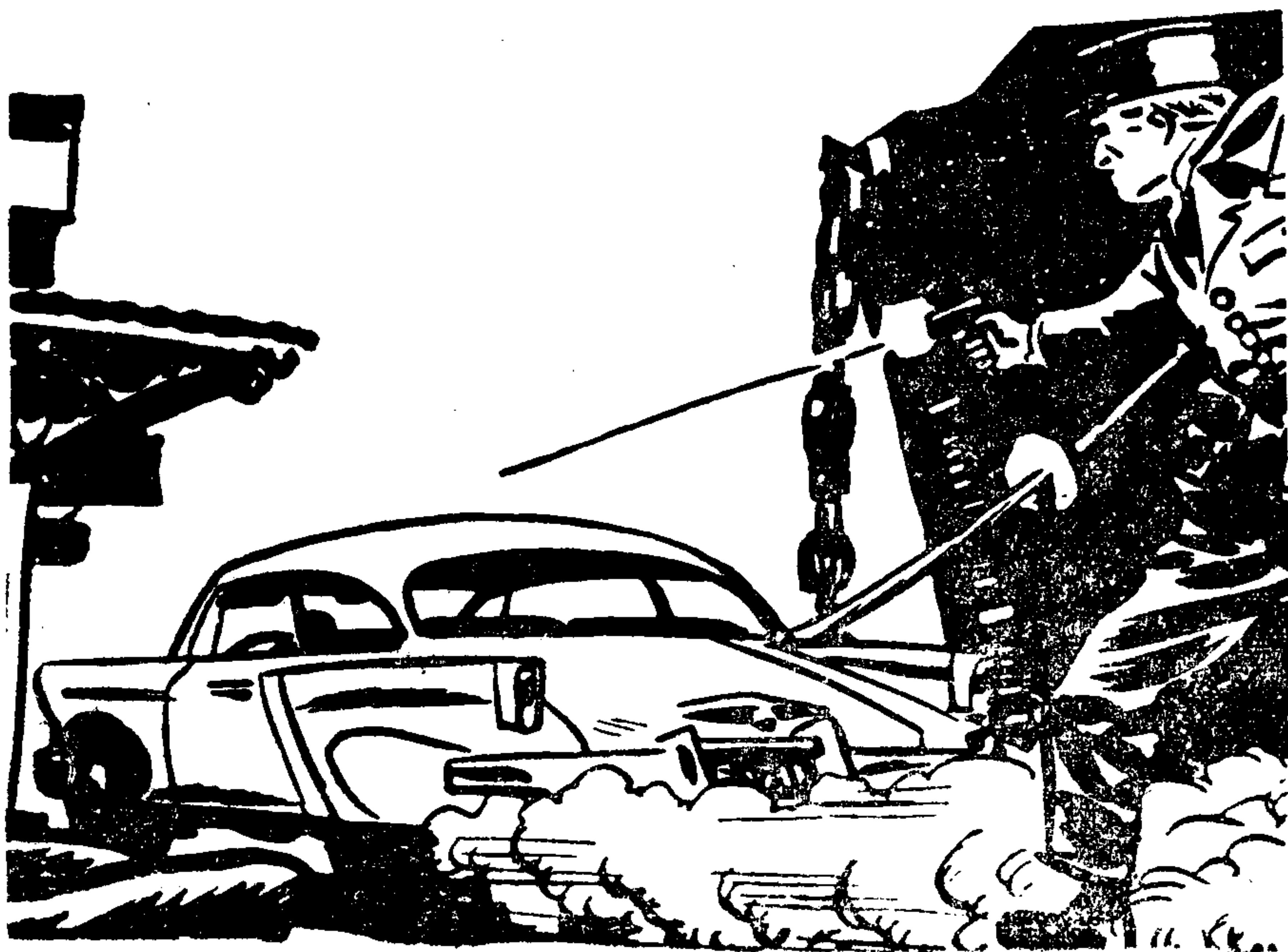
N O M / S E R I J A

15. februar 1966. godine

Sveska 141.

Frederik Ešton

Lun protiv bande zamkova



ROTO BIBLIOTEKA

Odgovorni urednik:
Mitar MILOŠEVIĆ

Izdaje i štampa Novinsko preduzeće „Dnevnik“, Novi Sad, Jovana Đorđevića 2
—Žiro-račun 657-1-254 (za seriju „Detektivski romani“ — Roto biblioteka).
Poštanski fak 120.

Još ne paleći svetla, da bi uživali u sumraku, vozili su se od Versaja ka šumi Sent Lamber. Lišće je bilo žuto i crvenkasto, a po okolini nicala su prva svetla, kao prosute zvezde. U kolima je bilo njih troje. Vozio je nasmešeni muškarac, motreći na vijugavu cestu kroz naočare sa tamnim okvirima. Na zadnjem sedištu nalazila se vitka plavuša, koju je nemoguće opisati, jer ne pripada kategorijama lepih žena, nego je apsolutno lepa za sve ukuse i shvatanja. Pored nje je sedeo krupan, ali dovoljno skladan i pokretan muškarac. Njegovo izrazito lice, čisto izvijenih obrva i pravilnih crta, uokvirivala je gusta crna kosa posuta srebrnastim iskrama sedina. Čeličnoplave oči u sumraku su izgledale crne i svetle.

— Još malo i stižemo — reče muškarac za volanom i na trenutak se osvrnu pokazujući nasmejano lice.

— Radoznala sam da vidim to čudno gnezdo usamljenog viteza — odvratila je devojka.

— I ti nazivaš gnezdом zamak od četrdeset soba!? — nasmeja se muškarac pored nje.

U tom momentu sidoše sa ceste i zađoše na uzan, ali uređen put, koji je u luku vodio kroz šumu. Nalazili su se nekoliko kilometara daleko od Bomonvila. Stigoše do dugog zida nad koji su se nadnosile krošnje mno gobrojnog drveća, a odmah zatim se ukaza velika kapija. Vozač zaustavi, istrča iz kola i na stubu kapije ključem otvori metalni kapak i brzo okrenu ručicu mehanizma. Kapija bešumno kliznu i on se vratio u automobil.

Ulazeći u veliki park, koji je u stvari bio prava stara šuma, vozač

upali svetla i ubrza vožnju širokim prosekom. Pod točkovima se čulo škripanje šljunka, koji se rasipao. Svetlo obasja široki ulaz dvorca, čija su dva bela krila nestajala među drvećem.

— Šta se to događa? — upita muškarac sa zadnjeg sedišta videći kako nekoliko ljudi trče oko jednog kamioneta.

Vozač naglo zaustavi i izađe.

— Hej vi tamo! Šta radite? Dodite ovamo! — viknu on.

— Sklanjajte se, inače... — odvratila jedan od nepoznatih ljudi i preteći podiže revolver.

Ostali su uskakali u kamionet i takođe vadili oružje. Vozač kamioneta upali motor i svetla blesnuše.

Muškarac sa zadnjeg sedišta istrča i pođe stazom.

— Stanite, momci! Lepo siđite sa tog sanduka i uljudno objasnite vlasniku dvorca šta se događa — reče on stojeći na sredini pošumljene staze.

U njegovim pokretima bilo je nečeg impresivnog i pretećeg. Nekoliko trenutaka vladala je tišina. Mrak je već bio zaklonio okolne predmete, pa su se samo ukrštala svetla farova. Baš u sredini stajao je visoki čovek.

Ali tada kamionet naglo krenu pravo na njega. On odskoči i poteže pištolj. Sa kamioneta su ciljale četiri cevi na njega. Devojka beše izašla iz automobila i sada kriknu. Muškarac sa naočarima je povuče u zaklon iza kola, a zatim doviknu svom prijatelju:

— Donalde, sklonite se! To su pljačkaši zamkova!

Njegovu opomenu zaglušišu pucenji. Čovek sa pištoljem, koji beše odsko-

čio ispred kamiona, u posljednjem trenutku se zadivljujućim skokom nađe u senci drveća i izbeže kišu kuršuma iz četiri cevi. Opali i sam nekoliko metaka. Jedan čovek sa kamioneta kriknu i pade na zemlju, a ostali zaglušno opsovaše i nastaviše da pucaju. Još jedan klonu preko ograde kamioneta, ali ga drugi povukoše baš u trenutku kad su obilazili automobil.

Nekoliko pucnjeva odjeknu nad samim glavama devojke i zaklonjenog muškarca. Stakla automobila prснуše u mnoštvo kao zrnevlje sitnih delova. Benzin počeo da curi i upali se tako da se automobil odmah pretvori u goruću buktinju. Njih dvoje pobege u zaklon drveća. Za to vreme kamionet nestade u mraku. Još nekoliko trenutaka između drveća se videlo njegovo svetlo, pa i toga nestade.

— Jeste li povređeni? — čuo se glas sa mesta na kome je stajao visoki.

— Čitavi smo! Jesi li ti ranjen? — užurbano je pitala devojka.

— Nije mi ništa — odgovori upitani i izađe na požarom osvetljenu stazu.

Priđe ranjenom razbojniku i nagnu se nad njega. Ovaj je bio bez svesti, ali još živ. On ga uze i u naručju ponese kao da je dete. Devojka i muškarac u naočarima potrčaše za njima. Stigoše na široko stepenište i uspeše se trčeći do hola. Vlasnik zamka upali svetlo i potrča ka telefonu.

— Zvaću policiju — reče podižući slušalicu.

— Ostavi! Ne mogu dozvoliti sebi to zadovoljstvo da se sastajem sa inspektorom — reče visoki spuštajući ranjenika na široki kožni kanabe.

— Onda bar da pozovem lekara? Taj čovek umire — dodade prvi.

— To može... Ali ne javljaj o čemu se radi. Reci samo da je povređen neko od posluge.

Vlasnik zamka podiže slušalicu i pokuša da pozvoni, ali je uskoro spusti i zaključio:

— Veza je presečena.

*

Visoki muškarac bio je Donald Sikert, koji beše doputovao u Francusku sa Džejn Vittington. Ona je sada stajala blizu njega i uzbuđeno posmatrala šta radi. Donald je sekao odelo sa ranjenika da bi otkrio rane. Pri tome je posmatrao lepo i još mlado lice nesrećnika, čije pune usne su bile blede, a oči zatvorene.

Vlasnik dvorca bio je Mišel de Bošato, poznat kao strastveni biolog, koji je tu svoju strast dopunjavao sportom. Veliko bogatstvo nasleđeno od predaka i dva ujaka omogućilo mu je da se bezbrižno posveti nauci, sportu i ugodnom životu. On je sada obilazio dvorac. Kad se vrati, uzviknu:

— To je strašno! Opljačkan sam tako da ću se teško ikada oporaviti... Ali taj čovek umire! Možemo li mu pomoći?

— To i pokušavam — odgovori Sikert.

Spretno je otkrio rane mladiću.

— Imate li kućnu apoteku? — upita zatim.

Mišel de Bošato otrča i brzo se vrati noseći čitav ormančić sa medikamentima i zavojima. Sikert nađe alkohol, zavoje i špric za injekcije. Uključio mali sterilizator i ubaci hirurške makaze i dva skalpela da se prokuvaju, jer to je bilo sve što se našlo u apoteci.

— Čak i hirurg u operacionoj sali bi ga teško spasao — reče razgledavši rane.

— Bolje je da ga ne dotičemo. Imam mala kola u garaži, pa ću požuriti da ga prebacimo u bolnicu — reče de Bošato.

— To bi potrajalo suviše dugo. Umro bi pre nego što bismo ga smestili u automobil — odgovori Sikert.

— Ali, možda se varaš... Ipak da... — dodade de Bošato.

— On zna o ranama više od nekih lekara — uzdahnu Džejn Vittington.

Lun nije dalje slušao njihov razgovor. Brzo je previjao ranjenika i ispitivao povrede. Jedan kuršum beše prošao pored srca i zario se u pluća, a drugi probio samu donju ivicu grudne kosti i izašao na slabinu. Bilo je očito da mladiću nema spasa, ali Lun ga previ, postavi drenažne cevčice i dade injekciju za jačanje srca.

Nekoliko minuta kasnije mladićeve oči se otvoriše.

— Ah... — jeknu bolno. — Vode... dajte mi vode...

— Ne smeš vode. Umiri se i mi ćemo ti pomoći — reče Sikert naginjući se nad njega.

Mladićeve oči sevnuše mržnjom.

— Vi ste me... ubili... Jedan de Melvil mora da umre... kad je upao u sve ovo... Vode, preklinjem vas — s mukom izgovori.

Sikert uze čašu i uli mu u usta nekoliko kapi. Ranjenik pokuša da dograbi čašu, ali klonu. Nešto je mrm-ljao. U njegovim očima se videlo da je u bunilu.

— Sumnjalo, ne pucaj!... Petao će nas jednom uništiti... Ja znam... Odvratno... Taj miris buđi... Pjer, kokošija kuga... Oh! Majko...

Sikert je pažljivo slušao ranjenikove reči i merio mu puls nad levom šakom. Na trenutak prestade i zapisa reči koje je ranjenik izgovorio.

— Pokušaćemo da ga odnesemo do bolnice — reče Donald Sikert i htjede da podigne ranjenika.

Ali ovaj izdahnu baš u tom trenutku. Sikert odmahnu rukom i sa obližnjeg stočića skide ukrasni stolnjak, pa njime prekri leš.

Njih troje sedeli su u malom salonu. Trebalo je odlučiti šta da se radi.

— Potpuno mi je razumljivo što ne možeš da se pojaviš pred policijom — reče Mišel de Bošato.

— Ja ću biti svedok — reče Džejn.

— Ne! Ne želim da te povlače, u istrazi i po sudnicama. Reći ću da sam došao i zatekao napadače. Pucali su i ja sam odgovorio. Jednog sam pogodio... Dovoljno je da ka-

žem deo istine i da isključim vas dvoje — nastavi de Bošato.

— Sam si rekao da niko ne bi očekivao od mladog Andrea de Melvila da bude član bande. Prepoznao si ga tek po fotografiji u njegovom džepu, jer je kao ranjen bio izmenjen, bled. Ostaće samo da si ga ubio. A ti to nisi učinio i ne smeš to da priznaš na sebe — reče Donald Sikert.

— Ne mogu reći ni to da si ti bio ovde. Progonice te čitava vojska policajaca i agenata — primeti de Bošato.

— To je istina. Ali ako se ja i Džejn sklonimo, policija će utvrditi da si ubio mladog de Melvila. Nećeš moći da pokažeš ni njegov pištolj, jer je ostao u kamionetu sa pljačkama — objašnjavao je dalje Sikert.

— Ali, postoje tragovi... Automobil je zapaljen... Zamak opljačkan... — uzbuđeno se umeša Džejn Vittington.

— Sve to policija ne mora da veruje. Takve „okolnosti“ mogu lažno da se pripreme. Policija hoće dokaze. Zato ne smeš na sebe uzeti ništa što nije istina. Jedina laž, koju smeš da dozvoliš sebi, jeste to što ćeš prećutati da sam i ja bio ovde. Izjavićeš da je nastala pucnjava i da je u njoj pao ovaj mladić. Sve ostalo pričaj kako je i bilo. A ja ću naći bandu — zaključí Sikert.

— Da bi mu se verovalo, neko treba da mu bude svedok upade Džejn.

— Imaće najlepšeg svedoka — nasmeši se Sikert. — Džejn i ti sedajte u mali automobil i pravo u policiju.

— A ti? — uplašeno upita Džejn.

— Ja ću nestati. Potražiću one koji su bili sa de Melvilom. Kada budu u rukama pravde, sve će biti uređeno — objasni Lun.

Iziđoše svi napolje. Sedoše u mali automobil i odvezoše se do kraja šume, gde Donald Sikert iziđe, a Džejn i de Bošato produžiše prema Milonu, malom naselju oko stare crkve.

II

— Divan je to čovek — reče de Bošato dok su prilazili naselju.

— Divan... I nesrećan... Toliko

je želeo da nađe mir i da odahne od stalnih progona u Londonu. On je sja-
jan naučnik, ali ga prati nekakva
kob. Zašto se baš nama dogodilo da
naidemo na pljačkaše? — govorila je
Džejn brišući suze.

— Voliš li ga mnogo, Džejn? —
upita de Bošato.

— Volim... U svakom trenutku bih
dala život za njega. Ali već godina-
ma živim u strahu... Umorna sam
od te ljubavi... Koliko nepravdi pre-
ma njemu! Koliko krvi oko njega! —
uzdahnu ona i jecaji plača je zaguši-
še.

Čekali su nekoliko minuta, a zatim
de Bošato upita:

— Zar nije mogao da izbegne opas-
nosti i komplikacije?

— On je čovek... Potpuni muška-
rac, potpuni borac, potpuni nauč-
nik... On ne može da se prilagodi
društvu punom nepravdi, laži i zlo-
čina... Njega ne mogu tako lako da
ti objasnim — zaključí Džejn.

Stigoše u naselje i uskoro su se
vraćali sa pet policajaca. Za njima je
trebalo da stignu inspektori i drugi
istražni činovnici sa lekarom.

Već je bilo obavljeno mnogo for-
malnosti. Policijski narednik zapisao
je prve izjave de Bošatoa i Džejn Vi-
tington, a fotograf snimio sve deta-
lje. Tada stiže pariski inspektor Da-
niel Dalman. Bio je to vitak muška-
rac visoko podšišane prosede kose.
Morao je imati blizu pedeset godina,
ali bi spadao u najšarmantnije Pari-
žane da nije imao jedan prirodni be-
leg, koji je bio u neskladu sa celokup-
nom njegovom pojavom. Levo uvo
mu je bilo tamno, skoro crno. Takvi
belezi nađu se ponekad na licu i za-
hvataju čak i čitavu polovinu. Ali
retko je ko video tu pojavu na uhu.

Sada on uđe i sasluša narednikov
raport. Zatim priđe Džejn i de Boša-
tou.

— Ja sam inspektor Dalman. Vo-
dim istragu o „bandi zamkova”, pa
sam izvešten da se misli kako je i
ovde umešana ta družina. Jeste li vi
čuili o toj bandi — obrati se de Bo-
šatou.

— Čitao sam nešto u novinama.
Opljačkali su zamak Nevil u Gam-
beu, crkvu u Tijenu, muzej u Aresu,
zamak Dampjer, zamak Bulonijer...
Ali ta banda je pohvatana. Doktor
Rišije, njen šef je u zatvoru — odgo-
varao je mirno de Bošato.

— Sasvim tačno! Ali pohvatana
banda ima naslednike. Već je prijav-
ljeno sedam velikih pljački zamko-
va i crkava — dodade inspektor Dal-
man.

Zatim se raspitivao o detaljima do-
gađaja. I nehotično se zagledao u
Džejn.

— Odněkud mi je poznat i vaš lik
i ime. Možete li to da mi objasnite?
— upita.

— Ne, ne mogu... I ne želim —
odvрати Džejn i pocrvlene od ljutine.

— Mislite da je uvredljivo ako je-
dan policijski inspektor nekoga pam-
ti? Onda ćemo stvar okrenuti. Od-
govaraćete mi na pitanja — reče Dal-
man.

— Sve je zapisano kod narednika
— usprotivi se Džejn.

Inspektor joj se galantno pokloni
i ode do narednika, koji je nadgled-
ao otpremu mrtvaca. Ovaj mu pru-
ži zapisnik i Dalman pročita podatke
o Džejn. Vrativši se, oduševljeno uz-
viknu:

— Kakva čast! Vi ste slavna Džejn
Vitington! Vaše ime znaju mnogi, jer
niste samo slavna naučnica na polju
biologije, nego i... Pomozite mi da
kažem... Uživali ste poverenje Lu-
na, kralja ponoći. Oh, još uvek se se-
ćam njegovog uspeha u Parizu. Spa-
sao je veliku muzičku trupu od zloči-
na jednog manijaka... Istina, malo
smo ga gonili, ali mu ne zameramo.
To je čudan čovek. Voleo bih da ga
upoznam. Nije li negde u blizini?

— Ne, nije u blizini. Napustila
sam London da bih prekinula to stal-
no vezivanje mog imena za Donalda
— odgovori Džejn.

— Tako se zove Lun? — upita in-
spektor.

— Ja ga poznajem pod tim ime-
nom — odgovori Džejn i nehotično
porumene.

— Onda mu je to pravo ime. Kažite mu da mu zavidim.

— Na čemu?

— Na uspesima... Na tome što poznaje vas... — skoro šapatom odvrati inspektor.

Džejn ne reče ništa i inspektor nastavi da je ispituje zašto je došla baš u zamak Bošato. Odgovori mu Mišel:

— Gospođicu Džejn Vittington sam upoznao na kongresu biologa u Oslu. Zanimale su nas iste pojave. Čitao sam u literaturi o njenim radovima... Pisao sam joj. Vi razumete, zar ne? To su naučnička pisma. Ja imam ovde uređenu laboratoriju. Pozvao sam Džejn.

— O, svakako, gospodine de Bošato. Verujte da razumem. A da li ste sami došli sa gospođicom sinoć u zamak? — nastavi inspektor Dalman.

— Sasvim sami — odgovori biolog.

— Za večeras je dosta. Nećemo vas uznemiravati dok nam to ne bude neophodno — zaključio inspektor i ustade.

•

Za to vreme Donald Siker se vozio autobusom prema Versaju i uskoro se nađe na bulonjskoj stranici metroa. Žurio je u redakciju „Dimanša“, jer je to bio jedini način da sazna nešto o poginulom mladiću. Bio je petak i dan kad je u redakciji moralo biti novinara i do kasno u veče.

Kad uđe, zaključio da je zakasnio. Nađe samo staru novinarku, nekada popularnu Meri Espin. Ali kada počese razgovor, pokazalo se da niko u Parizu ne bi mogao reći više o mladim i velikim tajnama milionskog grada.

Lun se beše predstavio kao engleski novinar i ona mu reče:

— Dragi kolega, odmah ćemo videti što se zna o mladom de Melvilu.

Pri tome doskakuta do sale sa dokumentima i hrabro se pope uz pokretne stubove. Pri tome nije zaboravila da uvijek suknju i vragolasto nametne Sikertu.

— Ma... ma... mh... me... mel... Melvil... De Melvil... Ogista... Ksavijer... Mora biti pre toga... Ah evo... — gundala je pri tome.

Kada siđe pruži Lunu tanak dosije sa nekoliko isečaka iz dnevnih listova. Sikert je čitao o istrazi zbog jedne tuče. Zatim afera sa prodajom lažnog rukopisa Monteskeja, hapšenje zbog pijanstva... Dakle, mladi Andre de Melvil je bio odavna u rđavom društvu. Dok je on čitao, novinarka mu nađe broj telefona de Melvilove sestre i adresu stana.

Četvrt časa, kasnije, baš kad je negde zvonilo dvadeset i dva časa, Sikert pozvoni na vratima stana u Ulici Melvil. Kroz odškrinuta vrata, koja je još uvek držao sigurnosni lančić, ukaza se uvelo lice mršave devojke.

— Koga tražite? — upita ona.

— Rekli su mi da bih od vas mogao saznati nešto o vašem bratu — reče Sikert.

— Ja ne viđam Andrea... Ne znam gde je sada... — odgovori ona vidno uzbuđena, ali nepoverljiva.

— Ja sam poslovni agent. Jedan vaš stari prijatelj me je zamolio da nekako, otrgnem Andrea od tog Petla i drugih — nastavi Lun.

— Onda uđite — reče devojka i na licu joj se ocrta izraz radosti i nade.

— Ne mogu da se zadržavam. Sutra putujem i moram još večeras Andrea naći. Gde da ga tražim?

— Pokušajte u „Zlatnoj školjci“ To je negde... Ne volim ni da pomislim o tim jazbinama u koje zalazi... Negde na Pigalu, ili Ulica Šartal... Ja ga tamo katkada potražim telefonom. Izvesna Odet Verili ga pozna je — zaključio devojka.

Lun se zahvali i krenu.

— Preklinjem vas, otrgnite ga otuda. Dajte mu neki posao. On može... On je de Melvil — uzdrhtalim glasom doviknu ona za njim.

Izlazeći Sikert uzdahnu i pođe do prvog drveta. Osloni se na njega i izvadi cigaretu. Dok je pušio, osmatrao je ulaz. Uskoro se zaustaviše

jedna kola. I pored toga što nisu imala policijsku oznaku, Sikert zaključio da je stigao časak pre policije.

III

Za razliku od mnogih lokala na Pigalu, koji deluju pomalo plesnivo i oveštalo, a ipak se ubrajaju u ono što se zove „boat de nuit”, spoljni izgled i unutrašnji dekor kabarea „Zlatna školjka” odavali su svežinu i bogatstvo. Sve je bilo novo, inventivno uređeno i luksuzno.

Donald Sikert beše stigao da se za nepuna pola časa presvuče u večernje odelo i sada uđe u blistavi hol. Dva vratara se duboko pokloniše, a nomak kraj garderobe prihvati njegov meki šešir i tamni ogrtač. Zatim Lun siđe u salu sa podijumom, koja je bila nešto niža od hola. Priđe pultu i baci pogled po sali. Njegova markantna pojava beše izazvala radoznalost mnogih dama, a time i njihovih partnera. On naruči perno i lepuškasta mikserka ga posluži. Trenutak kasnije zurila je u njega zgranut.

Lun se smeškao vrteći punu čašu pića oko prsta. Pri tome se nije prosula ni jedna kap.

— Vi to... kako je to moguće?! — upita ona.

On samo trepnu očima, malo podiže čašicu i osmehnu se devojci, a zatim opipa džep kao da traži maramicu, ali je ne nađe.

— O, pa i vi ste mađioničarka! — reče joj i pokaza na njen duboki dekolte, odakle je virila njegova skupocena bela maramica.

— Kad ste uspeli? Nemoguće! Pa ja ništa nisam primetila reče mikserka. — Mora da znate mnogo veština?

— Da, vrlo mnogo. Gledajte sada samo ona tri stola. Vidite pet žena i četiri muškarca — nastavi Lun.

— Da, vidim ih... Ali izvinite da spremim piće — reče devojka.

Na drugom kraju pulta natoči piće crnpuvasti kelner odnese sve na srebrnom poslužavniku. Devojka se vrati ka zanimljivom gostu.

— Rekli ste mi o gostima kod ona tri stola. Šta je sa njima? — upita ona.

— Zar vam nije ništa čudno?

— Ne... Ništa čudno ne vidim.

— Pa one žene nisu obučene — reče Lun.

— Istina, skoro su neobučene — osmehnu se mikserka i nehotično poniknu pogledom na svoj dekolte.

— Pogledajte bolje — reče Lun.

Devojka razrogači oči. Zaista, žene su bile sasvim nage. Lepo se videlo kako se pri njihovim pokretima pomiču mišići, a obnažene grudi izazovno podrhtavaju.

— To je nemoguće! Vi ste... Kako smete? — preneraženo progundala ona.

— O čemu govorite? — upita Lun i lagano mahnu rukom ispred njenog lica.

Ona opet nije videla ništa neobično.

— Vi ste opsenar kakvog nema u Parizu! — šapnu devojka već sumnjičavo i sa malo straha. — Kad bi gospodin Pižon znao... On bi mnogo plaćao čoveku koji bi izvodio tako nešto...

— Ko je gospodin Pižon? — upita Lun.

— On je... glavni... On sve sprema. Misli se da je vlasnik mnogih kabarea — poverljivo reče mikserka i opet otrča na drugu stranu pulta.

Kad se povratila, Lun upita:

— Kako bih video tog gospodina Pižona?

— Teško je... Nikoga ne prima lično... Ali ću vam reći u poverenju. On je sada u desnom salonu sa gospodom Evom i gospođicom Odet. On otuda posmatra program i kako se radi u lokalu — pričala je mikserka.

Pri tome pogled joj pođe ka jednoj zavesi višnjeve boje. Desno su bila vrata ka salonu. Lun klimnu glavom i gurnu pred devojku krupnu novčanicu.

— Naplaćuje šef sale. Gospodin Pižon ne dozvoljava da ostalo osoblje... — reče devojka diskretno vraćajući novac.

— To je za vas. Piće ću platiti tom šefu — osmehnu se Lun i odšeta prema salonu.

— Tamo je i suviše prazno i nećete videti program — htjede da ga spreči šef sale.

U tom momentu Lun podiže prste leve ruke i zagleda se čas u njih, a čas u šefa sale. Ovaj ugleda kako iz Lunovih prstiju izlete veliki leptir išaran mnoštvom boja. Pogled mu odluta za njim, a Lun u tom momentu šmugnu kroz vrata salona.

Tek što je ušao, uz njega se stvoriše dva snažna muškarca i preprečiše mu put. Lun ih pogleda i osmotri muškarca koji je sedeo u udobnoj fotelji između dve žene. Kosa mu se nalazila visoko nad čelom. Njegovo lice bi bilo vrlo lepo da nije na njemu lebdeo nekakav izraz podsmešljivosti i lukavstva. Desno je sedela zanimljiva i lepa žena sa mladežom na desnom obrazu, a levo znatno mlađa, koja je bila kopija Brižit Bardo, sa nešto izazovnijim grudima.

Lun se svima osmehnu i okrete se dvojici ljudi, koji su očito Pižonovi telohranitelji.

— Momci, zar ste vi jedini lovci pacova u ovom lokalu? — upita.

— Neslane šale se ne traže ovde — odvrati jedan on njih.

Pri tome je držao ruku u džepu.

— Ko pravi neslane šale? Vi držite pacova u džepu, a govorite o tuđim neslanim šalama. Vadite to iz džepa — dodade Lun.

Čovek nehotično izvuče ruku i trže se. Na pod pade nekakvo čudno stvorenje. Bio je to miš obučen u odelce i vrlo sličan Miki Mausu. Ču se lako cijukanje i stvorenje zaigra po tepihu.

— Hej, Miki! Odlazi odmah! Dame ne vole tvoje društvo — reče Lun zatim i čudno stvorenje potrča k njemu.

Uspuza še uz nogavicu i nestade pod peševima sakoa.

— Ko ste vi? — upita Emil Pižon.

— Imate sreću da upoznate doktora Kliva Konana — odgovori Lun i

galantno se nagnu prema damama i muškarcu.

— Šta želite? — pitao je dalje Pižon.

Nameštenje u „Zlatnoj školjci” i ostalim vašim kabareima. Plata... Pa, za početak deset hiljada novih franaka — odgovori Lun.

Pižon počeo da se smeje. Prihvatiše i žene.

— Deset hiljada? Sa tim vašim pacovom?... Rasterali bi ste mi goste... Oh! ne mogu više. Zaista ste smešni!

— Prvo pogledajte program — prekide ga Lun.

— A, to nikako! Na audiciju prima moj čovek sutra pre podne. A sada vas molim da nas ostavite. Program će početi za koji minut — zaključivši Pižon značajno gledajući svoje ljude, koji su bili spremni da ne baš nežno „zamole” čudnog gosta da izađe.

Oni sunuše ka Lunu, ali ovaj ih opomenu:

— Zar je red da pred damama izađete tako goli?!

Oni se pogledaše. Bili su bez odela do pojasa, a na njima su bile još samo nekakve smešne šarene gaće. Žene se zakikotaše, a telohranitelji pogledaše u svoje gole noge, pa pobeže iza zavesu.

Lun diže ruke uvis, a iz njegovih dlanova počeo da niču mnogobrojni leptiri koji se razleteše okolo. Nestajali su u mračnim kutovima salona. Odjednom to prestade. Lun se nasmeši i objavi:

— Mala revija najlepših žena sveta!

Iza zavesu počeo da izlaze redom neke lepotice u ljubičastim, zlatnim, plavičastim i belim velovima. Graciозnim hodom su protrčale preko salona i nestale opet iza zavesu. Za njima dođoše druge u dva reda. One na desnoj strani su bile obučene, a one na levoj gole kao igrači na kraju tačke strip tiza. U skladnoj igri, one obučene su se svlačile i oblačile i odelo bacale onima golima, koje su se oblačile na neki volšeban način. Kad

i one nestadoše iza zavese, Lun priđe društvu, prekrsti ruke na grudima i upita:

— Želite li ipak da razgovaramo? Ovo je jedina šansa koju vam dajem.

— Sedite! Vi ste čudo našeg veka! Mislim da ćete imati vaših deset hiljada franaka mesečno — reče ustajući.

Zatim predstavi stariju ženu kao svoju suprugu Evu, a mlađu kao primadonu svog kabarea Odet Verili. Lun ponovi ime kao doktor Konan.

— Izvinjavam se, ali čega ste doktor? — upita Pižon.

— Doktor psihohemije — odvrati Lun.

— Nisam čuo za tu granu nauke — reče Pižon. — Ali ono što ste pokazali, fantastično je. Kako ste uspeali da se u Parizu ne sazna za vaš izvrсни ansambl?

— Tek sam ga stvorio — odgovori Lun.

— Njime ćemo zatvoriti Foli Beržer, Mulen Ruž, Kasino de Pari... Svet će se diviti! — grozničavo je govorio Pižon.

— Ali, ansambl je veliki. Mi ne možemo odmah da primimo toliko devojaka — primeti Eva Pižon.

— Pa, devojaka i nema. Sve što ste videli izvodim sam odvrati Lun.

Uskoro su Pižon i dame shvatile da je pred njima najveći opsenar svih vremena.

— Kada možete da nastupite? — upita Pižon.

— Nakon deset dana odmora. Treba da spremim program — odvrati Lun.

— Trebaće nam više programa. Moja korespondencija drži trideset dva lokala. Nastupaćete samo u četiri, ali sa različitim trikovima — nastavi Pižon.

— O svemu ćemo se dogovoriti. Jedini je uslov da ostanem anoniman. Nastupaću pod raznim maskama, a negde samo kao konferansije — objasni Lun.

— To nam odgovara. I tako ćemo teško uspeti da vas zadržimo, jer će

ostali hteti da vas prisvoje. Nudim vam desetogodišnji angažman — odvrati Pižon.

U tom momentu žurno uđe jedan čovek i dade znak Pižonu da iziđe. Ovaj se izvini i preporuči dame gostu da ih zabavlja, pa izade.

Eva je teško skrivala interesovanje za markantnog gosta, a čim Pižon izade, ona prvo obori pogled, a zatim sanjalački osmotri Luna. I najnaivnijem muškarcu bilo bi jasno šta to znači.

Odet se beše uzvrpoljila očito nezadovoljna što mora da ide.

— Moj nastup je za pet minuta. Moram u garderobu. Nadam se da ću vas opet videti — reče i otrča trudeći se da korača najizazovnijim korakom.

Dok je odlazila, Lun je gledao za njom.

— Sviđa li vam se ta mlada tigrica? — upita Eva.

Lun ne odgovori odmah. Prvo se zagleda u Evine oči, a zatim odmeri njen struk, lepe noge i skladne članke na nogama. Zatim šapnu:

— Sviđa mi se manje nego vašem mužu. U stvari, meni se vi sviđate.

— Dobar ste psiholog, ali suviše drzak udvarač — odvrati ona glasom u kome nije bilo ljutnje.

— Lepota nije greh, a diviti joj se još manje — reče Lun. — A vi ste žena o kojoj, siguran sam, sanjaju mnogi muškarca.

— Sem Emila. On sanja o Odeti... A vi ste to odmah shvatili. Tako je, ali meni ne smeta. Emil i ja... To je samo brak pred svetom, a u stvari kompanjonski savez.

— Čvrst?

— Veoma čvrst. On nije ljubomoran. Ja ga cenim i znam da smo jaki samo jedno sa drugim — brbljala je Eva.

U tom momentu se vrati njen muž. Sede i ostade zamišljen.

— Šta se dogodilo? — upita Eva.

— Ništa. Neki policijski inspektor njuška oko nas. Raspitivao se i o meni. Sigurno će naići — odgovori Pižon.

A zatim se okrete Lunu i upita kakve sve stvari može da prikaže u kabareima i pozorištima. Lun mu je pričao najčudnije stvari, a neke propratio i primerima. A bilo je mnogo toga što je znao. Dani kada su gangsteri hteli da od njega stvore „super gangstera” nisu bili prošli uzalud. Veštine borbi, mađioničarski trikovi, hipnoza, mnoge naučne discipline i znanja behu mu stvorila izuzetnu snagu, a ljubav prema ljudima, toplo srce i poštenje, bacali su ga iz avanture u avanturu, u borbi protiv zlih.

Sada je instinktom osetio da je pljačka zamka delo zlih. Zeleo je da nađe one koji su gurnuli u smrt mladog de Melvila. Poznanstvo sa Pižonom i Odet trebalo je da mu posluži da sazna nešto više o de Melvilu i otkrije trag bande. I baš je razmišljao kako da se raspita o de Melvilu, kada u salon uđe čovek crnog uha.

— Inspektor Dalman — predstavi se on.

— Izvolite — odvrati Pižon i predstavi se, a zatim predstavi ženu i gosta. — Sedite sa nama. Odavde možete da posmatrate i program, gospodine inspektore.

Ovaj klimnu glavom i rukova se sa Evom i tobožnjim doktorom Konanom. Tada počeo program. Prvo nastupiše dvanaest igračica bluza. Zatim dođe Odet. Ona ne izađe na podium, nego se pokrenu zavesa i otkri pozornicu na kojoj se videla džungla. Nekakva aždaja se tromo pokretala, a kroz džunglu je trčala devojka u bikiniju od tigrove kože. Preskoči aždaju i počeo da igra pred njenom glavom. Aždaja se njihala, kao da hoće da je uhvati, ali je devojka skladno i lako bežala... A sve je bilo sračunato na to da se pokažu nje ne privlačne obline. Izgledalo je da se aždaja smiruje. Njene krupne oči

menjale su boju, a krljušt je svetlucala. Konačno aždaja je bila „smirena” i njena glava se mazila uz Odetu. Odjednom aždaja zgrabi krajičak gornjeg dela Odetinog kostima, pa ispusti taj deo odeće. Odet htela da ga dohvati, a aždaja joj steže i donji deo bikinija.

Odet je igrala ljutnju. Gornjim delom svog kostima zauzda aždaju, donji baci kao sedlo i uzjaha „neman”, koja je poslušno odnese u džunglu.

Publika je tapšala. Opet nastupiše dvanaest igračica predvođene jednim gorostasnim Crncem mišićavog i sjajnog tela.

Inspektor navuče zastor i obrati se Pižonu:

— Smem li vas malo odvojiti od vašeg programa?

— O, svakako, gospodine! — odvrati ovaj.

Inspektor ispriča o događajima kod zamka Bošato i smrti mladog de Melvila.

— Pa mi smo poznavali tog mladića! — uskliknu Pižon. — Ne mogu da shvatim da je on... Pa nismo ni sanjali!

— Njegova sestra nam je rekla da je često dolazio ovde i da ga je ponekad zvala telefonom preko Odet Verili — objasni inspektor.

— Odeta će uskoro doći — reče Eva.

I zaista Odet stiže rumena od igre i kupanja. Pižon joj predstavi inspektora. Ovaj počeo da je ispituje. Odet vidno poblede čim shvati da je mladić mrtav. Pižon ju je motrio ispod oka, a Lun je posmatrao sve njih.

Inspektor je vešto ispitivao, ali nije mogao da sazna ništa zanimljivo. Mladić je dolazio ovamo, trošio novac, veselio se i odlazio. Poneka tuča, pijanstvo i slične sitnice nisu ništa rasvetljavali. Inspektor beše od de Bošata saznao za de Melvilovo bunčanje i sada je pitao šta te reči mogu da znače.

Lun je brižljivo pratio reagovanje svih prisutnih, ali nije bilo osnova za bilo kakav zaključak. Tek kad obrati pažnju na inspektora, primeti da ga

ovaj proučava. Na to se uskoro nado-veza i pitanje:

— A da li ste vi poznavali mladića? — upita inspektor.

Lun odgovori da nije i da je skoro došao iz Australije. Pri tome je govorio francuski sa engleskim naglas-kom, istina ne upadljivim, ali pri-metnim.

— Jedan visok čovek u sivom ode-lu je pre manje od dva sata bio kod sestre de Melvila. Pomislio sam, ne znam zašto, da to niste možda bili vi — reče inspektor.

— Nisam bio. A to se može lako utvrditi. Pozovite tu sestru — od-vrati Lun.

— Možda je samo sličnost opisa kriva. Uostalom, gde bi vas mogao naći? — upita inspektor.

— Spavam u hotelu „Royal Opera”. Tražite doktora Kliva Konana — odgovori Lun i hitrim pokretom po-kaza pasoš.

— Hvala — klimnu glavom inspek-tor i počeo da čupka svoje mrko uho.

Bio je svestan da nije ništa posti-gao. Još jednom odmeri celo društvo i ustade.

Lun i Pižon ostadoše sa damama i nastaviše razgovor. Jedino je Odet bila malo resejana. Eva ispriča da će za vikend imati prijem u kući kod Montinjona. Opisivala je lepotu jese-njeg izgleda šuma Montmorensija i govorila o društvu koje će se tamo sastati.

— Žalim što i ja neću moći s to-bom — reče njen muž.

— Pozvaću doktora — reče Eva.

— Nadam se da neće odbiti tvoj poziv — dodade Pižon.

Lun se zahvali i prihvati poziv, a zatim ostavi društvo i iziđe u salu. Neko vreme je pijuckao voćnu limu-nadu sa malo konjaka, a zatim kre-nu.

Na ulici se osvrtao za taksijem, kad jedna kola skoro bešumno kliz-nuše k' njemu i stadoše.

— Možda imamo zajednički pra-vac puta — reče nasmejana Eva Pižon.

— Biće mi žao ako vam otežam odlazak kući — odvrati Lun.

— Ja i ne idem kući. Još ne želim da spavam, ali moj muž je postao nestrpljiv. Treba da uteši Odet zbog smrti malog de Melvila — ne okoli-šajući reče žena.

Lun uđe u automobil i Eva pokre-nu kola.

— Da prođemo kroz grad do Mon-parnasa? — reče ona.

— Izaberite pravac — galantno reče Lun.

— Ima nekoliko ugodnih lokala na Manparnasu, a kod Opservatorije imam jedan čisto ženski stan. Možda tamo da nešto popijemo? Birajte — reče Eva.

— Već sam izabrao. Vozite — šap-nu Lun.

— Šta ste izabrali? Recite.

— Neću da kažem. Vi treba da znate — odgovori Lun.

Eva je vozila dalje razmišljajući. Kad predoše Senu, ona skrenu mimo stanice d'Orsej i izveze na Bulevar Monparnas. Zaustavi se kod jednog kabarea.

— Pogodili ste šta sam izabrao — reče Lun.

Ona ga ljutito pogleda. Izgledalo je kao da želi da mu udari šamar, ali se uzdrža i oni uđoše. Eva je bila ne-ko vreme smrknuta, ali uskoro se odobrovolji, jer joj je pratilac šap-nuo reči jedne stare pesme o ljubavi. I toga momenta ona otpoče onu finu igru žene koja izaziva, ali diskretno, a zatim izbegava da padne u zagrljaj muškarca.

Lun joj je pričao nekakvu priču o svom boravku na ostrvu Okeanije, a zatim o sebi, ali tako da je gane, ier je usamljen. Na kraju je otprati do kola i oni se dogovoriše da slede-ćeg dana budu zajedno celo posle podne. Dok su se pozdravljali, Lun oseti lako drhtanje Evinih ruku. Toga trenutka bi se sa njom zauvek oprostio da nije želeo da pronade šta se to događa oko „Zlatne školjke”.

Šetajući niz bulevar ka Seni, on je razmišljao o Džejn. Koliko se ona

razlikovala od ovih žena! Život s njom bio je pun smisla. S njom se moglo razgovarati i družiti. Ona je bila jednako dobar sagovornik o nuci i umetnosti, kao što ju je interesovalo sve drugo o životu.

Ali jedna stvar je nad Lunom i Džejn lebdela kao oblak. Ona nije bila sasvim srećna. Stalni strah zbog opasnosti u kojima se nalazi voljeni čovek mučio ju je na jednoj strani, a na drugoj su njena žensivenost i prirodnost težili ka tihom domu i materinstvu. Lun je to osećao i znao. Još pre dve godine tražio je način kako da je oslobodi svog prisustva, svestan da će sam neizmerno patiti. Ali nije mogao da se odluči kako da to učini. On nije bio čovek za miran život, a ona je bila suviše hrabra da je to uplaši i otera od njenog Donalda.

Dakle, jedno od njih je trebalo da se žrtvuje i da nestane iz života onog drugog. Lun je bio spreman da on bude taj.

IV

Veza sa zamkom Bošato beše popravljena i Lun dobi Džejn. Javi joj se podražavajući ženski glas i na davno ugovoreni način.

— Vaša haljina neće biti gotova danas. Javićemo vam sutra — reče i spusti slušalicu.

Bilo je već deset časova i on se spremi da izađe. Baš tad telefon zazvoni. Javljao se inspektor Dälman. Bio je u salonu hotela.

— Odmah ću sići — reče Lun.

Mislio je kako je dobro što je prilikom posete sestri poginulog mladića nosio dodatnu periku, hodao malo poguren i imao upadljiv mladež iznad usne. Moglo se dogoditi da inspektor zatraži sastanak sa devojkom.

Ulazeći u salon, Lun odmah poznađe devojkicu, sada plaćom zamućenih očiju. Prilazeći inspektoru Sikert se sasvim ispravio i zbog toga izgledao viši. Mahnu inspektoru i sede na

obližnju fotelju da ne bi smetao njegovom razgovoru sa devojkom. Primeti da devojka neprimetno odrečno mahnu glavom. Ovaj čovek joj nije ličio na sinoćnjeg gosla.

Tada inspektor priđe Lunu i pozdravi se, a zatim reče:

— Moram se izvinuti. Gospodica de Melvil kaže da to niste bili vi kod nje.

— Normalno je da proveravate, gospodine inspektore. Čak, mislim, da još više treba proveravati. Prisustvovao sam vašem razgovoru u „Zlatnoj školjci“ i imam utisak da Odet zna više nego što je rekla. Ako šta saznam, pošto ću nastupati u tom kabareu, javiću vam svakako — odvrati Lun.

Inspektor izađe sa devojkom, a Lun malo sačeka, pa i on krenu. Uze taksi i odveze se do jedne trgovine oružjem. Njegov pištolj, koji beše upotrebio kod zamka Bošato, još od sinoć se nalazio na dnu Sene kod Severa. Trgovac oružjem reče da je potrebna dozvola za kupovinu oružja, ali kad se Lun osmehnu i stavi na tezgu dve stotine franaka više, ovaj odmah nađe jedan brauning i brzo ga zavi.

— Kod mene nikad ništa niste kupili — reče tiho.

— Razume se — odvrati Lun i izađe.

U jednoj apoteci, a zatim u trgovini hemikalijama, kupi nekakva jedinjenja i tečnosti, a zatim još neke sitnice. Trebalo je imati oružje, a on je bio došao u Pariz samo sa jednim revolverom. Nadao se da mu ni on neće zatrebati. Sada sa žaljenjem pomisli kako mu slučaj opet zagorčava život. Mogao je da pozove Džejn i da otputuje, ali to nije bilo u njegovoj prirodi. Neko je kriv za zločin. Kriv je neko za to što je morao da ubije mladića. Zato mora saznati sve okolnosti, jer bez toga ne bi mogao biti miran.

•

Svrati u jedan od onih prisnih malih lokala, uze novine i počeo da čita.

Iznenadi ga to što se iz materijala moglo zaključiti da se ne isključuje krivica Mišela de Bošato. U jednom članu neko piskaralo beše izvuklo staru priču o dvoboju de Bošatoovog pradede i de Melvilovog prapradede, u kome je prvi bio teško ranjen i od toga je bolovao dve godine, da na kraju umre ne ozdravivši.

„Zanimljivo je, pa i kad se radi o čudnoj slučajnosti, da je gospodin de Melvil izgubio život pred zamkom čijeg gospodara je neizlečivo ranio njegov predak još pre više od sto godina...”, pisalo je na jednom mestu.

Lun resignirano odbaci novine i počeo da posmatra tihi trg. Razmišljao je šta da uradi, pa odluči da opet poseti „Zlatnu školjku”, ali sada pre ručka.

Emil Pižon tek beše stigao u svoj biro, čiji je ulaz bio iza ugla, ali u istoj zgradi u kojoj i kabare. Kad mu javiše da ga traži dr Konan, on mu pođe u susret sve do pola stepeništa. Povede ga u luksuzni salon pored biroa. Ispriča mu da će se pred nogama njih dvojice uskoro nalaziti ceo zabavni život Pariza.

— Od dana kad je tobože umro, a stvarno otrovan Neša Martini, ja polako osvajam Pariz. A vi ćete mi pomoći da to i sasvim postignem — počeo Pižon.

— Ko je bio Neša Martini? — upita Lun.

— Da, vi ne znate... Zvali su ga Libanac, ali on je došao iz Sirije. Bio je i ministar u jednoj od tamošnjih vlada. Došao je u Pariz posle neuspeha u Njujorku. Ali ovde je uspeo i već četrdeset devete godine kapitalom nepoznatog porekla počeo je da kupuje... Njegovi su postali „Robinzon-Mulen ruž”, „Šeherezad”, „Drap d'or”, „Foli-Pigal”, „Šako”, „Eglon”... Već je bio napola osvojio „Komedi Komarten”, „Karusel”, „Madam Artir” i nekoliko drugih. Sanjao je da sve noćne lokale poveže podzemnim tunelima, a naročito ove na Pigalu — pričao je Pižon.

— Zanimljivi planovi — primeti Lun.

— I skoro je uspeo — nastavi Pižon. — Ali došli su skandali, jer je stvorio astronomske cene... Ostali vlasnici noćnih lokala su se branili. Posle je nađen mrtav u kolima. Kažu: srčani udar.

— Ko ga je nasledio? — upita Lun.

— Ah, to je još uvek zlo. Ostala je njegova Helen Martini. Udovica je zmija! „Nekrunisana kraljica noći” ima četiri revolveraša i nastavlja borbu. Ali ne ide kao pre. Ja sam uspeo da kupim nekoliko kabarea. Već sam kupio „Sfinks” i „Teatr de Kapisen”. Dobar deo akcija u tridesetak manjih kabarea su u mojim i Evinim rukama. Sada će gosti povrveti na vaše fantastične programe... Pariz će biti naš — zaključio Pižon.

Čitali su neko vreme, a zatim počeo da prave planove. Lun je opisivao tačke zamišljenih programa. Neke i pokaza Pižonu, koji se oduševljavao. Naročito ga je dovođila u ekstazu hipnoza sa slikama haremskih lepotica.

— Da li svi gledaoci vide ovo što ja vidim? — pitao je uzbuđen.

— Da vas uverim. Pozovite sve svoje ljude i da isprobamo — reče Lun.

Uskoro su bili u kabareu. Dođe i Odet, a za njom dvadesetak devojaka i nekoliko čuvara, blagajnika i portir. Lun se trudio da stvori iluzije da masu podvrgne hipnozi. Kada je završio, svi su slično opisivali ono što su videli.

U celoj gužvi Lun iskoristi priliku i upita Odet:

— Jeste li dugo poznavali de Melvila?

— Već dve godine. Nisam bila često sa njim, ali mi se sviđao... To ne sme da zna Emil — šapnu ona.

— Znate li nekog od Emilovih najinteresantnijih poznanika?

— Viđala sam ih, ali ne znam ko su... To je opasan milje... Ne pokušavajte da saznate više. Može se dogoditi da ne živite dugo... A bilo

bi šteta — dodade uzbuđeno Odet i htede da ode.

— Pitao sam iz radoznalosti. Ne pričajte šta smo razgovarali — reče on.

— Ne bih se ni usudila — odvrati Odet i otrča, jer je Pižon stajao na vratima i pogledom je tražio.

Eva se dugo gledala u trokrilno ogledalo, koje joj je otkrivalo izgled sa svih strana. Brižljivo je ispitivala jedva primetne borice na licu, oblik svojih grudi, linije nogu i oblinu mišica. Čas je bila zadovoljna, a čas bi joj senka brige prolazila licem. Ona je osećala da joj je lepota sada najzrelija i da se nalazi na vrhuncu ženskog cvetanja, ali je znala da je baš zbog toga blizu trenutima kad će početi da se ukazuju prvi pečati četrdesetih godina. Zar se brižljivim ispitivanjem to već ne naslućuje na vratu? A kako je baršunasta i nežna koža tog vrata!

Stari sat odsvira nežni znak za podne. Ona požuri da se obuče. Svetloplavi kostim i okrugao škotski šeširić učiniše joj se neprikladni i ona obuče usku koktel haljinu, ogrnu kašmirski mantil i krenu.

Lun ju je već čekao pred restoranom na Trgu Opere i oni se popeše uskim stepeništem. Četiri devojke i dva kelnera ih opkoliše, prihvatiše ogrtače i izabraše im sto blizu ogromnih prozora, koji su gledali na trg i niz aveniju.

— Pijmo „Martel” konjak — skoro molećivo reče Eva.

— Pristajem — odvrati Lun.

Blagi uticaj mirišljavog francuskog konjaka učini da su se uskoro osećali odlično. Eva poče da mu priča kako je učila najbolju školu baleta i da i sada ponekad igra za svoje goste.

— Videćete me na vikendu. Igraću za vas — reče ona. — Obećavate li da mi budete gost?

Lun klimnu glavom i pomilova joj negovanu ruku.

Kad završiše ručak, Eva reče da bi ga rado pozvala u svoj stan, ali da treba sačekati čas sastanka u divnom kraju iznad Montinjona.

— Pričajte mi o sebi — reče Lun.

Ona mu je govorila o svom detinjstvu u Monmorensiju i životu u roditeljskoj kući bogatog trgovca na Bulevaru Burdon. A zatim su došle teškoće onih godina neposredno pred rat. Bila je devojčica kad je otac umro. Imanje se brzo rasulo, jer su dva njena brata bili dangube i bonvivani. Okupacija je prošla u trošenju ostatka bogatstva. Evina majka je prodala i poslednje delove nakita.

— Kad je Pariz opet oslobođen, mogla sam da biram između igralice u malom teatru, ili striptizete u kabareima. A tada sam upoznala Emila... — govorila je glasom koji je otkrivao da je tada bila snasena.

— On je već bio bogat? — upita Lun.

— O, ne! Ali znao je kako da to zajedno postanemo — odvrati ona i skrenu razgovor.

Lun pomisli kako je izgubio mnogo vremena sa ovom ženom. Da se nalazio u Londonu, on bi delovao neposrednije i lakše. Ali ovde je bio stranac i terebalo je da bude oprezan. Činilo mu se da mora tražiti oko „Zlatne školjke”, a Eva će mu i nehotično pružiti neki podatak.

Ona je bila vesela i pila je zlatno-žuto vino iz velike kristalne čaše. On se čudio kako može da popije toliko alkohola, pa i ako je Francuskinja, gde je vino nerazdvojan pratilac svakog obeda. Bila je trezna sve dok ne ustadoše da krenu. Tada je morala da se osloni na njega.

— Prati me kući — šapnu mu. — Moraš sam voziti.

Nije mogao drugačije i on je smesti na sedište, a sam sede za volan. Uskoro stigoše na Monparnas i on je povede u njen stan.

Bio je to raskošan apartman pretrpan najskupocenijim kanabeima, foteljama, krznenim prostirkama i skupocenim zavesama i zastorima.

— Sama ću ti spremi kafu... Sačekaj malo — reče ona kao da i nema govora o njegovom odlasku.

On ću vrata od kupatila i šištanje slavine i tuša. Kad je izišla otuda, bila je bosa i obučena u prozirni ogrtač. Lun je i sam osećao nekakvu bezbrižnost izazvanu alkoholom.

— A sad me smesti da se odmorim — reče ona i stade uz njega tako da je uzme u naručje.

On je ponese. Spusti je na ležaj i, kao da se otrže od nekakvih nevidljivih spona, pođe ka izlazu.

— Već sam zakasnio — reče i nasmešen joj mahnu.

Ona ga je čudno gledala, ali se snađe i odvrati dobacivši mu poljubac stavljanjem prstiju na usne i onim toliko starim, ali uvek značajnim pokretom ruke. On odvrati i iziđe.

„Oho, stari moj! Ti si u opasnosti da zaboraviš jednu divnu devojkicu“, pomisli. Ali odmah zatim mu se lice smrači, jer se seti da on stvarno i mora da zaboravi Džejn.

V

Inspektor Dalman je zamišljeno gledao u već pročitani spisak poduhvata „bande zamkova“. Najviše ga je ljutilo to što je nova banda uspela da ponovo opljačka dragocenosti, koje su već jednom bile pronađene kod Rišijea. Samo tapiserija iz Sen zervea koju je jednom ukrala stara banda zamkova, vredela je dva miliona novih franaka. K tome je trebalo pribrojiti desetine stolica i stočića „Luj XV“, šest skupocenih mermernih amfora „ampir“, opremu salona slavne vojvotkinje Suzane de Mabije.

Banda se nije ustručavala ni od ubistava. Nađena su mrtva četiri čuvara zamkova, crkvenjak u Fuke-reju i kustos muzeja u Amieniu. Pretučeni su i ranjeni još devet ljudi.

Ali nikad nije bilo utvrđeno odakle je opasna družina. Prvi trag je bila smrt mladog de Melvila. Pored tog iz zamka Bošato odneti su predmeti

od ogromne vrednosti. Uz šest komada stilskog starog nameštaja, nestale su četiri slike starih majstora i dva Pikasova platna, jedna Dalijeva fantastična kompozicija i kuhinjsko srebro staro dva veka. Pokradene stvari vredele su preko četrnaest miliona novih franaka — pravo bogatstvo. Srećom, banda je bila iznenađena vlasnikovim povratkom i nije stigla da odnese vrednosti iz de Bošatoovog kabineta, koje su nadmašivale odneto. U štampi su se mogli naći podaci o retkim knjigama, zlatnoj maski Viktora Igoa, vitrinama pretrpanim figurama neprocenjene vrednosti iz svih krajeva sveta. Ostalo je i staro, ukrašeno i vredno oružje.

„Pravo je čudo to što vlasnik zamka nije bolje čuvao svoje bogatstvo. Čeličnim vratima je obezbedio svoju laboratoriju, iz koje se moglo odneti samo bezvredno bilje, kukci i crvi u zbirkama, životinjice u alkoholu i slične naučničke stvari, a ostavio je skoro sasvim nečuvano blago celog dvorca. Sva posluga stanovala je u blizini zamka i noću nije bilo čak ni stražara. Dva psa u parku pljačkaši su lako otrovali i nesmetano utovarili svoj kamionet“, pisalo je u večernjem izdanju „Pariskih novosti“.

Na jednoj strani beležence stajalo je zapisano pitanje: „Nije li de Bošato sve inscenirao i namamio mladog de Melvila da ga ubije?“. Ali je ispod toga pisalo: „Svedok Džejn Vitington, po svemu što se o njoj zna, nikada ne bi dala alibi ubici“.

Na drugoj strani beležnice inspektor beše zapisao: „De Melvil je viđan i u „Sfinksu“. Taj lokal pripada Emilu Pižonu. Posetiti“.

Inspektor kucnu to mesto u beležnici i naredi da mu se doveze automobil.

*

— Kad ću te videti? — pitala je Džejn kad joj se Lun beše javio.

— Ne znam tačno. Tek prekosutra, mislim — odgovori on.

— To je čitava večnost... Slušaj, gospodin Mišel me zove na jedan prijem i vikend — nastavi Džejn.

— Gde će to biti?

— Negde kod Montinjona.

— Poziva vas gospođa Pižon?

— Otkuda znaš?! — iznenadi se Džejn.

— Biću i ja tamo — odgovori Lun.

— Ne mogu da shvatim... — dodade Džejn.

— Ni ja ne shvatam, ali ćemo se tamo sresti, a to je dobra slučajnost. Ipak, ti i Mišel me „ne poznajete”. Ja sam za gospođu Pižon novi madi-oničar i opsenar njenog muža. Zapamti: Ne poznajemo se! — odvrati Lun i pozdravi voljenu devojkicu, a zatim spusti slušalicu.

Neko vreme je razmišljao gledajući kroz prozor svoje hotelske sobe. Jesenja noć se rano spustila i nod gradom su treperila mnogobrojna svetla. Sakr Ker je bila osvetljena reflektorima tako da se stvarao utisak kao da lebdi nad zemljom.

Pogledavši na časovnik Lun zaključi da je vreme da pođe. U mislima je bio povezao činjenicu da je u starom isečku iz novina u redakciji „Dimanša” pročitao o tuči mladog de Melvila u „Sfinksu”. A taj noćni lokal je sada bio Pižonovo vlasništvo.

*

Vratar na ulazu u „Sfinks” pažljivo osmotri novog gosta. Lun to primeti i povrati se da ga upita:

— Da li ste videli Petla, ili Lažljivca?

— Nikada nisam čuo takvo pitanje. Petlova sam viđao, a i lažljivaca — odvrati vratar.

— Mene zanimaju dva čoveka, koji imaju te nadimke. Možda će vam ovo pomoći da razmislite — dodade Lun i gurnu mu u ruku novčanicu od dvadeset franaka. — Ako se nećeg setite, biću kod bar — pulta i za trud...

Lun ne završi rečenicu, nego samo pokaza dve novčanice od po sto franaka. Vratar ga je sumnjičavo gledao,

ali krupne, rumene novčanice su ga dovodile u iskušenje. Zato pozva jednog od razvednika da ga zameni i šmugnu kroz sporedni izlaz. Prođe kroz usko dvorište i pretrča ulicu. Uđe u neosvetljen hol i pipajući pođe niz suterensko stubište. Na jednim vratima pokuca na naročit način, kao da morzeovim azbukom signalizira svoje ime.

Iza vrata se prvo ukaza cev revolvera, pa se ona jače otvoriše i vratar se provuče unutra.

— Šta ima novo? — upita čovek bledeg lica, koje bi bilo lepo da nije bilo nesrazmerno dugačko.

— Pre pola sata u „Sfinks” je došao Crno Uho — reče vratar.

— Znamo. Video ga je jedan od naših — reče čovek dugog lica.

— Nisam došao samo zbog toga. Našao je i jedan visoki čovek, koji traži Lažljivca, ili Petla — odgovori vratar.

— Šta si mu rekao?

— Odgovorio sam starom frazom.

— Vрати se i reci mu da će dobiti obaveštenje.

— Da uzmem i dve stotke, koje mi je ponudio?

— Uzmi. Dok mu budeš javljao, ja ću videti i znaću ko je taj delija — zaključi nepoznati i odškrinu vrata jedne sobe. — Vратиću se za nekoliko minuta — dodade četvorici ljudi, koji su igrali karte u novac.

Zatim pođe za vratarom, koji pređe ulicu i kroz zadnji ulaz nađe se u holu. Dva minuta kasnije stade uz Luna i šapnu:

— Jedan prijatelj nešto zna o Petlu i Lažljivcu. On će doći k vama. Ja sam ga našao.

Pri tome neprimetno postavi ruku da primi obećanu nagradu. Lun mu dade ispresavijane novčanice.

Čekajući, Lun je posmatrao kabare, u kome je bilo malo gostiju, jer do početka programa je trebalo još najmanje tri sata. Ugleda inspektora Dalmana, koji je sedeo za stočićem uz veliki stub. Lun mu neprimetno mahnu u znak pozdrava i nastavi da

pije svoj koktel načinjen od nekoliko kapi gorkog likera, malo skoča i dosta voćnog soka.

Jedan čovek stade uz Luna. Iskosa ga osmotri i šapnu:

— Hteli biste da se sretnete sa Petlom?

— Veoma bih želeo da vidim njega, ili Lažljivca, ali sada ne mogu — takođe niskim glasom odvraća Lun.

— Zašto? — upita pridošlica.

— Jedan dustabanlija je ovde. On radi na slučaju Bošato — objasni Lun.

— Je li to Crno Uho?

— Zovu ga, valjda, i tako. To je inspektor Dalman.

— Prati vas?

— Ne mene... Ali ne volim što sam ga sreo ovde.

— Zašto ste došli?

— Emil mi je rekao da ću nastupati i ovde, pa sam svratio da pogledam salu.

— Koji Emil?

— Vlasnik „Zlatne školjke”. Imam ugovor sa njim — objasni Lun.

— Eh, taj lupež. Jednom ću mu razbiti njušku. U svoje mreže hvata jedan po jedan „boat de nui”.

— Ne znam šta imate protivu gospodina Pižona, ali on je prema meni vrlo ljubazan. Naročito je divna gospođa Eva — smejući se reče Lun.

— O... jeste. Gospođa Eva — zamišljeno reče nepoznati.

Čutao je neko vreme pijuckajući konjak, a zatim upita:

— Kako ste došli na ideju da tražite nekog Lažljivca i Petla baš ovde?

— Andre mi je govorio... Nije važno. Naći će oni mene kad im zatrebam — ravnodušno dodade Lun.

— Poslaću čoveka da vas obavesti — zaključí nepoznati.

Dok je odlazio, Lun primeti da ga inspektor Dalman prati. Lun plati, pa i sam izađe za njima. Ugleda kako vratar uzbuđeno gleda za inspektorom i kako otrča do telefona. Lun ne primetno kliznu napolje.

Nepoznati se osvrnu nekoliko puta, ali inspektor Dalman svaki put uspe da se zakloni iza nekog od pro-

laznika. Lun izgubi iz vida nepoznatog, ali je video inspektora, pa nastavi da ga prati. Vide ga kako oprezno ulazi u obližnju zgradu preko puta kabarea. Pođe i on tamo. Kao senka šmugnu u mračni hol i skloni se iza vrata. Čuo je kako trupkaju koraci na stubištu ka suterenu. Lun pođe napred, napipa ugaon pred stubištem i sakri se u udubljenje.

U tom momentu blesnu svetlo i on ugleda kako tri čoveka iznikoše oko inspektora i kako ga drže pred cevima revolvera. Jedan mu zađe iza leđa i udari ga nekakvim tupim predmetom. Uvukoše ga unutra, i ugasíše svetlo. Lun priđe vratima i oslušnu.

Prvo se čula nekakva lupa, zatim glasovi, kao da nekud odlaze, a zatim zavlada tišina. Lun opipa vrata, zavuče mali prst u ključaonicu da vidi kakva je brava. Napipa kraj ključa zaglavljenog sa druge strane. On iz džepa izvadi nekakvu cevčicu sa završetkom sličnim ključu za štimovanje klavira. Cevčica uđe oko krajička ključa i čvrsto ga uhvati. Lun okrenu i vrata su bila otključana. On uđe u mračan hodnik i oslobodivši svoj „instrument” ponovo ih zaključa. Džepnom lampicom osvetli desno i ugleda sobu sa starim, pohabanim foteljama i stolicama. Na stolu se još pušio jedan opušak cigarete, a karte su ležale razbacane po stolu.

Levo je bilo stepenište od svega šest stepenica, koje su vodile nadole u podrum. Lun se tiho spusti. Dug prolaz razdvajao je nekakve boksove sa starudijom, ugljem i praznim bocama. Malo dalje su se nalazili visoko naslagani sanduci sa leve strane, a burad sa desne. Desetak metara dalje bilo je proširenje osvetljeno slabim svetlom. Iza sanduka Lun ugleda četiri čoveka i jednu devojkduge crne kose, koja joj je padala u onom namernom neredu, koji se postiže samo dugim uređivanjem.

Inspektor je dolazio k svesti, a grupa napadača ga je radoznalo posmatrala.

Lun otkri da se može provući sa druge strane sanduka, odmaknutih od podrumskih zidova valjda zbog vlage. Napredovao je polako da ne bi izazvao šum. Kad stiže na mesto odakle je mogao da vidi celo društvo, inspektor se već uspravljao, teturajući. Jedan od napadača ga gurnu da sedne na niski sanduk.

— Crno Uho je dolijalo! — smejao se mršav čovek čija kosa je po sredini temena i nad čelom stršala kao petlova kresta.

— Vi ste me napali — reče inspektor i čupnu svoje obeleženo uho.

Svi se nasmejaše kao da je izgovorio najuspešiju šalu.

— Koješta, inspektore! Mi smo vas nežno pokupili da ne ozebete u vlažnom hodniku — dodade čovek dugog lica.

— Šala Karla Brena! Jadni sumnjalo, dolijaćeš ipak. Dugo si uspevao da se izvlačiš — jetko odvrati inspektor.

— Izvukao sam se i ovog puta. A ti, Crno Uho, nećeš! — podsmehnu se Breno, koga su zvali Sumnjalo, zbog večnog opreza.

— Pretpostavljao sam da je Pjer Ože takođe tu. Gde je bunjište, mora biti i Petao — prkosio je inspektor.

Pri tome osmotri ostale. Najduže je gledao čoveak crne kose dobro namazane i razdeljene nad levom slepo očicom. Nije ga poznavao, ali je shvatio da je najopasniji, jer je sedeo tako da mu se niko nije sasvim približavao, što je skoro uvek znak da je to šef. Jedino je devojka crne kose i upadljivo crnilom okruženih očiju slobodno držala nogu na ivici sanduka.

— Kako ste došli na ideju da njuškate za nama? — upita mirno crnokosi.

Tamne obrve mu se razmakoše, a punački podbradak pokri ivicu bele košulje.

— Ne razgovaram sa nepoznatim — odvrati inspektor.

— Nećete imati koristi od poznanstva, ali da vam ispunim želju — reče crnokosi. — Zovem se Miseno

Kvalja. Šef sam ove trupe umetnika.

— Umetnika u obijanju?

— Ne samo u tome. Evo, naša Fransoaz bolje poznaje galerije i muzeje, nego bilo koji istoričar umetnosti. Zar ne, draga?

Devojka se nasmeši.

— Petao je umetnik sa revolverom, ja sviram kroz ključaonice svih brava, a ostali poznaju sve što vredi u životu — nastavi Kvalja.

— Dakle, pripremili ste mi večni pokoj u ovoj mišjoj rupi? — zaključio inspektor, ali glasom koji je zvučao i kao pitanje.

— Čemu takav pesimizam? — upita Kvalja.

— Suviše mnogo ste mi rekli o sebi — objasni inspektor.

— Tačno je! Ubićemo vas, sem ako nam ne pomognete da se obezbedimo.

— Kako bih ja to mogao? .

— Pozvaćemo izvesnog gosta i vi ćete ga mirno probosti nožem.

— O kome se radi?

— Izvesni doktor Konan nešto njuška pa hoćemo da ga se otarasimo. Inspektor počeo da se smeje.

— A ja sam mislio da je vaš. Sumnjalo je razgovarao sa Australijancem pre četvrt sata — dodade.

— A šta vi znate o njemu?

— Malo... Skoro ništa... Dakle, ja treba da ga likvidiram, a vi mene.

— Odgovorajte prvo na naša pitanja! Kako ste saznali da smo mi sumnjivi? — upita Kvalja.

— Ubijeni Andre de Melvil je dolazio ovama. Viđan je sa Petlom i Lažljivcem...

— Prokleti policijski pacove, ja imam ime. Ako me još jednom nazoveš Lažljivcem... — zapreti pesnicom kicoški odeven mladić, kome nije moglo biti više od dvadeset godina.

— To slavno ime stekao si još kao dekorater, koji je primao pare, a nije završavao poslove — nasmeja se drsko inspektor.

Mladić htjede da ga udari, ali Kvalja mu prepreči put rukom.

— Lakše, Klod! Imaćeš zadovoljstvo da se osvetiš malo kasnije. Razume se u slučaju da inspektor bude mogao da nam da neke čvrste garancije da nećemo biti progonjeni — reče Kvalja.

— A šta to očekujete od mene, mladići? — upita inspektor.

Trudi se da izgleda ravnodušan, ali su mu po licu iskakale graške znoja.

— Napisaćete kratko pismo da morate hitno u Rems, a da vaše kolege uhapsite de Bošatoa — odgovori Kvalja.

— On je inscenirao ubistvo Andree de Melvila. To ćete napisati u pismu.

— Ja nikada ne pišem. Jednostavno bih telefonirao — izvlačio se inspektor.

— Ovoga puta ćete pisati — zaključujući Kvalja.

— Ništa neću da pišem. I neću da zadovoljim obične pljačkaše i ubice, kakvi ste vi — odvrati inspektor i iznenada skoči.

Udari Kvalju i odgurnu Lindela, koji mu je bio najbliži, a zatim se baci na Ožea i Brena. Udarci su pljuštali i stvorili se gužva. Svi se baciše na Dalmana i srušiše ga na neravni betonski pod. Pri tome mu zgnječiše lice o grubu podlogu. On klonu i kada ga ispraviše, niz lice mu je tekla krv.

— Zabava sa inspektorom je suvišna — zaključujući Miseno Kvalja, trljajući podnadulo oko. — Napravite omču i obesite pseto!

— Ja to neću da gledam — reče devojka i ode u dubinu podruma, a ostala tri razbojnika pođoše malo dalje.

Jedan podmetnu veći sanduk i na njega manji, a drugi donese komad žice i počeo da pravi omču.

Za to vreme Lun beše prevrnuo tamni ogrtač i svoj meki šešir vezao maramicu preko lica i sada je polako prilazio Kvalji s leđa. Odjednom mu priskoči i upre pištolj u njega.

— Ne mrdaj! Sasuću ti nekoliko parčadi olova u kičmu ili ćeš nas ot-

pratiti — zapreti mu i drugom rukom ga povuče za okovratnik.

Kvalj samo malo iskrenu glavu i ugleda maskiranog.

— Nećete uspeti. Moji ljudi ubijaju muhu u letu i ubiće vas pre nego što dođete do onih sanduka — reče mirno.

Ostali behu primetili šta se događa i prvo iznenađenje ih je držalo paralisane.

— Inspektore, uzmite oružje i povlačite se ka izlazu — reče Lun.

Ali inspektor je bio premlaćen i jedva se pokretao. Nije tražio oružje i samo otetura ka prolazu između sanduka i buradi. Lun je vukao za sobom Kvalju i povlačio se. Tri Kvaljina čoveak povadiše oružje, ali Lun opali u sijalicu i u mraku povuče natrag svog zarobljenika. To prati udarcem šakom po protivnikovom temenu. Kvaljino telo nestade uz odjeke pucnjeva iz marka. Lun opali nekoliko puta za opomenu i stiže inspektora.

Sudarivši se s njim u mraku on mu reče:

— Moramo brzo napolje. Držite se. Dalman!

Pomagao mu je da se popne uz stepenište, a zatim za sobom baci nekakav paketić, koji zapišta i uz slabi pucanj ispusti oblak dima.

Lun otključa vrata i izvuče inspektora, koji je sada malo sigurnije koraćao. Istrčase iz zgrade i skrenuše za ugao. Lun ugleda policajca kako šeta pred jednom trgovinom.

— Eno vašeg čoveka! Pridružite mu se — reče Lun i skloni se u jednu kapiju.

Brzo preokrenu ogrtač i šešir, a zatim se umeša u grupu prolaznika. Vрати se u „Sfinks”. Izdaleka ugleda vrataru, pa se osvrnu i stojeći uz jedan stub izvadi blokčić i napisa ceduljicu:

„Dođi odmah k nama. P. Ože”.

Ugleda jednog dečaka i pruži mu nešto sitniša, pa mu šapnu da odnese onom vrataru.

Uskoro vide kako se vratar žuri preko ulice. Odmah zatim Lun uđe

u „Sfinks”. Baci ogrtač i šešir garderoberki, a zatim uđe u već prilično ispunjen kabare gostima. Sede u ugao, gde je bio polumrak i ostade da čeka neko vreme.

Zatim iziđe. Baš je uzimao ogrtač i šešir kad se vrati prevareni vratar. Videlo se da je uzbuđen i da posmatra kako pred ulaz preko puta stižu policijska kola i kako policija opkoljava ne samo mesto na kome je inspektor Dalman bio napadnut, nego i sam kabare.

Na ulici, pokušavaši da prođe kroz kordon policije. Lun ugleda inspektora Dalmana. Ljubazno mu se javi i upita:

— Zar ne bih mogao da prođem, gospodine inspektore?

Ovaj ga je posmatrao nekoliko trenutaka, a zatim klimnu glavom. Dade znak policajcima da ga propuste. Pri tome priđe bliže Lunu.

— Voleo bih da vas sretnem i šesti put — reče tiho.

— Mislim da bi to bio tek peti. Večeras dva puta, jednom u „Školjci” i jednom u mom hotelu. Nije li tako, gospodine inspektore? — smešeci se reče Lun.

— Možda je tako — zaključio inspektor i uđe u kabare”.

Lun je polako odlazio, ali primeti da policajci ne izvode nikoga iz kuće u kojoj se dogodio sukob. Kvalja je bio nestao sa svojom devojkom i revolverašima.

Sada je znao koga treba da traži, ali to nije bilo zanimljivo. Inspektor Dalman je znao za kim će raspisati poternice. Do smrti, Kvalja, Petao, Lažljivac i devojka neće imati mira. Bili su unapred osuđeni na kaznu.

VI

Veliki dvadesetotoniski kamion polako se probijao ka Bulonjskoj šumi. Vozio je plavokos mlad vozač, čija je neuredna frizura pokrivala čitavo čelo do obrva. Ogromni furgon kamiona bio je ispisan reklamom koka-kole i bio je istovetan sa mno-

gobrojnim vozilima koja su ovo osvežavajuće piće raznosila po Parizu i okolini.

Kamion protutnja preko mosta u Bulonji, a zatim skrenu niz desnu obalu Sene. Blizu Sevra se zaustavi na sporednom putu i vozač pažljivo postavi vozilo pod granate platane. Zatim otvori furgon i uđe.

Umesto mnogobrojnih sanduka koka-kole u furgonu su ivicom bila improvizovana sedišta. Međutim, na jednom je sedela samo Fransoaz Telen, a na ciradi prostrtoj po podu furgona sedeli su Kvalja, Ože, Breno i Lindel.

— Šta je Student? Je li sve čisto? — upita Kvalja.

— Stigli smo gde treba. Čekam da objasniš plan — reče vozač.

— Sedi i slušaj. Treba da svi shvatite svoje zadatke — počeo Kvalja.

Ostali složiše karte i pokupiše novac sa cirade, a devojka se i sama spusti na ciradu.

— Posle sinoćnog malera, moramo nestati — nastavi Kvalja.

Trebalo se davno pripremiti. Sada je teško unovčiti celo bogatstvo, a ne mam ni spremne pasoše — primeti Pjer Ože.

— Nismo očekivali komplikacije... Dvadeset i sedam poduhvata je uspešno. Ostaju još dva i kidamo prvo u Italiju, a odatle dalje — odgovori Kvalja.

— Zar bez novca i dokumenata? — upita Karol Breno.

— Sumnjalo, zar mi ne veruješ? — osmehnu se Kvalja.

Zatim ispruži ruku i dohvati četvrtasti paket.

— Šta ćeš sa tim dinamitom? — upita Klod Lindel.

— Nisi samo ti Lažljivac. Ponekad i ja lažem. Nije to dinamit, nego novac — nasmeha se Kvalja.

Zatim prekide kanap i otvori paket. Svežnjevi novčanica se sručili na ciradu.

— Sav plen sam u ime svih obračunao sa gazdom. Ovde imamo šest miliona lira, šest hiljada dolara i tri

miliona novih franaka — pokaza Kvalja rukom na novac.

Ruke ostalih se pružiše i prevrnuše po neki paket novčanica. Čitali su.

— Svako dobije po milion lira, po hiljadu dolara i po pet stotina hiljada franaka. To je ogromno bogatstvo — nastavi Kvalja.

— Plen je vredeo najmanje pet puta toliko — primeti onaj što ga nazvaše Student.

Bio je to nastrani student istorije Žil Leven, koji već godinama nije studirao i udružio se sa Kvaljom.

— Istina je, Žil! A što onda sam ne prodaš nešto od plena? Iznesi na licitaciju samo tapiseriju iz Sen Žervea i imaćeš dva miliona — odvrati devojka i nasmeja se sama svojoj šali.

Ostali prihvatiše šalu. Uviđali su da je uzalud opljačkati skupocene predmete ako se nema veza sa moćnim posrednicima.

— Sve je u redu! Deli novac! — reče mladi Lindel.

Kvalja spretno i brzo podeli već spremljene paketiće i pljačkaši ih potrpaše u džepove.

— A pasoši? — upita Breno.

— Dobićemo ih kada završimo još dva posla. Prvo treba da ponovimo operaciju u zamku Bošato.

— Zar kod kontra revolveraša?! — začudi se Breno, ali zatim dodade: — Ovoga puta će nam platiti za Andrea!

— Mislim da neće biti kod kuće... Tako se saznaje. Fransoaz će izvideti, a mi ćemo zatim završiti čerupanje dvorca. Niko se ne nada da ćemo biti tako drski. Ostavljen je jedan mladi čuvar, ali njega će Fransoaz skuvati za nekoliko minuta — objasni Kvalja.

— A šta je drugi posao? — upita Petao.

— Malo je teži, ali će ići — počeo Kvalja. — Treba da otmemo ženu Emila Pižona i onog tipa iz Australije.

Začuse se glasovi čuđenja.

— Evu Pižon? — zgranuto izreče Breno i zinu.

— Zašto da ne? — upita Kvalja.

— Pa ona je... Bili ste dobri... Ona ti je pomogla da se sastaješ sa... — zausti Lažljivac.

— Ništa ne prećutkuj. Fransoaz zna za tu davno raskinutu vezu sa Odet Verili. Je li tako, draga? — osmehnu joj se Kvalja.

— Jeste... Ali šta imamo od otmiče? Šta će nam hipnotizer? Šta da učinimo sa Evom? — pitala je devojka uklanjajući pramen kose sa očiju.

— To su dve zlatne koke. Gledaj što se Petao uzbuđuje! — našali se Kvalja, a zatim objasni: — Pižon je pun para. Platiće za ženu, a još više za nečuveno veštog opsenara, doktora Konana. Ja sam saznao da će mu se isplatiti taj gubitak.

— Kako misliš da sve to izvedemo? — upita Sumnjalo.

— Prvo idemo u zamak. Zato smo došli ovamo. Posle ćemo u usamljenu vikend-kuću Eve Pižon u Monti njonu. Tamo će se skupiti salonsko društvo. Jedan naš čovek će nam pomoći. Nalazi se u tom društvu — objasni Kvalja.

— Ali šta je sa skloništem? — upita Ože.

— Hitro prolazimo kroz šume Montmorensija, skrećemo kod Ezenvila i sklanjamo se na pogodno mesto u brdima, blizu Moasela — objasni Kvalja i ustade.

Proviri kroz prorez sa koga prvo beše uklonio kapak. Napolju je bilo sve tiho i mračno.

— Krećimo, Žil. Ti ćeš Fransoaz sa njim napred. Blizu zamka Bošato parkirajte i ti iziđi. Zvoni na vrata i kaži da si povredila nogu. Već si je obojila modrinom, pa neka ti je čuvar malo protrlja, ali ne dalje od kolena — šalio se Kvalja.

Devojka ga čupnu za punački podbradak i cmoknu u krupne, ali pravilno izvajane usne.

— Zapreti samo Studentu da me ne štipa uz put, jer možemo da sletimo s drumu — reče ona.

— Zar samo da sletimo s druma?
— nasmeja se Kvalja.

Svi su se smejali. Uskoro snažni motor zabrekta i kamion krenu prema Versaju.

Inspektor Dalman je ležao u svom stanu. Velika krasta na licu smetala mu je da se pojavljuje, a uz to mu je lekar naredio da leži, jer su mnoge modrice po telu i natečeno koleno pretili da se komplikuju. Ali zato je on telefonirao, primao pomoćnike i rukovodio poterom za već poznatim licima iz Kvaljine bande.

Uz sve to ga je mučila zagonetka nepoznatog spasioca. Ko ga je oteo od razbojnika? Nekim instinktom je pogađao da je to Australijanac i zato pozva hotel „Rojal Opera”. Pitao je za doktora Konana.

— Večeras je platio i preselio se — reče portir.

— Znate li kuda? Je li ostavio kakvu adresu? — upita inspektor.

— Ne, nije — odvrati portir.

Inspektor dade svoj broj telefona i zamoli da mu jave, ako bi se gost povratio u hotel. Zatim nazva „Zlatnu školjku” i potraži Emila Pižona. Rekoše mu da je oputovao na kraći odmor.

— Je li tu gospođica Verili? — upita inspektor.

— Nije. Ona je takođe oputovala, čuo se odgovor.

„Vraga oputovala negde drugde! Gazda je odveo zvezdu sa sobom”, pomisli on, a glasno upita:

— Mogu li dobiti vezu bar sa gospođom Pižon?

— Ne, nikako! Za vreme vikenda ona nije nikada u Parizu — odgovori Pižonov pomoćnik.

— Gde bi mogla biti? — pitao je dalje inspektor.

— Mnogo pitate i mnogo hoćete da znate — odvrati već nervozno njegov sagovornik.

Inspektor spusti slušalicu.

„Dakle, opsenar sa gospođom Pižon, a gospodin sa lepom igračicom.

Oni uživaju, a jadni Dalman neka čeka da od njih nešto sazna”, pomisli i uze „Marius” da bi golicavim šalama prekratio vreme. Cela francuska policija gonila je Kvalju i njegove bandite. Sada je već trebalo da bude rezultata. Ipak je dobro što se ušlo u trag pljačkašima.

Te inspektorove misli mešale su se sa vicevima i karikaturama iz lova. Lovac je stajao sa svojom damom iza jednog žbuna i uzalud dozivao lovačkog psa, koji je bežao odnoseći ženske lovačke čakšire. Inspektor se osmehnu i baci ružičaste novine.

Njegova žena unese ibrik čaja i natera ga da popije lekove i promeni oblog na kolenu.

— Pas je odneo čakšire — reče inspektor.

— Ti buncaš, dragi! — uplaši se punačka gospođa Dalman i saže se nad svog muža.

Opipa mu čelo i, kad vide da nije vrelo, saže se i poljubi ga, a zatim dovuče gajtan televizijskog regulatora do postelje i htede da uključi aparat.

— Nemoj, još malo. Moram telefonirati — reče inspektor i privuče telefon na svoje krilo.

Žena iziđe vrteći glavom, a on traži vezu sa zamkom Bošato. Odgovoriše mu da se niko ne javlja.

— Još jedan par je ostavio sve poslove... Pa da, mladi biolozi neće čekati na gnjavažu dosadnog inspektora — gundao je poluglasno.

VII

Vreme provedeno sa Mišelom de Bošato bilo je za Džejn Vittington pravo osveženje. Jutarnje jahanje na konjima čak do Ševreza, ručak u starinskoj trpezariji, popodnevno kupanje u staklenoj bašti među egzotičnim biljkama, koje su uokvirivale bazen od plavih porculanskih opeka, razgledanje bioloških zbirki i slušanje muzike, ispunjavali su sate.

Mišel je bio oduževljen gošćom. Njegova izvesna naivnost, koja se susreće kod naučnika kad je reč o

prisustvu žena, činila je da on ne uspeva da sakrije svoje divljenje. Nekoliko puta se zbunio, a jednom upao u bazen još obučen, dok je hteo da ukaže nekakvu sitnu pažnju devojci. Sve je to Džejn primećivala. I nekoliko puta uhvati sebe u mislima kako je sve lako sa ovim čovekom. Život postaje pesma. Nema straha, ni skrivanja. Svuda mirisi šuma i biljaka, muzika i svetlost, smeh i bezbrižnost. Prekoravala je sebe zbog toga ali se podavala odmoru.

Dok se igrala jednim mačedom, koje beše otkrila u dvorišnom paviljonu, stiže de Bošato.

— Vi ste rođeni za ljubav! — doviknu još sa dvadesetak metara.

Džejn podiže obrvu i ispitivački ga pogleda. On joj priđe, obrisa čelo maramicom i nastavi:

— Ja ne znam kako da učinim... Moram vam reći...

— Šta to, gospodine de Bošato?

— Dogovorili smo se da me zovete samo Mišel.

— Dobro. Ali vi ste... ti si, Mišel, rekao: „Vi ste rođeni za ljubav”.

— Rekao sam... Sada ću reći kako treba. Ti si, draga Džejn, stvorena za ljubav. Ja te volim! Obožavam te! Budi moja i svet će biti divan. Budi moja i život će mi postati pesma. Budi kontesa de Bošato i gospodari svim što je ovde. Budi gospodarića moga srca! Volim te, Džejn — izgovarao je brzo, a zatim kleče, nasloni glavu na njena kolena i učuta.

Ona je drhtala. Spusti ruku na njegovu gustu, ali kratku kosu i prošapta:

— To je došlo iznenada... Ne mogu ništa da kažem... Ne znam šta mi je, ali bih htela da umrem... Da umrem odmah tu, usred ovih požutelih stabala, u ovom miru i bezbrižnosti — šaputala je, a zatim ga lako povuče za rukav.

Kad on ustade, ona uze mače i otrča iza paviljona. Sakri se u senovitu aleju i sede na klupicu. Suze joj pođuše. Plakala je milujući maznu životinjcicu. Još jače proplaka kad pomisli kako bi divno bilo da ima dete

u rukama... Njene godine su vapile za materinstvom. A Lun je bio nedokučiva tajna života... Bio je ratnik što odlazi u daleke bojeve... Bio je oblak što nestaje iza planina... Bio je orao što neće da svije gnezdo među ružama...

— Oh, dragi... jadni moj! Donald, ljubavi bez nade i budućnosti!... — šaputala je dok su suze kapale na njene ruke.

Mače ih oseti i počeo da joj liže naddlanicu. Ona ga spusti na zemlju. Čulo se Mišelovo dozivanje. Ona obrisa suze i iziđe na stazu. On joj dođe u susret.

Stajali su neko vreme u tišini sumraka. Tada ona podiže glavu i pogleda Mišela. Sa njegovog lica je zračila tuga. Bi joj ga žao.

— Oprosti mi, Džejn. Nisam mogao da ne kažem. Ti si me zauvek plenila. Moje biće tek sada je shvatilo veliku tajnu prirode. Bez tebe život će biti pust, ništavan... — govorio je pognute glave.

Ona mu priđe bliže. Njihovi pogledi se susretoše; njen zamućen suzama i čudnim, novim osećanjem, a njegov srećom otkrivene ljubavi. Njeno lice je stajalo pred njim. On se polako približi i njihove usne se spojiše.

— Srećan sam... neizmerno... potpuno — šapnu joj uz uho.

— Dragi... srećna sam i ja... Ali sam i tužna, umorna i zbunjena... Kako da zaboravim prošlost?... Možeš li je ti zaboraviti? — odvrati Džejn.

— Ima neko naš... Ima čovek koji će nam pomoći... Večeras ćemo ga videti. Pričaj mu sve... On će razumeti. Biće nam brat, zaštitnik — odvrati Mišel.

Njegove reči otvoriše nadu. Džejn je u Mišelovim rečima nalazila istinu. Vec je bila sigurna da će Donald odlučiti o svemu. Koliko puta je već žalio što joj krnji život i što neće moći da je usreći do kraja života.

*

Jedan sat kasnije vozili su se prema Voazenu. Na okuci iza Sent Lamberta skoro se sudariše sa velikim kamionom, koji im je dolazio u susret.

Skrenuše oko Versaja i nastaviše da obilaze Pariz ka Buživalu. Pređoše most na Seni i pojuriše ka brdima.

U Montinjou stadoše da Mišel pregleđa kartu prema pozivnici i nađe put do kuće Eve Pižon.

— Zar nisi ranije odlazio tamo? — upita Džejn.

— Ne, nisam bio... Jedva i poznajem gospođu Pižon — odvrati Mišel.

— Pa kako to da te je pozvala?

— Upoznao sam je na skupu akcionera lečilišta Torinji. U početku, ulaganja su bila neka vrsta dobrotvorne akcije, ali kasnije se pokazalo da akcije uvećavaju bogatstvo. Ona je uložila ceo milion novih franaka. Zbog toga je u upravi društva — priča je Mišel.

— Ipak, zašto nas baš sada zove? — raspitivala se Džejn.

— Sada smo nas dvoje zanimljivi. Novine su pisale... Tako je kod nas. Pozivaju one o kojima se govori — odvrati Mišel.

I baš u tom trenutku prođe jedan automobil. Pored njih uspori i iz kola mahnu jedna žena, dajući time znak da idu za njima.

Džejn se trže. Beše prepoznala Lunu za volanom automobila.

— To je gospođa Pižon. Sa njom je Donald — reče Mišel i upali motor.

— Zapamtio si da ne treba da kažemo da ga poznajemo? — upita Džejn.

— Razume se. On će naći načina da porazgovaramo — odgovori de Bošato i ubrza da sustigne kola na zavojima ka šumi.

*

Dočekaše ih livrejisani momci pred kućom, a u holu sama domaći-

ca. Upoznade ih sa grupicom muškaraca i žena, među kojima je bio i Donald Sikert. Kad je predstavljala Luna, gospođa Pižon reče:

— On je nada naše večeri. Najšarmantniji Australijanac, doktor Konan je umetnik nad umetnicima.

Džejn ga je gledala setno. On primeti da Mišel zrači od sreće. Njegovom pogledu nije moglo ništa da izmakne, a sposobnost psihologa otkrivala mu je značenje stvari.

Nešto ga steže oko srca, ali on odlučio da će večeras biti samo briljantni zabavljač.

Uskoro se društvo rasturi po salovima i parku. Mlađi su igrali na zastaklenoj terasi. Lun pozva Džejn i oni zaigraše.

— Zamisli šta mi se desilo — počeo Lun. — Sinoć sam pio malo više...

— Ne verujem — reče Džejn.

— Nisam bio pijan, ali sam pio... Pratio sam ovu njenoj kući.

— Zašto mi to pričaš? — upita Džejn i pri tome joj se ukrutiše ruke.

— Ona je pripremila ljubavni sastanak.

— Nikada nisam mislila da treba da mi se ispovedaš.

— Znam. Ali ja to hoću. Nije bilo ljubavnog sastanka niti nečeg što ne treba da čuješ.

— Ona je lepa žena — htede Džejn da popravi grešku što je pokazala znak ljubomore.

— Otišao sam od nje i posle toga požalio.

Džejn ga začuđeno pogleda.

— Ni sam ne znam zašto sam žalio. Sada znam. Nisam žalio što odlazim od lepe Eve. Žalio sam što ne grešim, što se ne bacim u vrtlog života, pa da ti budeš slobodna — nastavi on.

— Oh, Donalde! — šapnu ona glasom koji je bio skoro krik.

Pri tome steže njegovu ruku.

— Moja vernost našoj ljubavi je postala greh.

— Ne verujem da tako misliš, Donalde. Ti samo hoćeš da se žrtvuješ.

— Večeras sam shvatio šta mi je dužnost — odvrati Lun.

Pri tome oseti da će Džejn zaplakati i povede je u brzom okretanju do vrata, pa, pošto osmotri da li neko posebno pazi na njih dvoje, povuče je u hodnik. Držeći je za ruku otvori vrata prema jednom salonu i ponudi joj da sedne.

— Osećam se strašno — progrca Džejn.

— To nije dobro. Budi mi sestra. Znam da treba da ostaneš s Mišelom — reče on i ustade.

— Moram da ti objasnim... — htede nešto da kaže Džejn.

— Ne treba — prekide je Lun. — Mišel je dobar čovek. On će te spasiti od patnji u koje sam te ja uvukao.

On je poljubi u čelo i nasmejan izide. U hodniku sreće Mišela, koji je lutao tražeći Džejn.

— Ona je tamo. Sve mi je rekla. Ona vas voli — reče Lun i prijateljski se osmehnu suparniku, koga nije mrzeo.

Naprotiv. Bio je zahvalan čoveku koji će preuzeti brigu o divnoj devojci, koja je zaslužila da bude srećna.

Uđe u veliki salon i stade uz pult. Mlada mikserka ga ponudi pićem i on uze veliku čašu konjaka. Grejao ju je rukama i mirisao. Samo »Martel konjak« tako miriše kad se čaša malo zgreje među dlanovima. On otpi mali gutljaj i pogleda po salonu. Gospođa Pižon mu je prilazila.

— Ovde su sve parovi. Hoćeš li me ti pratiti na večeru? — upita ona.

— Razume se, Eva — osmehnu joj se on.

— Ljubomorna sam na onu lepu Engleskinju. Igrao si sa njom — reče gospođa Pižon.

— Čak sam joj se i udvarao. Ali uzalud. Pretekao me je plemeniti biolog de Bošato — odgovori Lun i povede je prema trpezariji.

*

Posle večere nađoše se u velikom salonu, koji je imao mali podijum u

uglu, a beše osvetljen kao kabare. Donald Sikert izvede nekoliko zapajujućih trikova, pa se vrati i sede kod jedne mlade dame, čiji je partner negde dremao preterano naliven vinom.

Tada nastupi Eva Pižon.

Pojavila se obučena u prozirnu haljinu od najtanje bele svile, koju je uopšte izatkala ljudska ruka, ili moderna mašina. Njene duge noge besprekornih linija i obline žene u cvetu delovali su erotično na već ionako pripite goste. A kad zaigra uz živu muziku, svi prisutni počеше da se njišu u istom taktu.

Preko haljine je imala komad iste tkanine i ona ga skide. Pokaza se da je prozirna haljina jedino što ima na sebi. Svetlo se još više smanji. Muzika pređe na step i Eva se spusti među goste. Davala je znak da iziđu na podijum, a zatim povuče Luna. Zaigraše svi, čak i Džejn sa Mišelom.

— Iziđimo — šapnu Eva Lunu.

Nađoše se u malom, neosvetljenom salonu.

— Na stolu ima pića. Daj mi malo vina — reče Eva.

Lun joj donese čašu i ona je popi, a zatim zamoli:

— Otprati me do budoara da se presvučem.

On pođe pored nje kroz tamni hodnik. Ona pokaza vrata budoara i, kad ih on otvori, stade pred njim u znak da treba da je unese.

— Dakle, igramo dalje — reče on i povede je po taktu muzike koja je dopirala iz daljine.

— Ti si čudan... Ne shvataš — šapnu mu izazovno.

A tada se iznenada upališe svetla. Četiri čoveka držala su uperene pištolje. Lun se ukoči. Jedan od njih mu priđe iza leđa. Eva kriknu prestrašeno, ali joj jedan od napadača pripreti revolverom.

To je bilo poslednje što Lun vide, jer mu Pjer Ože nabaci nekakvo čvrsto platno preko glave. Nekoliko rukuga ga prihvatiše i vezaše. Čuo je kako se Eva otima i preklinje. Obećavala je otkup i nudila nakit.

— Emil će platiti stotruko više — reče Kvalja.

Izvukoše ih na zadnji izlaz i ubaciše na nekakvu cirađu. Lun začu paljenje mašine i oseti potresanje po da. Kamion pođe.

Eva se privijala uz njega, ali nije mogla da govori, jer su joj usta bila vezana.

*

Džejn je neko vreme igrala sa Mišelom, a onda ga zamoli da izidu. Šetali su malo vrtom, ali osetiše hladnoću.

— Potražimo Donalda, pa da idemo. Boli me glava — reče Džejn.

Uđoše u kuću i obidoše salone, ali ne nađoše ni Luna ni Evu. Raspitivali su se, ali niko nije znao da im kaže. Pijani gosti su pevali i igrali. Neki su protrčavali hodnicima teturajući se sa isto tako pijanim prijateljicama.

— Nikada me nemoj voditi na ovakve vikende — reče Džejn.

— U programu je da ovde spavamo. Određeno nam je da boravimo u kućici na kraju vrta — odvrati Mišel zbunjeno.

— Molim te da me odvedeš... Bilo kuda, ali me ne ostavljaj ovde — insistirala je Džejn.

Nije mogla da ostane tu u blizini Luna, za koga je verovala da je negde pored Eve. A da je mogla i pomisliti u kakvoj je neprilici, ona bi jurнула k njemu. Dala bi život da mu pomogne.

Mišel de Bošato je imao takta i tiho je povede ka automobilu. Nije pokušavao da je zagrli, ni da joj priča o ljubavi. Tek kod Obona reče da zna za divan mali hotel na jezeru u Sent Grasienu. Ona klimnu glavom i on skrenu tamo.

Bila mu je zahvalna što je uzeo zasebne sobe i što je dopratio samo do vrata. Nije pokušao ni ovde da je poljubi. Pritisnu usne samo na njene prste i ostavi je da se odmori.

Noć je bila mučenje, ali fizički umor pred zoru savlada uplakanu Džejn.

VIII

Vožnja je trajala svega pola časa. Luna onako vezanog spustiše na zemlju, a zatim prenesoše tridesetak koračaji. Osećao je da ga spuštaju niz nekakve stepenice. Pratio je glasove i zaključio da za njim nose Evu.

Kad mu skidoše platno s glave, on ugleda Evu vezanih ruku i usta. Kolutala je preplašeno očima i grčila se na širokom ležaju. Prostorija u kojoj su se nalazili bila je po mnogo čemu vrlo čudna. Zidovi su bili od grubog i natiniranog betona, a jedini izlaz bila su mala vrata načinjena od livenog železa i postavljena u betonski okvir. Sve je to ličilo na nekakav rudovišni bunker, do čije tavanice je bilo najmanje šest metara. Prostorija je bila dugačka trideset, a široko blizu dvadeset metara.

Lunu ne promače činjenica da je toplota umerena, a vazduh bez mame i prijatno čist. Pored jednog zida bile su nekakve kabine od lakiranog drveta.

On prepoznaše Kvalju i njegova dva čoveka, koji su stajali blizu jedinih malih vrata.

— Ko ste vi? — upita Donald mirno.

— Nema razloga da vam skrivamo istinu — odvrati Kvalja. — Jednostavno smo vas oteli i doveli ovamo.

— Zašto? — upita Lun.

— Potreban nam je novac — odvrati Kvalja.

— Ja ga nemam — dodade Lun.

— Ima ga u znatnoj količini Emil Pižon.

— Ne verujem da će ga dati samo iz milosrđa prema jadnom opsenaru — nasmeši se Lun.

— Daće ga baš zbog vas. Ako bi i prežalio ženu, jer ga može utešiti neka druga lepotica, vas, doktore Konan, neće ostaviti na cedilu. Vi ste njegova buduća zlatna koka, potpisćete mu i priznanicu na jedan iz-

nos, kojim spasavate život. A sada se odmorite — cinično odgovori Kvalja.

Zatim odjeza Evu i ona je nekoliko trenutaka samo cvilela trljajući utrute zglobove.

— Odmah me pustite!... Vi, razbojnici! — kriknu zatim.

Kvalja je lako gurnu nazad na ležaj.

— Miruj, lepotice! — opomenu je pretećim glasom.

Pri tome je posmatrao njeno slabo pokriveno telo, koje je zaista pružalo za muškarca izvanredno privlačan prizor. Ona tek tada primeti da je ostala u prozirnoj haljini, pa se osvrnu da nađe kakav pokrivač. Kako ga nije bilo na dohvatu, ona se samo skupi na ležaju.

— Dajte mi nešto da obučem — reče ona snuždeno.

— Nemamo ništa pri ruci. Udobnost je ovde potpuna, pa vam neće ni zahtevati — odgovori Kvalja. — Podrum je građen sa klimatizacijom i svim potrebnim uređajima.

— Gde se nalazimo? — upita Lun.

— Ne treba vam da znate. Kad dobijemo novac, pustićemo vas, to vam je dovoljno. Inače nas Crno Uho progoni širom Francuske — objasni Kvalja i svojim ljudima dade znak da otvore vrata.

— Čekajte! Zar ćete nas ostaviti ovde?... Vi ne smete! — vikala je Eva.

Ali niko joj ne odgovori i teška metalna vrata muklo zveknuše. Čulo se okretanje zupčanika, koji su utvrđivali ovaj čudni zatvor.

Eva je neko vreme gledala Luna, a zatim mu pride zaklanjajući grudi dlanovima. Mučila se da ga odveže i to joj uspe posle dosta napora. Kad on ustade i protrlja zapešća i protegnu leđa, ona mu pade na grudi plačući.

— Oni će nas ubiti — šapnu i zajecca.

— Još smo živi i treba biti hrabar — reče on utešno i povede je ka ležaju.

Zatim obiđe prostoriju. Otvari jednu od velikih kabina i ugleda udobno malo kupatilo. Oproba slavinu i osmehnu se na mlaz tople vode. Oproba pitkost hladne i osvrnu se oko. Čupavi frotirani ogrtači bili su čisti i uredno obešeni o unutrašnju stranu vrata. On uze jedan od njih i odnese ga Evi.

— Kupatilo je divno. Dama ima prvenstvo — reče i vrati se da razgleda ostale kabine. U jednoj je bio ogromni rashladni orman sa dosta namirnica, a u drugoj električna kuhinja sa posuđem.

— Ovde je neko živeo u blagostanju — doviknu Evi, koja je ulazila u kupatilo.

Razgleda i četvrtu kabinu. U njoj je bio pisaći sto na kome je stajao ružičasti telefon. Lun podiže slušalicu i oslušnu kao poznavalac uređaja ove vrste. Lako zujanje otkri mu da je neko podigao slušalicu na drugom kraju, ali da to nije telefon za spoljnu vezu.

— Halo! — zovnu Lun.

— Ostavite telefon! — ču se grub glas i slušalica škljocnu.

— Halo! Ne budite tako neuljudni! — doviknu uzalud Lun, pa kad zaključi da ne dobija vezu ni sa kim, on spusti slušalicu.

Dok je iz kupatila dopiralo šuštanje vode, on je obilazio zidove skrovitog skloništa, koje je sada pretvoreno u zatvor za njih dvoje. Ne nađe nikakav izlaz. Otkri jedino cevi koje su dovodile čist i umereno zagrejan vazduh i druge koje su izvlačile ustajali. Tek kad uz njih prisloni uho začu lako zujanje udaljenog ventilatora. Oko cevi se nije mogao napraviti otvor čak ni sa najboljim alatom. Pa i u tom slučaju trebalo bi mnogo truda i vremena.

Pregled vrata otkri solidan rad i ugasi nadu da se makar tuda može izići. Brave su bile sa spoljne strane.

Ostajalo je samo da se čeka prilika za akciju. Da nije bio vezan dok su unutra bili Kvalja i njegovi ljudi, on bi učinio nešto upotrebivši hipnozu

ili iznenadni napad. Ali od toga nije bilo koristi dok je vezan.

On se osvrnu ka ležaju, koji je bio načinjen od mekog i ugodnog svilenog tkanja. Pokrenu ga i otkri da postoji spremište za posteljinu. Dva jastuka i krzneni pokrivač zaštićen belim damastom behu sve što otkri. Pomisli kako ga i ova slučajnost tera u zagrljaj Eve Pižon.

Baš u tom momentu ona iziđe ružena od kupanja. Češljala je platinastu kosu.

— Našao si i pokrivač! — usliknu ona. — Okreni se da skinem ogrtač.

On se okrenu i pođe u kupatilo. Umor ga je već savladavao i tuširanje ga osveži. Razmišljao je o svemu što se dogodilo i na časak se nešto u njemu usprotivi svemu ovom što ga tera u zagrljaj Eve Pižon. Nešto ga je zbunjivalo u celom ovom postupku otmičara. Ali umor, izazovna blizina lepe žene i prijatno kupanje ubiše u njemu volju za razmišljanjem.

Iziđe i primeti da je Eva našla prekidač svetla i ostavila samu zaklonjenu lampicu u uglu. On pođe ka ležaju i sede pored Eve.

— Nemamo paravana... Nužda nas zbližuje — reče on neodređeno.

— Zar ne i želje? — upita Eva i pokrenu se.

Pokrivač spade sa njenog ramena dok ona pruži ruku ka njegovoj kosi. Naglo ga podiđoše talasi krvi i drhtaji uzbuđenja. On pusti da mu ogrtač padne. Njihove usne se spojiše. Tamnica se pretvarala u tihi kutak strasti.

— Volim te, Kliv... Volim te bezumno... — šaputala je žena.

On joj je zatvarao usta poljupcima.

Možda je napolju već bila zora, ali oni nisu mogli da je vide. Polako su zagrljeni utonuli u san koji okrepljuje.

*

Lun se trže i potraži svoj časovnik. Pokrenuvši svoje odelo oseti težinu nekog predmeta. Seti se da je imao

revolver i to ga rasani. Brzo izvadi oružje zadovoljan što ga napadači nisu pretresli. Nađe i naročite ampule sa opojnim sredstvom. Bio je zadovoljan, jer sada nije bilo teško pripremiti prepad i osloboditi se od otmičara.

Probudi Evu i javi joj radosno otkriće.

— Napraviću od ogrtača i ubrusa iz kupatila pogodnu lutku, a zatim se sakriti iza jedne od kabina. Kad uđu, delovaće naročito sredstvo, a tada ćemo se probiti napolje — objasni joj svoj plan.

— Opasno je sve to... Ako ne uspemo, oni će nas poubijati — odvratiti prestrašeno Eva.

— Moramo iskoristiti šansu, jer oni mogu da dobiju novac i opet da nas ubiju — odgovori Lun.

— Dobro, dragi... Uz tebe se ne plašim — pristade Eva i pruži mu usne.

Prvi sati su im prolazili u spremanju jela. Otkriše da je izbor pića i hrane znalački sortirani.

U prekidima gozbe i zagrljaja. Lun kod vrata prikri ampule, ispod velikog tepiha provuče čvrst konac do mesta iza prve kabine gde će se skriti. Tamo ostavi i revolver, a zatim se vrati na ležaj.

Jedino im je njegov sat bio sredstvo da utvrde vreme. Lun na zidu izgrebe datum kao da očekuje dugo zatočeništvo. Zajedno se nasmejaše tome.

Posle četrnaest časova Lun zadrema. Probudi ga zvuk vrata jedne kabine. Eva je izlazila iz nje. Bila je to ona sa telefonom.

— Nisi mi rekao da ovde ima nekakav telefon — reče ona videći da je budan.

— Je li se neko javio? — upita Lun.

— Jeste... Neki grubijan je doviknuo nešto uvredljivo na moj račun, a zatim naredio da ostavim telefon — odgovori ona.

— Isto se i meni dogodilo kad sam podigao slušalicu — reče Lun.

— A mogu li oni da prisluškuju

naš razgovor? — upita Eva i pogled joj poniknu.

— Ne. Ispitao sam uređaj. Pregledao sam i zidove. Nema nikakvih skrivenih otvora za posmatranje, niti zvučnika — umiri je Lun.

Ohrabrena ona poče da sprema večeru. Dok su jeli, telefon zazvoni. Lun otrča i podiže slušalicu.

— Doktor Konan? — upita sagovornik.

— Ja sam, gospodine lupežu — odgovori Lun.

— Doći ćemo da vas posetimo, ali ne želimo da imamo neprilika sa opsenarskim tačkama. Stajaćete na sredini prostorije, pravo prema vratima i okrenuti leđima. Ruke ćete držati podignute — čula se preteća zapovest.

— Zar se plašite golorukog čoveka i jedne žene? — upita Lun.

— Imamo u susjedstvu jednu drugu prostoriju, ali u njoj nema ničega. Ležaćete na betnu, ako ne budete slušali — ču se odgovor i veza se prekide.

— Šta su to javili? — upita Eva.

— Prete neudobnim zatvorom, ako ne stojimo na sredini ove jазbine i ne podignemo ruke kad uđu — objasni joj Lun.

— Možda će se ukazati druga prilika — izrazi nadu Eva i pođe sa njim ka sredini prostorije.

Vrata se otvoriše i dve cevi mašinskih pušaka se pokazaše na njima, a zatim između cevi uđe Karlo Breno. Priđe Lunu i hitro mu na podignute ruke nabaci uže. Dođe i Kvalja, pa zajedno vezaše zarobljenika.

U toj gužvi Lun neshvatljivom veštinom stiže da izvuče Kvaljin revolver i da ga ubaci pod svoje pazuhu. Ali oni ga detaljno pretresoše. Kvalja je zurio u njega iznenađen što nalazi svoje oružje na neočekivanom mestu.

— Ti si opasniji nego što smo mislili — reče namrgodeno. — Ispitajte njegovo odelo i celu prostoriju — obrati se svojim ljudima.

U tom momentu uđe i Fransoaz Telen. Lun se zagleda u njen kostim.

Poznavao ga je — bio je to kostim Džejn Vittington.

— Otkuda vam taj kostim? — upita Lun i oči mu sevnuše.

— Imam ga... Zašto pitate? — osmehnu se devojka.

Lun se skoro ugrize za jezik, jer neoprezno beše zapao u opasnost da se otkrije njegovo prisno poznanstvo sa Džejn. Ali ostali behu zauzeti nečim drugim, a devojka ne stiže da razmisli, jer Lun nastavi da govori:

— Isti takav ima engleska kraljica. Ja sam ga lično video. Samo vama pristaje znatno bolje...

— Zaista? Vi laskate — osmehnu se devojka.

Posmatrala je Luna i on trepnu zavodnički na način muškaraca kada su u položaju da ne mogu drugačije da izraze svoje simpatije. Njegove poznate glumačke sposobnosti omogućile mu da prikrije svoje neprijateljstvo.

Sve to raspali devojčinu maštu i ona nehotično stade blizu Luna. On stiže da primeti kad pronađeš njegove opojne ampule i iza kabine skriveni revolver, ali ne otkri da mu to smeta. Šaputao je devojci:

— Vi ne pripadate ovde. Vaša lepota je za blistave salone i obožavanje... Kakve oči!... Oslobodite se ovih i bežimo u Rio de Žaneiro...

— A šta ću sa policijom, koja me traži po celoj državi? — setno se osmehnu devojka.

— Nova frizura, moje ime i pomoć... Mislim da bi to bilo sve što vam treba — šapnu on.

Eva se beše sklonila na ležaj i ogrnula pokrivačem, ali primeti Lunov razgovor sa devojkom. Zato prikupi ogrtač oko tela i tobože krenu ka kupatilu, ali pored Luna.

— Stanite tamo dok završimo razgovor — naredi joj Kvalja.

On ostade pored Luna.

— Pokušaj da nam se podvali nije vam uspeo. Ali zato ćemo vas kazniti — reče Kvalja i dade znak da odvedu Luna.

On pokušava da se opire, ali uzalud. Pomisao da će na drugom mestu i-

mati bolju šansu, natera ga da popusti. Mogao je odmah da pokuša sa hipnozom, ali vezane ruke su mu smetale. Moglo je da se desi da ne uspe bez slobode pokreta, ili da ne izide i pored toga što će onemogućiti napadače.

Smestiše ga u malu, praznu ćeliju, u kojoj je bilo memljivo i hladno, ali koja nije bila manje čvrsta. Tamo mu pod vezane ruke podnesoše napisanu priznanicu na dva miliona franaka, u kojoj se tvrdilo da mu je taj iznos isplatio Emil Pižon. Pokazaše mu i pismo vlasniku »Zlatne školjke«. On ga brzo prelete očima. Pisalo je:

»Gospodine Pižon,

Spremite četiri miliona franaka. Dva za život vaše supruge, koju smo oteli sa doktorom Konanom. Pozajmite i za njega dva miliona, koje će vam on vratiti prema ličnom pristanku. Prilažemo njegovu priznanicu na taj iznos.

U slučaju da ne platite, leševi gospođe Pižon i gospodina Konana će plivati Senom. Neumoljivi.«

Lun ostade zamišljen. Poče od malopredašnje greške pred devojkom iz bande. Ponova je prebirao sve detalje, ali su mu se oni preplitali u glavi zbog brige o Džejn. Otkuda otmičarki Džejnin kostim? Jesu li je povredili? Možda je mrtva?

Uprkos hladnoće, lice mu se orosi znojem.

IX

Tek u podne sledećeg dana Džejn i Mišel saznadoše iz novina da je zamak Bošato ponovo opljačkan. Policiju beše obavestila posluga, koja je ujutro pronašla vezanog čuvara.

Žurno se vratiše u zamak. Mišel pregleda zamak i zabrinut zaključi da je šteta dvostruko veća nego pri prvoj krađi. Ali prisustvo voljene žene ga ohrabri.

— Izgubili smo deo bogatstva, ali smo našli sreću. Ja sam srećan zbog tebe — reče on devojci.

— I ja sam srećna... Treba mi vremena da se snađem... — tiho odvratila Džejn.

Prijatna tišina, Mišelova odanost i pažnja, zajednički rad u laboratoriji i šetnje po okolini u toku sledeća dva dana, ponovo osvežiše Džejn. Ona se navikavala na Lunovo odsustvo i već je o njemu mislila kao o čoveku koga neizmerno voli, ali sada kao prijatelja, ili brata.

Mišel primeti da je opet vedra i srećna, pa joj u pogodnom trenutku reče:

— Treba da objavimo zaruke, a ti da se smestiš u Parizu do našeg venčanja.

Ona klimnu glavom i dodade:

— Voleću te celog života, Mišel!

Čutala je nekoliko trenutaka, a zatim reče:

— Odvezi me u grad, a zatim potraži Donalda. Želim da mu kažeš šta ćemo učiniti... Ne znam zašto tako osećam, ali smatram da treba...

— To će nam doneti oslobođenje od misli o tom čoveku. Sasvim mi je razumljiva tvoja želja — odvratila Mišel.

Dok su se spremali za put Mišel reče:

— Džejn, hajde da ga potražimo zajedno. Moraš mu sama zaželeći sreću. Moraš sama da čuješ njegovo mišljenje. Bez toga bih osećao da sam mu oteo najveće blago ovoga sveta. On te je voleo...

Ona klimnu glavom, ali ništa ne reče, jer joj se grlo steže. Zaplakala bi da je u tom trenutku morala da govori.

*

Vozeći se Kejom Versaj stigoše do crvenog svetla ispod Palate Šajon i zbog toga zastadoše. Jedan prodavac novina žurio je ispod drvoreda pored Sene i uzvikivao:

— Otmica gospođe Pižon! Nestao mađioničar Konan! Velika ucena!

I Mišel i Džejn behu shvatili reči prodavca i kad se upali zeleno svetlo, nađoše se u gužvi. Saobraćajac je

pretio dajući im znak da krenu i ne ometaju prolaz ostalim vozilima. Mišel se jedva snađe i pokrenu kola, a zatim Avenijom Njujork prođe do Ulice Fuko. Tamo nađe mesto da zastane. Džejn je već beše bila ugledala kiosk i potrča da kupi hrpu novina. Vraćajući se sreće Mišela i daje mu nekoliko. Sedošće opet u automobil i počeoše grozničavo da prelistavaju i čitaju.

Iz svega onog što se moglo pročitati iz novina shvatili su da je inspektor Dalman sledio tragove oko »Zlatne školjke«. Nadao se da će saznati nešto o bandi zamkova. Slučajno je čuo šaputanje o otmici gospođe Pižon.

Saslušavao je Emila Pižona i ovaj priznade da je dobio učenjivačko pismo otmičara. Spremao se da plati traženu sumu. To je bilo sve, ako se ne uzmu u obzir nagađanja štampe o ulozi »tajanstvenog doktora Konana«. Izražavane su sumnje da je on stvarni pokretač otmice.

Banda još nije bila najavila način predaje novca, a istraga nije imala nikakav trag. Otmica gospođe Pižon nije bila primećena čitava dva dana. Istina, gosti na vikendu i posluga njene kuće kod Montinjona bili su primetili da je nema. Uzalud su je gosti tražili celo pre podne, posle one noćne zabave, pa su se razišli malo uvređeni i nezadovoljni. Ali to nije bilo prvi i jedini put da se po nekoliko dana ne zna gde je Eva Pižon.

— Donald nije živ, jer otmičari ne bi uspeali da ga zadrže — reče Džejn glasom koji je otkrivao strahovanje.

— Ne misli odmah na najgore — pokuša da je uteši Mišel. — Pokušaćemo nešto na saznamo.

Odvezoše se do »Zlatne školjke« i nađoše Emila Pižona. Pred njegovim vratima ugledaše uplakanu devojku, koja je baš izlazila iz sobe.

— Ta brbljivost će te jednom skupo koštati! — čulo se kako viče Pižon.

Kad se pojavise Džejn i Mišel, vlasnik »Zlatne školjke« ih nepoverljivi-

vo pogleda. Nije ih poznavao i možda je mislio da su glasnici otmičara, ili opet neko iz policije.

Kad mu objasniše da žele da se raspitaju o gospođi Pižon i doktoru Klivu Konanu, on upita:

— Kakve veze vi imate sa njima?

— Bili smo zajedno na vikendu... Pa želimo... Spremni smo da pomognemo — progundā zbunjeno Mišel de Bošato.

Lukavi Emil Pižon ubrzo shvati da postoji nekakav duboki interes ovo dvoje za čudnog doktora Konana. Od tog zaključka do pomisli da to treba iskoristiti, nije trebalo mnogo vremena.

I već posle četvrt časa on im se jadao kako ne može da nabavi ni četvrt miliona, jer poslovi idu vrlo slabo. Užasavao se zbog opasnosti da otmičari ubiju njegovu ženu i Konana kad vide da neće dobiti novac.

Džejn ga uteši rečima:

— Smem li da ponudim pomoć? U Londonu imam svoj konto. Zatražicu od banke da mi ovde stavi na raspolaganje novac koji nedostaje.

On je zahvaljivao i pozva sekretaricu da nabavi piće. Neočekivane goste je usrdno nudio. Još jednom mu se sreća osmehnula i poslala mu pomoć, da ne izgubi deo svojih miliona.

* .

Za to vreme inspektor Daniel Dalman je brzo vozio svoj crni sitroen prema Parizu. Vraćao se iz vikend kuće Eve Pižon.

Ono što je tamo otkrio brižljivim saslušavanjem, posle jednog podatka dobijenog od grupe koja se bavila otmicom, nagoveštavalo je da banda zamkova ne napada samo mrtve dragocenosti. Stari Evin vrtlar bio je video Misena Kvalju. Tog čoveka je i pre vidao u društvu Eve Pižon. Vest o tome brzo je stigla do inspektora Dalmana i on je požurio da je proveri.

Vrtlar je pričao da je te noći dovezen veliki kamion sa osvežavajućim pićima. Iz njega je u zadnje dvorište izišao Kvalja. Vrtlar je video kako sa njim kroz otvoreni prozor razgovara Eva Pižon. Starac je zatim otišao da spava i to je bilo sve što je znao.

Inspektor je bio sebi postavio mnogo pitanja, a na neka nije bilo odgovora. Sada ih je u mislima ponavljao:

Ko je bio njegov spasilac one večeri kad ga je uhvatila Kvaljina banda?

Je li Kvalja bio slučajni poznanik gospođe Pižon, ili je to poznanstvo imalo dublje značenje za rešenje cele zagonetke?

Ko je tajanstveni doktor Kliv Konan?

Poslednje pitanje je ostajalo bez odgovora i posle pokušaja da se iz Australije dobiju podaci o Konanu. Tamo nije nikad bio izdat pasoš na to ime.

Pitao se i zašto je gospođa Pižon imala odvojen stan kod Opservatorije. O tome se izrekla Odet Verili kad su priče o otmici počele da kruže i kada su stigle do agenata koji su motrili na »Zlatnu školjku«. Od nje su, po svemu sudeći, potekle i prve vesti da je stiglo ucenjivačko pismo.

Inspektor odluči da pogleda taj stan Eve Pižon, pa tek da onda sasluš njenog muža. Pošto ga je put vodio blizu Keja d'Orfevr on uze nalog za pregled stana i povede dva tehničara.

Uskoro je bio u raskošnom apartmanu. Dugi pregled pokaza da je neko bio u stanu pre najviše jednog sata. Kapljice vode u kadi i na lavabou pokazivali su da je kupatilo nedavno bilo upotrebljeno. Inspektor je znao da se lavabo i kada osuše sasvim već posle jednog časa a najduže dva, što zavisi od temperature i vlažnosti vazduha u kupatilu.

— Ovde je neko nedavno upotrebio ženski parfem — reče jedan policijski tehničar stojeći pred toaletnim stočićem u spavaćoj sobi.

— Ali ne vidim nigde flašicu sa šanelom. Pogađam li da je ovo miris šanela? — pitao je inspektor.

Njegov saradnik potvrdno klimnu glavom.

Nadoše i jednu fotografiju sa jednog izleta na nekom jezeru. U pozadini se nalazio čovek za koga se nije moglo sigurno reći, ali je navodio na to da se radi o Kvalji. Inspektor je u džepu imao fotografije svih lica koja su se one noći nalazila u podrumu, spremajući se da ga obese i za uvek učutkaju.

On sada uze tu fotografiju i vrati se ka centru grada, a zatim pođe ka Pigalu.

Sekretarica Emila Pižona pokuša da mu ne dozvoli ulaz kod svog gazde, ali inspektor pokaza policijsku legitimaciju i prođe u hodnik koji je vodio ka Pižonovoj sobi. Jedan Pižonov čovek htede da mu prepreči put, ali kad ga prepoznaše, samo izvadi ruku iz džepa.

— Dajte mi taj revolver — reče hladno inspektor i pre nego što se momak snašao stavi ruku u njegov džep.

Izvuče automatski pištolj.

— Ja imam dozvolu. Ne možete mi uzeti oružje — pobuni se Pižonov telohranitelj.

— Dok sam ja ovde, neće vam zatrebati. Proveriću ispravnost te dozvole malo kasnije — reče inspektor i upade u sobu.

Iznenadi se videći tamo Džejn i de Bošatoa.

Pošto se pozdravi sa Džejn, on malo duže zadrža njenu ruku u svojoj, a zatim se nagnu i šapnu joj:

— Ovo nije mesto za vas.

Ona napravi izraz koji je govorio »tako se desilo«. U stvari, on tako proverio koji miris upotrebljava. Nije bio šanel.

Zatim počeo da ispituje Emila Pižona. Interesovao se koliko je osiguranje Eve Pižon, iako je taj podatak već znao. Zatim je tražio da mu Emil Pižon kaže koliki je udeo njegove žene u celom imetku.

— Sve nam je zajedničko. Imetak nije veliki... Vi znate kako teško prolaze noćni lokali otkad je Neša Martini stavio svoje šape na poslove te vrste... — počeo nesigurno Pižon.

— A zašto Eva ima posebni konto u banci? — upita inspektor.

— Ja ne znam... Ne verujem da ima. Ona mi to nikada nije rekla — uzbuđeno odgovori Emil Pižon. — Ali ja ne razumem na šta vi to ciljate, gospodine inspektore.

— Rutinerska saslušanja — odgovori Dalman. — Treba znati nije li i vama u interesu da Eva nestane.

Pižon ga je zgranuto gledao, a zatim polako reče:

— Eva za mene znači više nego njeno osiguranje, imovina i konto u banci. Bez nje ne bih imao ništa. Ona ume da stvori novac...

— Ja sam mislio da vam znači kao supruga — podsmehnu se inspektor.

— Ah... Ja je volim na drugi način... Kao ženu ne vezujem je za bračne obaveze.

— Dakle, potpuna bračna sloboda. Vrlo savremeno — opet se podsmehnu inspektor.

Te njegove reči su na sve delovale neprijatno, pa nastade ćutanje. Inspektor ga prekide pitanjem upućenim Džejnu:

— Jeste li poznavali doktora Konana?

— Jesam — odgovori Džejn.

— Kada ste ga upoznali?

— Pre tri noći kod nesrećne gospođe Pižon — odgovori Džejn i pogleda pravo u inspektorove oči.

Dalman je razmišljao neko vreme. Zatim reče:

— Gospodine Pižon, upozoravam vas da je najpametnije da me izvestite kada otmičari zakažu vreme i mesto predaje novca.

— Ne verujem da ću pristati. Za mene Eva više znači nego njeno osiguranje i imetak. Hoću da mi se vrati živa — reče on ozlojeđeno.

— Dakle, daćete četiri miliona? — upita inspektor.

— Čim ih budem imao — odgovori Emil Pižon.

Inspektor ga je neko vreme proučavao, a zatim ustade i prvo se oprusti sa Džejn.

— Ako jednom vidite gospodina Luna, pozdravite ga od moje strane.

Zatim iziđe.

*

Malo kasnije iziđoše Džejn i Mišel. Trebalo je obaviti poslove oko nabavke novca obećanog Pižonu za otкуп.

Advokat Mišela de Bošatoa, koji je trebalo da preuzme brigu oko formalnosti za pribavljanje novca, imao je svoj biro u jednoj uličici kod Bulvara Šaron.

Zastajući na raskrsnici Ulice Montro primetiše pre sobom jedan svetlosiv pežo. Vozila je žena u sivom kostimu.

— Zar nije to Eva Pižon?! — uzviknu Džejn.

Mišel de Bošato je treptao očima.

— Zakleo bih se da jeste — odgovori on i čim se signal promeni, potera za pežoom.

Vožnja skrenu prema severu. Uskoro se nađoše na širokom putu prema Sent Denisu.

Prateći kola žene za koju su verovali da je Eva Pižon nisu obraćali pažnju na još jedan automobil, koji je išao za njima.

Na usponu iza tvrđave kod Pjerfita, pežo skrenu na parkiralište zaklonjeno starim drvoredom. Mišel takođe skrenu i stade iza pežoa. Kroz prozor ih je gledala Eva Pižon.

Njih dvoje iziđoše iz kola i požuriše k njoj. Ali baš u tom momentu izađe još jedan automobil. Iz njega iziđoše tri muškarca. Držali su revolvere u rukama.

— Ne pomišljajte na otpor! — zapreti prvi.

— Šta ovo znači? — upita Džejn Evu.

— To su otmičari. Morala sam da ih slušam... Išla sam u grad da pripremim način preuzimanja ucene. Doktora Konana drže kao taoca...

Ubiće ga ako pokušam da ih prevarim — objasni Eva.

— A mi smo se ponadali... — zausti Mišel.

— Primetila sam da ćete upasti u neprilike. Znala sam da me ovi razbojnici stalno prate. Sada vas neće pustiti — zaključi Eva i uzdahnu.

— Dosta brbljanja! Odlazite u kola! — preteći viknu jedan od napadača i gurnu de Bošatoa.

Ovaj odskoči i udari razbojnika tako da ovaj pade na tlo. Ali drugi otmičar udari revolverom de Bošatoa, a treći ga onesvešćenog povuče ka svojim kolima.

Vezani i gurnuti na zadnje sedišta razbojničkog automobila Džejn i Mišel su gledali kako jedan otmičar se de u njihov automobil, daje znak Evi da krene i polazi za njom.

Sva tri automobila nastaviše put.

U šumi kod Poseta otmičar koji je vozio de Bošatoova kola prestiže Evu i daje joj znak da skrene na stazu među drveće.

I kola sa vezanim Mišelom i Džejn skrenuše u taj zaklon. Otmičari im vezaše oči naterаше ih da sednu na pod kola tako da se spolja ne vide.

X

Ležeći na podu svoje tamnice Lun je razmišljao o svemu. Nekakve nejasne slutnje polako su se uobličavale, ali još uvek nisu to bili jasni odgovori na sve ono što je bilo tajanstveno. On nije mogao da shvati tu brigu otmičara za njega. Donosili su mu hranu i piće, snabdeli ga sa četiri čebeta i dosta cigareta i nisu ga ponižavali.

Trećeg dana ga izvedoše iz hladne prostorije i vratiše u ugodni zatvor. Lun odmah ugleda Evu, koja je ležala u kabini. Ona skoči i potrča mu u susret. Kako su ga otmičari bili opet vezali dok ga ne prevedu ovamo, ona mu užurbano oslobodi ruke i zagrlila ga.

Bila je sveža. Luna zapahnu miris šanela. Nešto je bilo sa tim mirisom. Lun je tražio u svojim mislima raz-

log što ga je taj miris iznenadio. I odjednom počе da shvata. Celu prostoriju je bio pregledao. U kupatilu je bilo dovoljno pribora, ali tamo nije bilo šanela. Lunova sposobnost posmatranja i pamćenja bila je takva da je bio siguran kako ranije nije video četvrtastu bocu od brušenog kristalnog stakla.

— Šta se događalo dok sam bio odvojen od tebe? — upita on pošto se beše okupao i to vreme iskoristio da razmisli.

— Ništa naročito. Otmičari čekaju novac — odgovori Eva. — Jedino me je mučilo što smo odvojeni.

— Zašto su me opet vratili ovamo?

— Ja sam ih molila... Rekla sam im gde držim nakit u mom stanu kod Opservatorije. Išli su po njega... Čak su mi doneli i moju kolonjsku vodu — pričala je ona.

»Ili je neobično lukava, ili sam pogrešio«, pomisli Lun, a glasno reče:

— Plašio sam se zbog tebe. I razmišljao sam o svemu. Kakva je naša budućnost? Umoran sam od kabarea, pozornica, lutanja i avantura. Skoro bih želeo da ceo život provedem ovde pored tebe, u ovoj tišini.

Ona ga strastveno zagrlila.

— Ljubljeni moj! Volim te, Kliv! — govorila je uzbuđena. — Samo da se oslobodimo. Otići ćemo negde daleko odavde. Imam jedan zamak u brdima. Preuredićemo ga i živeti. Imam novaca. Stvarala sam svoje bogatstvo sanjajući o pravoj ljubavi... Sada sam je našla.

U njenom glazu bilo je i trijumf zbog pobeđe.

— Hoćeš li napustiti Emila? — pitao je Lun.

— Hoću! Neka ostane sam sa svojim prsatim igraćicama. Neka uživa u njihovoj praznoj lepoti. On nikada nije bio sposoban za pravu, duboku, strastvenu ljubav. O njemu neću više da mislim — odlučno je govorila.

On ju je gledao. Pokazivala mu se kao vladarka, koja velikom intrigom stvara svoje carstvo. Bilo je lepote i genijalnosti u toj ženi, ali i nečeg ne-

objašnjivog. Čovek nije mogao sasvim da joj veruje. I on je to shvatao više kao osećanje, nego kao zaključak stvoren na činjenicama.

Morao je saznati sve o njoj. Morao ju je shvatiti.

On je izbegavao da koristi svoje hipnotizerske sposobnosti i moć da tako uđe u tajne ljudskih bića. Ali sada je još jednom trebalo da zna istinu.

On sede pored Eve i iskosi se tako da su se gledali iz blizine.

— Ti o meni ništa ne znaš, Eva — počeo Lun.

— Meni to i ne treba. Volim te zbog fizičkog izgleda i duha koji se ne može skriti. Osećam da si čovek koga ne treba pitati — odvrati Eva.

— Ja sam čovek koga gone. Nisam napravio nikakav zločin, ali moja prošlost se sukobljava sa zakonom. Ni ime mi nije pravo.

— To nije važno. Ja te volim, pa ko god si, dragi. Ti si moja jedina prava ljubav! Ti si prvi muškarac u čijem zagrljaju sam osetila sve... To je kao kad čovek pogleda van granica sveta.

— Ali ni ja ne znam ništa o tebi. Želeo bih da znam — nastavi Lun.

Ona je ćutala. Lunov pogled joj je oduzimao opreznost i sve više je osećala da on vlada njome.

— Pričaj mi o sebi... Govori istinu... Ti ćeš mi reći šta se to događa — ponavljao je on sugestivno, ali u nekakvom monotonom ritmu.

Eva se opustila i polako pričala. Gubila je vezu i sve češće je odgovarala samo na pitanja. Lun se trudio da stiša uzbuđenje kad ona počne da priča o poznanstvu sa Misenom Kvaljom. Ovaj španski Italijan je neko vreme bio pevač, ali avanturizam ga je doveo iz Španije u Francusku. Uživanja, nerad i neodgovornost su ga često doveli u neprilike. Upoznao je Evu još pre šest godina.

Kvalja je jedno vreme bio njen ljubavnik, ali uskoro ga se Eva zasilila. Našla mu je druge ljubavnice, pa su ostali prijatelji i savez-

nici. Kvalja je postao tajni ljubavnik javne Pižonove ljubavnice Odete Verili. Ali mu to nije bila jedina „ljubav”. U društvu Brena i Ožea upoznao je mladu Fransoaz Telen.

Svi su oni prvo služili Evi za terorisanje osoblja „Zlatne školjke” i drugih noćnih lokala. Kasnije su skovali planove da čine isto što i prva banda zamkova. Ona je otkrivena, a oni su nastavili.

— Zašto su se okrenuli protivu tebe? — pitao je Lun.

— Nikada se nisu okrenuli — odgovarala je Eva ne kontrolišući svoju podsvest.

— Zašto su nas oteli?

— Ja sam im naredila. Da budem sama sa dragim čovekom.

— Zašto ucena?

— Emil ima novaca... Bezbolno ću ih uzeti od njega... Jednoga dana ću ga napustiti.

— Je li on bogat?

— Vrlo bogat... Ne želim mu zlo... Ja sam mu pomogla.

— A koliko je tvoje bogatstvo?

— Imam mnogo dragocenosti u zamku. Sav plen je ovde.

— Koji je to zamak?

— Ovaj... Mi smo u njemu. Uredila sam ovo mesto...

— Jednom će te uhvatiti policija.

— Neće... Sakupila sam celu grupu. Oni čekaju pasoše za put u Italiju i dalje u Afriku. Svi će umreti iste noći kad dobijem novac. Tako ću uzeti i njihove pare.

— A šta će biti sa mnom?

— Ti si moj. Bićeš uz mene. Volećeš me i nikad neću biti sama. Bogatstvo, čovek koji me voli i koji je lep kao Apolon... To je carstvo u kom ću vladati.

— A šta je sa Džejn Vitington i Mišelom de Bošato?

— Njih sam bila ostavila na miru posle druge akcije... Ali oni su slučajno naleteli na mene danas kad sam bila u gradu.

— Ti si izlazila?

— Da... Bila sam da kažem ljudima kako će primiti novac od Emila...

— Gde su Džejn i Mišel?

— U zatvoru iz kog su tebe vratili.

— Šta će se dogoditi sa njima?

— Oni su me videli... Moraju umreti.

Lun ućuta. Pustio je da se Evina svest delimično cslobodi, a zatim na stavi:

— Ti si teško bolesna... Tebe mu će bolovi... Užasni bolovi... Moraš dobiti lekarsku pomoć... Zvaćeš Kvalju i sve ostale... Neka dođu...

Eva poblede, poče da tamni sve dok joj lice ne dobi nekakvu plavičastu boju. Zatim dođoše bolovi. Lun joj je sugerisao da oni postaju sve jači. Ona je jaukala od bolova.

Lun joj pomože da otetura do telefona. Kad je podigla slušalicu, teško je izgovarala reči, ali bile su to reči gospodarice:

— Odmah dođite svi ovamo! Kvalja, morate odmah doći! Meni je zlo!

— Ostavićemo samo Ožea na kuli, a mi dolazimo! — javi Kvalja.

Nahrupili su u prostoriju sa naperenim mašinskim puškama i revolverima.

— Je li ti nešto zlo učinio? — pitali su gledajući čas u nju, čas u Luna.

— Nije on... Zlo mi je. Treba mi lekar — govorila je Eva i grčila se na ležaju.

Kvalja veza Luna, ali ovaj mirno reče:

— Ona će brzo umreti, ako je ne bude lečio lekar.

— Ne možemo da pribavimo lekara. Treba ga oteti i vezanog dovesti — reče Kvalja obraćajući se Evi.

— Spasite me! Ja umirem... Nećete dobiti novac i pasoše... Svi ćete umreti ako ja ne ozdravim — ječala je Eva.

— Ja sam i lekar — upade Lun — Dajte mi moje stvari iz odela. Imam tamo lekova.

— Hoćeš da podmetneš neki trik — sumnjičavo ga pogleda Kvalja.

— Dajte mu stvari. Sve mu dajte! — viknu bolno Eva.

Žil Leven pogleda Kvalju i ovaj mu klimnu glavom.

Uskoro Lun dobi svoje dve kutije sa nekakvim praškovima, pilulama i staklenim ampulama. Ode u kupatilo i u čaši nešto izmeša. Vрати se k Evi i poče da joj šapuće:

— Čim ovo popiješ, sve će biti dobro... Bolovi će sasvim prestati... Posle ćemo se zabavljati i veseliti.

Ona ispi. Lun protrča opet pored Lindela i Breña. Kad se vrati sa drugom čašom, uzgred dobaci Brenu revolver, kojeg mu beše neprimetno uzeo.

Svi su zurili u njega.

— Ja sam s vama. Neću da vas ostavim. Ne želim. Šta ste se razrogačili, momci? — šalio se on sedajući pored Eve.

Njeno telo se smiri. Bolovi behu prestali. Ona je smireno sedela i gledala Luna.

— Ja sam znao šta znači ova otmica. A želeo sam te više nego ona — nastavi Lun.

— Zašto si onda „igrao“ naivnog? — upita Kvalja.

— Hteo sam da vidim koliko vredite. Niste mačiji kašalj. Vredite, momci! — pohvali ih Lun.

— Ne verujte mu! On je opasan! — reče Breno, Sumnjalo.

— Sigurno sam opasniji od tebe. Nisi u stanju da čuvaš svoj revolver. Ali ja sam ti ga vratio — odvrati Lun i udobno se namesti na jednu od dve široke fotelje.

Fransoaz Telen ga je zadržano po smatrala, ali oči joj se suziše i otkriše izraz mržnje kad pogleda Evu.

— Treba zajedno da se zabavimo — nastavi Lun. — Da li Ože dobro pazi?

— Taj je siguran. A u zoru se — odgovori Kvalja — Zidovi su visoki, a on ima ručni mitraljez — odgovori Kvalja.

— Nekoliko šala za Evu! — objavi Lun.

Pričao je najbolje francuske šale, kojima su se svi smejali. Zatim izvede nekoliko mađioničarskih trikova. Uzgred je započinjao hipnozu svih prisutnih.

Desetak minuta kasnije sugerisao im je kako igraju sa najlepšim devojkama, a sam povede Evu. Pri tome je šapnuo Frasoazi da je ona u društvu čoveka koji joj se najviše sviđa. Ona je bila časak zbunjena, ali onda je videla kako igra sa Lunom.

Bilo je groteskno gledati kako svi igraju kao da drže u zagrljaju partnere. Lun prekide igru i naredi im da sednu.

— A sada niko ne može ustati. Pokušajte i videćete — reče im kada posedaše po prostiraču.

Oni su se trzali, ali niko nije mogao da ustane.

— Ne možete da pokrenete ruke — nastavi Lun.

Svi su se naprezali, ali ruke im ostadoše kako su se zatekle.

On tada pođe i uze Lindelovu mašinsku pušku. Zatim se naoruža Kvaljinim revolverom. Sve ih brižljivo veza, a zatim ih oslobodi hipnoze.

Eva dobi napad besa. Pokušavala je da se otrgne, ali bezuspešno. Molila je da je oslobodi, obećavala sav novac.

— Ovde ga imam čitavu hrpu — odvrati Lun i pokaza joj novac koji beše našao kod razbojnika.

— I to je moj novac! Ja sam im ga dala za plen! — reče ona, ali uvide besmislenost tih reči i klonu na ležaj plaćući.

Lun izide i nađe vrata ka podrumskom bunkeru.

Džejn i de Bošato su zurili u njega. On ih oboje zagrli.

— Dragi moji, sada ste slobodni — reče i pođe uz stepenište.

Kada je izvirio na gornju terasu zamka, ugleda Pjera Ožea. Kosa kao petlova kresta vijorila mu je na pro hladnom mestu. Ali on već beše ug-

ledao Luna i uzeo ga na nišan svoje mašinske puške.

— Predaj se i ne pravi gluposti! — pozva ga Lun uhvativši ponovo zaklon.

Ali tada na terasu istrčашe Džejn i de Bošato. Petao okrenu oružje na njih i Lun morade da pritisne oroz.

Roj smrtonosnih kuršuma prekrati život zločinca. Pjer Ože nestade iza niskog pervaza kule.

Zamak je bio opkoljen starim i zapuštenim vrtom, ali i obnovljenim i visokim zidom. Sa visoke terase videlo se daleko. Desno su bile šume Montmorensija, a pravo k jugu gro made pariskih zgrada. Najbliže naselje Moazel bilo je daleko najmanje pet kilometara.

Lun se vrati u zamak i obiđe ga. U podrumima i parternim prostorijama otkri skladište pokradenih dragocenosti. Poznade platna slavnih slikara, oceni basnoslovnu vrednost starih tapiserija, pomilova delove skupocenog nameštaja i vrati se k Džejn i de Bošatou.

Bio je nasmejan i niko ne bi mogao da pogodi šta se događa u njegovom srcu.

— Džejn, da li bi ostala u ovoj lepoj zemlji? Ponekad bi tebi i Mišelu dolazio samo vama znani gost... — reče stojeći pred njih dvoje.

— Oh, Donalde... Sve je tako teško — prošaputa Džejn.

— Mene čekaju moje laboratorije u Londonu, putovanja sa starim Makersonom, lutanja svetom i ko zna kakve sve opasnosti. Mnogo neprijatelja imam i nije pravo da zbog toga pate i moji prijatelji. Tebi treba dom... Zbogom, Džejn! Zbogom, Mišel! — reče i žurno pođe k dvorištu.

— Čekaj, Donalde! Šta ćemo mi?... Ostavljaš nas! — viknu Džejn preneraženo.

— Imate oružje tu u salonu. Sklonite se dok ne dođe policija. Već sam javio da je banda zamkova ovde — odvrati Lun.

Uskoro u Evinom automobilu napusti zamak. Vozio je prema severu, a zatim skrenu ka donjem toku Sene.

Saslušavajući jednu po jednu osobu inspektor Dalman je počinjao da shvata jednu stvar. Kad dođe na red Džejn, on je upita:

— Jeste li isporučili moj pozdrav?

— Nisam stigla. Iznenada je otišao. Kao da se otrgao od svega ovog — odgovori ona tiho.

— Tek sada sam shvatio ko me je spasao jedne noći. Samo jedan čovek je mogao da savlada bandu ubica zločinaca, a zatim da nestane bez traga — reče inspektor.

— Zar tragate za njim? — upita Džejn.

— Ja ne tragam... Ali mnogo je onih koji bi s oduševljenjem javili

Skotlandu da imaju u rukama tog čoveka — odvrati on i pođe da svojim ljudima da uputstva.

Uskoro kamioni natovareni plenom i automobili puni pohapšenih i policajaca u njihovoj pratnji napustiše zamak. Za njim je išao mali sportski automobil Mišela de Bošatoa. Džejn je bila zamišljena, ali radosna. Mislila je o tome da će Donald Sikert lakše naći utočište, ako ne bude morao da brine i o njoj.

Spuštao se mrak. Svetlosti Pariza su se palile. Jedan čovek je pešice ulazio u gradić Vernon. Uze taksi i zatraži da ga odveze u hotel na levoj obali reke.

Dugo je stajao gledajući u brda iznad Turnija i udišući svež vazduh. Bio je to Lun, usamljeni kralj ponoći.

KRAJ

Hari Vittington

Čovek u senci

1

Baraka je bila potpuno zatvorena i ni trak svetlosti nije dopirao iz nje. Kada se vrata širom otvoriše, dim i zagušljiv vazduh pokuljaše napolje.

Čet Hjuneker izađe a neko odmah za njim zatvori vrata. On se ni ne okrenu. Bio je to podeblji, zdepast čovek, zapuštena izgleda, između trideset i četrdeset godina. Prešao je preko dvorišta i uputio se u glavnu zgradu na farmi, koja se kao neki feudalni dvorac izdizala prema teksaskom nebu. Na zgradi je bio osvetljen samo jedan prozor u prizemlju.

Ulazna vrata zgrade se otvoriše i na stepenicama se pojavi Ed Jets. Pošto je sišao niz stepenice, nešto podalje od kuće sačeka Hjunekera. Jets je bio mršav čovek, sama koža i kost. Nije ni reči progovorio, niti se pomakao, već glavom dao znak Hjunekeru. Ovaj se okrete, stade pored njega, a zatim krupnim koracima pođoše zajedno. Obojica pređoše preko dvorišta i kroz vrata na ogradi od bodljikave žice uđoše u deo za poljoprivredne radnike. U tom ogradenom prostoru nalazila se stara kuća od dasaka. Uđoše na stražnja

vrata. Na užetu između direka se sušilo rublje. Na ležajima su ležkarili ljudi.

Većina radnika i ne obrati pažnju na Hjunekera i Yetsa, već nastaviše da rade ono što su i dotad radili, a neki ih samo letimično pogledaše.

Jedan čovek ipak nije skidao oči sa upravnika i njegovog pomoćnika. Jidžer, iako je prešao tek pedesetu, izgledao je mnogo stariji, a bio je nadničar celog svog života. Sad se prihvatao svakog posla koji bi mu se ponudio, jer većina rančeva nije primala radnike kao što je on.

Razrogačio je svoje bledoplave oči i počeo brže da diše. Pogledom je pratio Yetsa i Hjunekera sve do vrata umivaonice. Želeo je da obavesti onog dečaka, a ranije je već i pokušavao da mu objasni šta ga čeka. Međutim, sad je bilo sve kasno.

Tom Jidžer je gledao stisnutih zuba kako prolaze pored njega Jets i Hjuneker. Zatim je Hjuneker nogom otvorio vrata umivaonice i obojica se nadoše unutra.

Pred okrnjenim ogledalom iznad umivaonice stojao je Huan Martin i češljem prolazio kroz gustu kosu. Bio je to lep mladić od oko devetnaest godina, a iz očiju mu se ogledala bistrina. Kad su se iznenada vrata

otvorila pogledao je začuđeno u pri-došlice.

Ugledavši Jetsa i Hjunekera, pre-stade da se češlja i stavi češalj u džep. Zatim se polako okrenu. Gle-dao je u njih dvojicu i počeo da ble-di, a u stomaku počeo nešto da ga peče. Pomislio je na Skipi i na njenog oca, a zatim na reči Toma Jidžera, koje nije hteo da shvati ozbiljno. A po-mislio je i na policiju, ali jedan Me-ksikanac koji potajno prelazi granicu da bi radio u Sjedinjenim Državama, ne sme da traži takvu pomoć. U slu-čaju opasnosti može da se osloni sa-mo na svoje pesnice.

Na Jetsovim usnama pojavio se samo njemu svojstven osmeh. Hju-neker se nije mešao. Obojica su sta-jali kraj vrata i merili mladog Me-ksikanca. Zatim su pošli prema nje-mu. Huan je odmicao unazad i pripio se uz umivaonik. Gledao je zaprepa-šćeno oko sebe: bio je sateran u bu-džak.

Mrko je gledao čas jednog, čas drugog. Hjuneker ga uhvati za ruku i grubo ga gurnu prema vratima. Huan čak nije pokušavao ni da se brani. Pogled mu je pao na okrnjeno ogledalo i on vide očaj na svom vla-stitom licu.

Huan je pogledao preplašeno oko sebe. Radnici su ćutali izbegavajući da ga pogledaju.

Kad je Huan prošao pored Jidže-rovog ležaja, stari je sedeo na kraj slamarice. Gledao je zabrinuto. „Da može on bi mi sigurno pomogao“, pomisli Huan.

A čim su sva trojica izašla napolje Jidžer počeo da se obuva. Zatim uvu-će košulju u pantalone, rukom pređe preko sede kose i pođe prolazom iz-među dva ležaja.

U dvorištu je Huan pokušavao da se otme od dvojice pratilaca. Hju-neker mu zavrnu ruku na leđa. Huan oseti kako mu kosti pucaju pa vrisnu. Pred sobom ugleda šupu s alatom i vide da je sve tiho: jedino na mese-čini su se jače ocrtavale senke.

Huan se malo okrete i uputi Hju-nekeru nem i molećiv pogled: ali Hjunekerovo lice je ostalo nepomi-čno. Odjedanput, Huan se zabatrga i pade koliko je dug, jer mu Hjuneker ponovo zavrnu ruku.

Jets otvori vrata šupe s alatom. Hjuneker gurnu mladića unutra, koji se udari o ragastov i pade pored razbicanog alata. Zatim uđoše Jets i Hjuneker zatvorivši vrata. U šupi je vazduh bio težak. Huanu se steže grlo.

Jidžer izađe iz barake i zastade malo da bi navikao oči na pomrčinu. Onda vide kako Hjuneker gurnu mladića u šupu i sav uzdrhta. Po-gledao je oko sebe. Bila je tu blizu kuća u kojoj se nalazio Virdžil Renčler. Ali on je živio izdvojen i daleko od svih poljoprivrednih radnika. I Jidžer je mogao da vidi veliku zgra-du preko visoke žičane ograde koja ih je delila.

A svud unaokolo videla se ogro-mna ravnica, farma, šupe i staje, polja i njive, što je sve pripadalo Golden impajru, a gde je Virdžil Renčler vladao kao neki mali bog, u čemu su mu pomagali dva pakosna i osvetoljubiva čoveka, Ed Jets i Čet Hjuneker.

Stari radnik nekoliko trenutaka posmatraše zatvorena vrata šupe. Zatim, da ga neko ne bi primetio, držeći se mraka priđe šupi. Pritrčao je onom delu s nastrešnicom. Zadrža-vši dah pogleda kroz umazani pro-zor u šupu. Neko vreme uopšte nije mogao da skine pogled s mladića. Zgrčen kraj zida, mladić je trljao ruku. Njegovo opaljeno lice izgleda-lo je bledo kao krpa.

Hjuneker je bio naslonjen na vra-ta. Preturao je nešto po džepovima, pa izvadivši cigaretu, zapali je. Po-smatrao je Jetsa koji je među moti-kama tražio neku dršku. On je to radio polako i bez buke.

Martinove razrogačene oči od stra-ha odjedanput sinuše užasom. Jets mu priđe i zamahnu na njega drškom motike. Jidžer htede da okrene glavu

jer mu beše odvratno da gleda sve to, ali oseti da ne može ni da se pomakne. Tupi udarci padali su po mladićevim leđima, a njemu se sve okretalo u stomaku.

Najzad starac samo jedno zažele: da okrene glavu i da ne gleda taj prljavi prizor i sve ono što se događa u šupi. Rukom zaklopi oči i htjede da ode od prozora, ali ga zadrža promena na Jetsovom licu.

Jets je držalje držao u vazduhu i nije više udarao. Gledao je Huana koji je ležao na podu. Trenutno nije mogao da poveruje ono što vidi, a zatim se namršti. Kleče i dohvati Huana za rame pa ga prodrmusi.

Starom Jidžeru je bilo dovoljno da vidi Jetsovo lice pa da mu bude jasno da je Meksikanac mrtav. Jetsu ponovo zaigra vilica: Huanova smrt ga nije rastužila već naljutila.

Teturajući, Jidžer uspe da ode sa prozora, boreći se sa mukom u stomaku. Ču kako u šupi glasnije govore. Pogleda unaokolo, pa još jedanput na prozor, a zatim potrča u mrak.

Sve mu se pomutilo u glavi. Pustio je da ovlada nemir njime i počeo svom snagom da beži. Gledao je da ne beži putem koji je vodio od vlasnikove kuće do izlazne kapije, već se držao tog pravca ali na dobrom odstojanju. Želeo je samo jedno: da izađe kroz kapiju i pređe poslednju postavljenu branu, kako bi bio izvan Jetsovog i Hjunekerovog domašaja, i što dalje od celog tog događaja koji je poneo u sećanju. A ko zna? Možda više nikad neće biti siguran...

Zadihan, suznih očiju, batrgao se trčeći između pamučnih stabala, a polje, prašnjavo i ravno, oteglo se u beskraj.

II

Ben Sedler primeti dok je vozio ford, modela 1954, glavnom ulicom da će morati da se okrene, jer su bila tako prljava da se beli grb nije raspoznavao na crnim vratima. U tim ranim jutarnjim časovima na uli-

cama nije bilo prometa. A bilo je već toplo, kao i uvek u Teksasu. Ben se obazre i pomisli da je i ovo još jedan dan kao i svi drugi u Spurlajnu.

On ostavi kola na mesto za parkiranje ispred zgrade suda. Prošla noć je bila naporna. A nije bilo nimalo nade da će i dan biti mnogo lakši.

"Ima nas ovde otprilike hiljadu pet stotina", pomisli, „i smatramo Spurlajn kao svoj rodni kraj, a niko od nas ne bi znao reći zašto. U ovom gradiću sam rođen, pa ako i nije nikakvo objašnjenje, a ono je bar neka vrsta opravdanja". Pogleda na svoju ženu koja je sedela kraj njega. „I ona je kao i ja“, nastavi da razmišlja. „Ovde je rođena pa i ostala ovde. I sad više uopšte i ne pitamo kako bi izgledalo kad bismo otišli da živimo negde na drugom mestu.“

Videvši da je Helena uzela tašnu sa sedišta, otvori vrata, izađe iz kola i pogleda unaokolo. Nije bilo bogzna šta da se vidi. Jedina zgrada na sprat bio je sud. Nalazila se u sredini trga koji je predstavljao trgovački centar Spurlajna. Preko puta od glavnog ulaza u sud nalazilo se nekoliko radnji, Veliki bazar „Plava traka“, samousluga „Kod orla“, El Sentorina berbernica, kafanica koja se zvala „Kod bare“ i ambulanta doktora Krejtona.

Zamislilo se i počeo po bradi: „Da, to je moj rodni kraj“. Međutim, to je bio u stvari kraj Virdžila Renčlera. Postepeno se podigao ovaj gradić kraj pruge koju je pre četrdeset pet godina Virdžilov otac izgradio radi utovara robe Golden-impajra. Spurlajn je sada glavni grad oblasti Binhem, a celu oblast je stvorio tako što je veći deo zemljišta pripadao ogromnom imanju Impajra, koje se pružalo na sever i zapad od grada.

Stojeći kraj forda Ben je gledao jedno vreme oko sebe.

Na mestu za parkiranje, pored nje govog forda, nalazila su se službena kola Eba Beglija i još dvojica-troja koja su pripadala licima pozvatih u sud. Eb je bio Benov pomoćnik i de-

žurao je od ponoći. Ben pogleda na prozor svoje kancelarije koja se nalazila u prizemlju sudske zgrade. A u zgradi su se nalazile još razne druge kancelarije, ali stara zgrada je još uvek mirna kao da spava.

U gradu se tako reći nije ništa događalo. Nekoliko trgovaca je otvaralo radnje. Vlasnik samousluge je izašao u belom kaputu da spusti zavesu na izlogu protiv opasnog sunca. Ispred velikog bazara vratar je polivao pločnik.

Ben obide kola da bi došao do Helene koja je izlazila. Bio je srednjeg rasta. Prešao je tridesetu i bio je svestan da je ipak bio neka vrsta zaštitnika rada i zakona. A završio je srednju školu, o državnom trošku, kakvih škola ima dosta u zemlji. Zadatak mu je bio da štiti zakon, i to je bilo sve što je znao da radi. Nosio je uniformu kaki boje, nedavno ispeglanu, i šešir sa širokim obodom.

Ben pogleda na ženu uobičajenim tupim pogledom. Smatrao ju je isto tako jednostavnom kao što je i on, a koja je pre nekoliko godina bila lepa i uvek ukusno obučena, dok je sada bila sasvim obična. Ljupkost joj je jedino ostala kao uspomena od svega.

Kad je prišao Heleni, vrata šerifove kancelarije se otvoriše. Video je zemljoradnika Eikena Kleja sa nekm nadničarem sa Golden impajra, koji se zvao Jidžer ili nešto slično. Jidžer je izgledao nešto namrgoden. Klej je imao oko četrdeset, ali ni on nije bio mnogo raspoloženiji od Jidžera, kome je nešto tiho objašnjavao dok su silazili niz stepenice. Obojica su toliko bili zaneti razgovorom da nisu ni pogledali na šerifa i Helenu. Prošli su prijavim sudskim dvorištem i izašli na Glavnu ulicu.

I za Helenu je vrućina počela da postaje zamorna. Tiho reče Benu:

— Nemoj zaboraviti da se podšišaš.

— Neću — reče joj Ben, pošto je to već po treći put čuo.

Okrenula mu je obraz da je poljubi. A on se upita kako to da se baš odjutros seti da je ovaj ženin pokret

savim automatski. Po načinu na koji je Helena očekivala taj poljubac, videlo se da je to samo obična bračna navika. Ben uzdahnu i dotače usnama njen obraz. A sigurno bi viknula u pomoć kad bi je svojski stisnuo i poljubio usred grada. Na ovu pomisao šerif se malo nasmeši a onda pođe u svoju kancelariju.

Helena ga viknu:

— Bene!

On se okrete.

— Šta hoćeš da ti spremim za večeru?

Ovo pitanje Ben je godinama, svako jutro slušao, i nikad nije umeo da nađe odgovor. Smešno pitanje: Ot kud može znati ujutru šta će mu se jesti za večeru?

— Ne znam, što god hoćeš...

Počeo je već da se penje uz stepenice, a zatim se naglo okrenu i dodade:

— Sve, samo ne džigerice!

— Posle podne mi dolaze neke žene u posetu — reče mu Helena.

Ben oseti kako mu živac na obrazu zaigra. Još jednom se okrenu ženi:

— Dobro... Do viđenja!

Helena pređe preko dela za parkiranje i uputi se u Veliki bazar. Ben se više nije osvrtao. Stao je držeći rukom kvaku od vrata svoje kancelarije i ljutito pogledao na sunce koje mu je pržilo u potiljak. Košulja će mu uskoro biti sva mokra od znoja. Izvadi iz džepa maramicu i ubrisa znoj na čelu.

Pošto je primetio Herba Parkera da prelazi deo za parkiranje i da se uputio njemu, sačekao ga je pred vratima. Herb je imao oko četrdeset godina, ličio je na ono što jeste — većnika na svom mestu. Bio je vrlo simpatičan čovek. I Benu nije bilo jasno kako mu uvek uspeva da bude raspoložen i da u tako ranim časovima bude pun elana.

— Dobar dan, Bene.

— Dobar dan, Herbe. Ala prži!

Herb pogleda mrgodno na sunce, kao što je malopre Ben a zatim se osmehnu:

— Izgleda da prži. Dakle, još uvek se slažeš za subotu?

Ben se najzad nađe pre lepšom perspektivom.

— Da li trza riba? — pitao je smeškajući se.

— Ma ne pitaj! Mort Viljams je juče uhvatio jednu od dva kilograma.

— Ako je tako, računaj na mene.

— Važi!

Herb udari rukom šerifa po ramenu i pođe prema ulazu u sudsku dvoranu. Ben uđe pravo u kancelariju, pošto je još jednom pogledao u sunce.

Ogromna soba bila je mračna i prljava. Ben odjedanput primeti da je takva ista bila otkako je ovde, još dok je bio pomoćnik šerifa, otkada je prošla čitava večnost. Kancelarija je bila podeljena na dvoje niskom ogradom, na kojoj su se nalazila vrata prema odeljenju gde se nalazio šerifov pisaoći sto i sto njegovog pomoćnika. Drugi deo je služio za čekaonicu. Pored zida su bile klupe.

Ben se tešio time što je ova soba bila najsvežija u celoj zgradi, jer se nalazila u prizemlju. Čovek se osećao kao da je u suterenu i Benu je to godilo.

Sedeći za stolom još manjim i još starijim od šerifovog, Eb Begli, zavaljen u stolici i s nogama dignutim na sto, čitao je neku humorističku knjigu.

Zbog vrućine Eb je već počeo da se znoji, a na košulji ispod pazuha napravila su se dva vlažna kruga od znoja. Eb je bio visok delija od svojih dvadeset sedam godina. Počeo je već da se i goji, ali to ga nije sekiralo. Jednog dana će i on da se kandiduje i postaće takođe šerif za Binghemske oblasti. Naravno, pod uslovom da Ben Sedler podnese ostavku. Ali kada će to biti niko ne bi mogao da kaže. Zasada, Eb je imao za piće i bio je zadovoljan.

Ben prođe kroz vrata na ogradi, pogleda na kožne pocepano kanabe kraj levog zida, a zatim na zaklju-

čana vrata koja su vodila za gradski zatvor. Na zidu u dnu nalazila se tabla na kojoj su visili stari cirkulari i videle se na pocepanom delu „Potera“, a zatim zidni kalendar na kome se nalazila slika gole žene koja je zagazila u potok. (A to je bio primerak Ebovog ukusa u dekorisanju). Na desnom zidu se nalazio ram sa raznim oružjem, kao i jedna stara puška i nekoliko karabina. Na polici iznad rama ležala je municija.

„Još jedan službeni dan!“, pomisli Ben. „Dan kao i svi ostali.“

Eb pogleda na šerifa, skide noge sa stola i ustade, ostavivši knjigu nastranu. Ben uopšte nije obratio pažnju na svog pomoćnika. Između njih je postojala izvesna netrpeljivost a koju ne bi mogao nijedan od njih da objasni zbog čega, niti je pokušao ikad da objasni. Eb je sebi to objašnjavao kako je umeo, tvrdeći da se nikad nije siguran osećao nokraj Bena. Razume se, oni su se slagali, ali ta netrpeljivost je uvek lebdelala između njih. A kad je još vrućina onda su se još manje slagali.

— Dobar dan, Bene.

— Dobar dan, Ebe.

— Vrućina, zar ne?

Ben dohvati gomilu pisama sa svog stola i počeo jedno po jedno da čita. Čitao ih je brzo i ravnodušno. Namerno je cepao krajeve omota i vadio pisma.

— Zaista vrućina — reče malo posle.

— A radio je objavio da će biti 45 stepeni u hladu.

Ben nešto progundao. Jedno pismo podiže prema svetlosti, pogleda skroz, zgužva ga i baci u pravcu korpe za hartiju kraj stola. Hartija promaši korpu. Ben uze drugo pismo, pažljivo ga promotri, a zatim ga otvori.

— Jeste li pustili starog Henka? — upita.

Zatim iz koverte izvadi drugo pismo, vide da je poternica i počeo da ga posmatra.

— Nisam još — odgovori Eb. — Mislio sam da ćete možda hteti da mu malo očitajte bukvicu pre nego što ga pustimo.

Ben mu da zapravo i gurnuvši poternicu prema Ebu naredi:

— Okačite to čim budete imali malo vremena.

Eb se polako diže, dohvati poternicu i poče da je razgleda.

— Ko je to? — upita.

— Zar je to važno? Sigurno da neće doći ovamo da se krije.

Ben je sedeo za stolom i pažljivo čitao neko pismo, a zatim nešto pri beleži na njemu. Eb je otišao da prikači poternicu na već punoj tabli raznih cirkulara. Zatim poče da posmatra fotografiju na poternici. Ben stavi pismo u stranu, a Eb se okrete:

— Hoću li Henka odmah da dovedem? — upita.

Benu se učini da svakodnevni poslovi postaju sve obimniji i da ih nikad neće završiti. A već odavno se događaju ovi jutarnji susreti sa Henkom Džemsom. Sleže ramenima i reče:

— Pa naravno, zašto da ne? Ništa drugo i nemamo.

Eb se uputio u ćeliju i glavom zavрте i odgovori:

— Pa nemamo. Neki novi ventilator ne bi škodio ovde.

Ben se saglasi, a Eb ode da dovede Henka iz zatvora.

Šerif odloži poštu. Ču kako vrata zatvora zaškripaše, zatim kako zalupiše, a stari Henk kako se buni:

— Ma šta hoćete od mene?

— Hajde, napolje, — govoraše mu Eb slobodan si!

Stari Henk se stalno bunio:

— Zar već? Pa zašto tako brzo? Na vrućini Eb se brzo ljutio:

— Hajde, stara skitnico, hoćeš li izaći! Izlazi!

Ben je čuo teške i lenje korake, a zatim ćelijska vrata kako se zatvaraju. Henk uđe mrzovoljno u kancelariju, a za njim Eb.

Henku je bilo oko sedamdeset godina. Odrpan, neobrijan, mamuran,

izgledao je kao da je ustao iz mrtvih. A bio je skitnica oduvek, što se i videlo. Sad je držao u svojim drhtavim rukama otrcan kaput koji mu je prošlu noć služio za uzglavlje. Usplahireno pogleda po kancelariji, iako je to za njega bio već običan događaj, a zatim stade kod vrata. Begli ga grubo gurnu. Teturajući se starac priđe stolu za kojim je sedeo šerif.

— Hajde, priđi, Henk, nemam vremena da se s tobom bočim ceo dan.

Henk je bio naviknut da ga guraju. Pogleda Eba, kao da mu malo pre bacuje zbog toga, ali mu u očima nije bilo nikakve mržnje. Vukući se pođe napred. Ben je ostao ne dižući glavu.

— Dobar dan, šerife — promrmlja Henk stidljivo.

Ben ostavi i poslednje pismo, stavi ruku na znojavo čelo i pogleda starca. U pitanju je bila mala formalnost, a koju su obojica znali napamet.

— Kakav si sad izmislio razlog? — pitaše ga Ben umornim glasom. — Sad valjda nije zbog kijavice? Ovo vreme nije za kijavicu.

— O, nikako! — odgovorio je Henk sasvim ozbiljno. — Kijavica, nikako. Sad je zbog noge. Šrapnel koji me je pogodio u Francuskoj... (U glasu se osećala plačevna nota). A u ovo doba zna tako da boli da ne mogu da izdržim.

Ben mu odobravaše i napravi se kao da saoseća. A zatim ga strogo i hladno zapita:

— Dobro, Henk, a kako misliš da se izvučeš kad budemo počeli da ti naplaćujemo ćeliju za svaku provedenu noć?

Henk malo obliznu usne pre nego što će odgovoriti.

— Pa, ne verujem da bih mogao platiti.

— Bogami, mogao bi. Niz ceo put za Golden impajr nalazi se jarak koji treba da se očisti. Ako budem rekao sudiji Makulou on će te odrediti da radiš tamo bar desetak dana.

Henku zaigraše usne.

— O, valjda ne mislite tako nešto da učinite, šerife? Pa vi dobro znate da uopšte ne podnosim sunce...

— Idući put kad te budu uhvatili pijanog — prekiđe ga Ben — ja ću lično gledati da odeš i da čistiš jendek. (Zatim malo spusti glas) Majku mu, pa ti ćeš i ostati mrtav na onoj žezi. Ali ipak se ne šalim: čim te još jedanput nađu pijanog poslaću te da čistiš jarak. Jesi li razumeo?

Ben pogleda krišom Eba koji se smejao: jer za starog Henka rad je predstavljao nešto gore od smrti. Henkovo lice se bolno smračilo i najzad reče:

— Pa dobro, šerife.

Stajao je tako neko vreme sav utučen, pod strogim pogledom Bena. U rukama je gužvao svoj iscepani kaput. Zatim je prešao jezikom preko usana, pokušao da se nasmeši i glasom punim nade upitao:

— Ali mogu li bar samo malu čašicu kad mi se jave bolovi?

— Ne. Baš će ti dobro činiti da otrpiš malo i bolove. A sad se gubi!

— Dobro. Pa hvala vam, šerife. I hvala vam za krevet.

Stari se okrete i pođe ka izlazu vu kući nogu i ramljući više nego što je morao. Ben ga je posmatrao kako odlazi. Na licu mu zaigra osmeh. Eb pride svom stolu i gledaše na pijanca s odvratnošću.

— Ipak, Bene, mislim da ste suviše blagi s njim.

— Nisam — odgovori mu Ben. — Henk voli malo više da popije, da, ali on ne škodi time nikome već samo sebi.

Otvori fioku na stolu, izvadi neki registar koji mu je služio kao kalendar i nešto upisa. Zatim ponovo pogleda Eba, jer se nečeg setio.

— Je li to Klej bio ovde? Video sam da je izašao odavde.

Eb se namršti.

— Kada to? — pitaše namičući košulju pokretom ramena.

— Pa znate kad, pre nekoliko minuta.

— O, da. Ali radi neke sitnice — odgovori nemarno.

Zatim ućuta. I pošto je osećao da ga Ben oštro gleda, reče:

— Idem da pregledam Henkovu ćeliju.

Ben ga je oštro posmatrao.

— Kako mislite to sitnica? Radi čega je dolazio?

Eb se namršti. Bio je sav znojav u licu. Malo ljutitim glasom odgovori:

— Klej nije ništa hteo, već onaj stari koji beše s njim.

Ben se naroguši: bilo je jasno da Eb ne želi da kaže šta se desilo. Ali Ben ga upita povišenim glasom:

— Dakle, Ebe, hoću da čujem!

Eb duboko uzdahnu. Morao je sve da ispriča.

— Pa znate sve to — počeo nezadovoljno. — Nadničari na Golden impajru uvek imaju da vam pričaju nešto bez glave i repa.

Ben posmatraše Eba ne trepnuvši. Eb se vrpeljio na stolici i stalno skrivao pogled:

— Kaže da su izmlatili nekog Meksikanca.

— I to je sve?

— Da, sve — potvrdi Eb, izbegavajući Benov pogled.

— I došao je čak ovamo da kaže da su izmlatili jednog radnika?

— Upravo, ništa tačno nije ni znao — reče pomoćnik. Pokuša da pogleda šefu pravo u lice, malo se nervozno nasmeja, pa opet sakri pogled. — Izgleda, kako on kaže, da je možda još i nešto gore.

— U kom smislu?

Eb duboko uzdahnu pre nego što će odgovoriti:

— Pa izgleda da su tog mladića ubili.

Ben zažmiri i nađe se napred posmatrajući ga:

— Pa to nije onda isto, zar ne? Ako ga je tukao?

— Pa ako baš mene pitate, mislim da je u pitanju neki kubikaš. Posvađao se tamo s nekom, pa...

— Hoću da znam šta vam je on ovde rekao!

Eb počeo da čeprka nešto po hartijama koje su bile na stolu, a zatim namršteno i nezadovoljno, preko volje, reče:

— Pa... rekao je da ga je Jets ubio.

Ben se ispravi i začuđeno reče:

— Jets?

Eb ga pogleda:

— Pa, zaboga, Bene, vi bar znate da ti nikogovići svašta pričaju i da im čovek ne može verovati!

Ali Ben se nije dao:

— Pa šta je vama, Ebe? Vi kao da smatrate da ja ne treba da budem upoznat s tim stvarima?

— Pa ne želim da vam dosađujem sa sitnicama, to je sve — reče Eb dižući se. — A to je sitnica.

— I vi ste baš sigurni u to?

— Pa za naš u Golden impajru ne može ništa naročito da se desi, sem ako Renčler ne odluči da bude drukčije. Vama je to isto tako dobro poznato kao i meni.

Ben je došao do ograde, a zatim se vratio. U onom što je rekao Eb bilo je dosta istine a i zdravog razuma. A to je Ben Sedler još ponajbolje znao. Ali ipak u svemu tome nešto mu se nije dopadalo. Nije trpeo da Eb ili neko drugi odlučuje o nečem mesto njega.

— A onaj stari što je bio sa Klejom zove se Jidžer, zar ne? To mu je ime?

— Ne znam. To je jedan od berača pamuka na ranču. Znam toliko.

Ben se zamisli i rukom pogladi kratku kosu koja je pre vremena počela da sedi. Zatim priđe i uze šešir sa čiviluka.

Kad Eb vide da se sprema, prebledelo.

— Valjda ne mislite da intervenišete, Bene? — upita.

Šerif ga ljutito pogleda. Merio ga je od glave do pete dok je stavljao šešir na glavu.

Eb nastavi:

— Renčleru neće biti pravo ako počnete da zabadate nos u njegove poslove.

Ben htjede nešto da kaže, ali Eb ga pokretom ruke preseče i reče:

— Znam, nije potrebno... Reći ćete da ste vi šerif i Renčler ima da da dirate u njegove ljude na ranču i da im tražite dlaku u jajetu, sigurno ćete morati podneti ostavku.

— Ipak, želim nešto da vam kažem. Pitam se ko je šerif, ja ili on?

— Dohvati obod šešira i još više ga natuče na glavu. — Idem preko puta. A kad se vratim, uveravam vas da ću da vidim da li ima mesta da se razmotri ta stvar u Golden impajru.

Pođe vratima ograde i stade:

— I još nešto, Ebe...

Eb ga pogleda i izdrža njegov pogled. Ben baci pogled po celoj kancelariji i odmerenim glasom reče:

— ... u ovom slučaju ja ću biti taj koji odlučuje!

Eb je zanemio. Ben se okrete i izađe zatvorivši polako vrata.

III

Po vrelom suncu Ben pređe do berbernice Ela Sentora, koja se nalazila na Glavnoj ulici, preko od suda. Bio je toliko zamišljen da nije ni primetio da kraj trotoara stoji stari plimut 1934, sav olupan, iako se takoreći očešao o njega.

U kolima je sedeo Klej za volanom i razgovarao nešto sa Jidžerom pored sebe. Posle razgovora sa pomoćnikom u šerifovoj kancelariji, Jidžer je rešio da digne ruke od cele te stvari. Ako bude stalno pričao o tome šta se desilo u šupi za alat u Golden impajru mogao bi sebi da navuče bedu na glavu.

— Pa, šta da ti kažem — govoraše Jidžer, baš u trenutku kad je Ben prolazio pored automobila. — Video si šta nam je rekao šerifov pomoćnik! Šta hoćeš više?

Ali baš tada Klej opazi Bena. Uhvati Jidžera za ruku i reče mu:

— Evo baš šerifa! S njim treba da govorimo.

— Mnogo će to pomoći. Za ove u gradu sve što se tamo kod nas dešava nije važno...

— Može biti. Ali uglavnom bićemo načisto Hajdemo!

Pošto otvori vrata s Jidžerove strane, obojica izadoše.

Kad Ben ču da ga neko zove, zastade iako je već prošao kola. Okrete se i vide da mu ide u susret Klej, a za njim Jidžer.

— Ja sam Ajken Klej, šerife.

— Znam vas.

— Ovo je Tom Jidžer.

No Tom nije hteo da progovori ni reči sa policajcem. Jedino je klimnuo glavom i promrmljao:

— Dobar dan, šerife.

— Tom treba da vam nešto kaže — reče Klej.

— Tako?

— Bili smo kod vašeg pomoćnika — obiasni Klej ustežući se — ali izgleda da Tomovo kazivanje nije hteo ozbiljno da shvati. A moram vam reći još nešto: ako niko Tomu ne pomogne može svašta da mu se desi.

Ben oštro posmatraše Kleja a zatim pogleda Jidžera. Kao da je stari radnik osećao strah od njega, te nije smeo da mu pogleda pravo u lice. Ben potvrdi glavom.

— Pa, hajdemo u kancelariju. Tamo ćete mi sve ispričati.

Klej se osmehnu i gurnu laktom Jidžera. Jidžer ipak nije verovao. Pogledao je radoznalo šerifa kao da se pitao šta mu to sad bi. Posle razgovora sa pomoćnikom Beglijem starac je bio sasvim utučen i nikome više nije verovao. Ben se okrete i pođe u kancelariju. Klej dade znak Jidžeru i oni pođoše za šerifom.

Kad Ben sede za sto okrenu stolicu obrati se dvojici seljaka. Jidžer je sedeo naspram šerifa, a Klej na stolici kraj pisaćeg stola.

I Ben sasluša Jidžera od početka do kraja. Učini mu se da je jutro toplije i zaqušljivije nego ikada. Ali jedno je bilo sigurno: ovo jutro nije

obično, kao što su sva ostala. Njemu bi jasno sad zašto Begli nije hteo da poveruje Jidžerovom kazivanju: i sam je bio prilično uzbuđen. Pogleda na pomoćnika.

Za svojim stolom Eb je takođe nešto piskarao i beležio. Na licu mu se videla odvratnost prema svim tim jadnicima, a i prema svemu onom što je starac ispričao ponovo šerifu. Osećao se iznad tih nadničara. On nije hteo da gubi vreme slušajući njihova naklapanja, pa čak i kad bi poverovao da su istinita, a što u ovom slučaju nije ni pomislio. Nikad on ne bi ni poverovao u sve ono što su ovo dvoje ispričali. Bio je dovoljno pametan da zna da sve optužbe koje je izneo Jidžer mogu samo da donesu komplikacije koje bi morali svi da oseću.

Ben pogleda pribeleške koje je napravio i namršti se.

— Sve što ste mi ispričali vrlo je ozbiljno. I potpuno ste sigurni da ste sve to i videli?

— Ispričao sam vam sve onako kako se desilo — potvrdi Jidžer.

Ben dobro odmeri Jidžera. Gledao ga je, i duboko u očima mu je video daleku prošlost, još ono vreme kad Jidžer nije bio izgubio svaku nadu. Blagim glasom ga upita:

— Jidžere, da li pijete?

Na Jidžerovom licu ukaza se razočaranje i slegnu ramenima: to je pitanje otprilike i očekivao. Mesto njega odgovori Klej:

— Tom ne pije, šerife. Znam ga odavno. Ako kaže da se sve tako dogodilo, svaka čast, ja mu verujem.

Eb se vrteo na svom mestu i prezrivo ih pogleda. Malo se nasmeja. Ben ne obrati pažnju na njega i nastavi:

— Ali to još nije dovoljno, da se dokaže sve ono što ste ispričali, zar nije tako? Kažite da ste sve videli, ali uopšte ne znate da li je mladić mrtav ili nije.

Tom se ispravi uvređen, ali Ben ga prekide i ne dade mu da dođe do reči:

— Uopšte niste sigurni. Njegov leš niste videli. Čak niste ostali na ranču da vidite šta će dalje biti. I potrebno je da vam verujem samo na reči. A ja vas ne poznajem, znam samo Kleja.

Tom Jidžer uzdahnu i skupi ramena. Ovde u Spurlajnu na njega gledaju kao na stranca, kao na nekog uljeza, a to je još gore nego biti običan nadničar. Njegova reč nije značila ništa. Opet se malo ispravi, setivši se događaja koji je posmatrao kroz prozor na šupi. Ubili su ga, a zločin ne može ostati nekažnjen. Uhvativši se za poslednje ostatke svog dostojanstva, koje mu je ostalo u njegovom ponižavajućem životu, odgovori mirno:

— Znate, šerife, ovakvih kao što sam ja ima ih tamo na ranču tušta i tama. Bez novaca, bez stana. Danas ovde, sutra tamo. I ovdašnje ljude nije uopšte briga šta će nam se tamo dogoditi. Ali ipak smatram da niko nema prava na s nama postupa onako kao što se postupilo sa Huanom Martinom i da niko ne odgovara zbog toga.

Eb se za svojim stolom ispravi, prezrivo ih gledajući. Nije više mogao da čuti i nagnuvši se malo reče:

— Slušaj, stari, ako ti se ne sviđa da tamo radiš, niko te ne sili da ostaneš na tom mestu!

Ben naglo podiže glavu. Nije mu se svidelo što se Eb meša u ovu stvar koja je izgledala vrlo ozbiljna: i zašto da napada starog? Ali pre nego što je Ben mogao bilo šta da kaže, Jidžer isto onako mirno reče:

— Raditi se mora, gospodine. A mnogi od nas pre petnaest i dvadeset godina imali su svoje stanove kao i vi. Farme su nam propale i moralo se ići kod drugog da se radi. Jest se mora. Ali ako moramo već kao psi da radimo ne treba s nama da se i postupa kao sa psima.

— U redu. Ali da se ne udaljavamo od predmeta — reče mirno Ben. Jidžer se okrenu šerifu.

— Taj Jets je zaista pravi gad. Svako vam to može reći: veći gad ne postoji. Surov na poslu...

Ove pojedinosti nisu zanimale Bena i zato reče:

— Ovo nije, Jidžere, biro za upošljavanje radnika. To me ne zanima. Jedino što me zanima je ono što ste videli.

— Pa rekao sam vam sve ono što sam video. A vaš pomoćnik ima pravo: ja sam starac. I mnogo mrtvih sam video. A mladić o kome je reč bio je mrtav, i to sasvim mrtav, opružen na zemlji. Video sam ga.

Sasvim ljutit Eb se diže i priđe Benovom stolu. Iskrivivši usta od ljutine naže se ka starcu:

— Pa šta hoćeš tim tvojim „video sam ga“ da kažeš? Jesi li mu opipao puls? Stavio mu ogledalo u usta? Ot kud znaš da je mrtav? Nisi mu čak ni prišao!

Jidžer gledaše šerifa i upita:

— Da li ste ikad ubili vola?

— Nisam — reče Ben — ali sam video kako se ubija.

— Mislim ono kad ga udare posred glave.

Gledajući ga: Ben mu potvrdi glavom.

— Sećate li se kako zvekne? Kao kad lubenica prsne.

Ben ponovo potvrdi glavom. Pažljivo ga je slušao. Eb ljutito uzdahnu i mrko pogleda Jidžera.

— E pa to sam i ja čuo kad je Jets udarao mladića. Držaljem od motike ga je tukao. Dajte čoveku takvo držanje i bika će ubiti.

Jidžer i Ben su se dugo gledali. U vlažnim staračkim očima Ben je mogao samo jednu stvar ad videti: istinu.

IV

Na dugom i ravnom putu koji je vodio za ranč, Ben je stalno vozio brzinom od devedeset pet kilometara na čas. Kilometrima i kilometrima, u beskraj, sve zemljište ulevo od tih kola na putu pripadalo je Renčleru. Sva ta suva, pusta polja, koja su ti-

trala na suncu, a raslo je samo džbunje: kaktus i žalfija; zgrčeni i opaljeni, gotovo crni. Ova peščana polja s ovim džbunjem odgovarala su zečevima, kojotima i divljim svinjama. A za goveda je ovo bila slaba ispaša i ona su lutala i tražila hranu oko džbunja. A pre nego što bi se poslala na prodaju, morala su se slati na ishranu. Za ljude je ovo zaista bio užasan kraj.

Titranje sunca je smetalo Benu i stalno je treptao. Navodnjavanjem ova zemlja odgovara za gajenje pamuka. Ali stalni život na suncu učinio je da ljudi dobiju boju zemlje i da postanu tamni, opaljeni i suvi.

Ne usporivši brzinu Ben je prošao pored dva stražara na novoj brani od bodljikave žice. Konje su vodili držeći ih za kajas. Bili su to krupni momci mršavi i opaljeni, naoružani puškama i revolverima. Za njima je išao veliki doberman. Mirno su pratili šerifov auto. Kad auto nestade, oni malo zažmuriše, ali ne samo zbog prašine koju je auto podigao.

„Čudno shvatanje gostoprimstva!“, pomisli Ben čitajući na svakih sto metara natpise: „Ranč impajr“, „Zabranjen lov“, „Zabranjen ulaz“, „Straža naoružana“.

Ovako tužna atmosfera sigurno bi delovala na nekog stranca. Za Bena je to izgledalo sasvim normalno. Otkako pamti za sebe ovi napisi su uvek stajali u Golden impajru, a upućeni ljudi su dobro znali da sve to nije bila obična pretnja.

Ben uspori. Stigavši do glavnog ulaza Golden impajra on zaustavi a prašina počne da se sleže po kolima. Ova ogromna kapija bila je jedini ulaz u zemljište koje je bilo kilometrima ograđeno bodljikavom žicom. Kapija je bila dvokrilna, sva od drveća, i dobro zatvorena. U polukrugu iznad kapije pisalo je krupnim slovima: „Ranč Golden impajr Virdžil Renčler“. Pored kapije se nalazila kućica od naboja koja je služila kao vratarev stan.

Ben skrenu opet s puta i uputi se do kapije, no niko se ne pojavi. On pritisnu na trubu i zvuk se razleže kroz tišinu.

Iz vratareve kućice izađe vratar. Bio je to čovek srednjeg rasta, spržen i osušen na suncu, a imao je na sebi kaki uniformu. Ispod miške je nosio karabin. Malo se začudi kada vide da neko hoće da uđe u ranč a da ga nije pre toga obavestio. Nasloni se na kapiju i radoznalo posmatraše Bena. Kapiju uopšte nije ni pokušao da otvori. Ben se nagnu iz kola.

— Šta je? — upita vratar.

— Otvorite. Treba da govorim sa Renčlerom.

— Ne može! — doviknu mu vratar smešeći se. — A da li i on želi da govori s vama?

— Pa možda.

Vratar je bio bezobrazan.

— Mene nisu izvestili — odvrati, ne otvarajući kapiju.

— Pa ako je tako, a vi se obavestite — reče Ben. — Uzmite telefon i recite Renčleru da Ben Sandler ima da svrši neki posao s njim.

Vratar razmišljaše. Izgled mu nije više bio onako bezobrazan. Zatim pogleda na grb koji je stajao na kolima.

— Gle, pa zaista vi ste šerif! — pogleda čudno na Bena. — Retko se ovde viđaju šerifi.

— E, a sad ga eto vidite.

— Dobro, telefoniraću gazdi. On vas nije očekivao, je li tako?

— Nije, koliko je meni poznato.

Vratar se ponovo nasmeši.

— Javiću mu — reče.

I pošto je još jedanput dobro pogledao Bena, uđe u kuću. Ben je iz kola video telefon na stolu kraj prozora. I dok je vratar telefonirao, Bena ga je stalno posmatrao. Nekoliko puta vratar je pogledao prema njemu. Sigurno je razgovarao o šerifu.

Čekanje se Benu oteglo. Najzad vratar spusti slušalicu i izađe napolje bez puške. Otključa kapiju, otvori je i primeti smeškajući se:

— Mora da ste vi, šerife, neka vrlo važna ličnost. Vi ste prvi od narodne vlasti koga sam video da ovamo ulazi. Vozite samo pravo — reče pokazujući Benu kuda da krene. — Ima šest kilometara.

— Nije mi ovo prvi put što dolazim ovamo — reče Ben paleći motor i krećući. Vratar priđe kolima i dade znak da stane, smešeći se

— Šerife!

— Šta je?

— Renčler mi je rekao da vam kažem da ne skrećete s puta. Postoji deo imanja na kojem ne voli da se svet šećka. Navodno, time se plaše životinje.

— Životinje? — reče Ben podigavši obrve.

Vratar se smeškao.

— Tako on kaže. Idite pravo putem. Neće vam trebati više od pet minuta. Čekaju vas tamo.

Ben pogleda vratara: čovek mu je jasno objasnio da treba da ide pravo do vlasnikove kuće. Stalno se smešeći, vratar slegnu ramenom. Zatim se malo povuče u stranu i sačeka da Ben krene kola. Ben uzdahnu, dade gas i krete. Na ogledalu je video vratara kako stoji i gleda za njim.

Ben oseti malu nelagodnost kad ugleda veliku zgradu. Jasno, on je bio šerif Binghemske oblasti, ali mora se priznati da je Eb Begli bio u pravu: dosada je njegov delokrug rađao uvek bio samo do te bodljikave žice, a dolazio je samo na naročit poziv.

Približavajući se dvorištu usporio je vožnju, posmatrajući okolinu. Velika zgrada je izgledala kao neka feudalna tvrđava. I mada je držana uredno, na suncu je izgledala tužna i jeziva.

Ispred zgrade se nalazio prazan prostor, određen za parkiranje kola, ili ako bi trebalo da se sazove zbor, a po potrebi i da se ostavljaju poljoprivredne mašine. Ben pogledom potraži odeljenje za poljoprivredne radnike. Barake su se videle nešto dalje od kuće. Odeljenje je bilo og-

rađeno bodljikavom žicom. Boja na ovim starim vojničkim barakama potpuno se izgubila. Šupa za alat, radionica, radnički stanovi i druge barake, sve je to bilo izgrađeno u kvadratu.

Jedino živo biće koje je opazio bilo je veliko pseto, vezano za drvo nedaleko od kuće. Iza psa se videla veranda koja se pružala duž cele kuće.

Ben u ovom dvorištu nikad nije video mnogo sveta. Slušao je za večernje zabave koje je priređivao Renčler, ali on je vrlo retko pozivao ljude iz tog kraja. A kad se mešao sa narodom iz Spurlajna, voleo je da se pokaže društven i prijatan, ali je često govorio, i to glasno, da je svaka familijarnost majka prezira. Svoje prijatelje je birao među vlasnicima nafte iz Hustona i bogatim vlasnicima rančeva iz južnog Tek-sasa.

Put je vodio do žičane ograde koja je delila odeljenje radnika. Ograda je sprečavala radnike da se približe kući i ostalim administrativnim zgradama. Sa svake strane ograde pisalo je na španskom i engleskom: „Radnicima je zabranjeno da se udalje od ograde”.

Ben obrisa znojno čelo. Napisi na ogradama još više ga podsetiše na to da ovaj ranč mnogo liči na one farme gde osuđenici izdržavaju kaznu. Kad je zaustavio auto, pas počeo da skače na lancu i da urla. Šerif ostade jedno vreme za volanom ne mičući se i posmatraše radničku baraku i šupu za alat da bi ih što bolje zapamtio, jer su prema pričanju Jidžera imale vrlo važnu ulogu u događaju. Zatim pogleda na psa koji je urlao i reši se da izađe iz kola.

Istovremeno su se otvorila i ulazna vrata kuće i Ed Jets pređe verandu i pođe Benu u susret ne skidajući pogleda s njega.

Ben pođe malo i oseti da mu sunce prži vrat i leđa. Jets viknu nešto na psa, koji se skupi, ali stalno mereći šerifa, počeo da puzi do drveta.

Jets stade ispred Bena i tako reći mu prepreči put. Ne pružajući mu ruku, niti se osmehujući, reče:

— Danas, šerife, nismo se nadali gostima.

— Pa ni ja nisam mislio da vas posetim.

— Renčler je unutra, čeka vas — odgovori neljubazno.

Zatim se okrete i pođe prema zgradi, praveći ispred sebe malu senku. Glavom dade znak Benu da pođe za njim. Obojica dođoše u hlad verande. Ben odahnu. Jets otvori vrata i pođe ispred Bena.

Ben je nosio šešir u ruci i razgledao okolo sebe. Rančlerove prostorije su bile prostrane. Bile su ukusno nameštene, ali svugde se video neka ko preterani luksuz.

Idući za Jetsom kroz veliko pred-soblje, ugleda ogroman salon, a ispred sebe stepenice koje su vodile na sprat. Desno od stepenica video je zatvorena vrata. Prema njima je Jets i pošao.

— Ede!

Obojica istovremeno stadoše. Na vratima salona Ben ugleda Skipiju. Čerka Virdžila Renčlera bila je sveža, od svojih sedamnaest godina, i tako nežna, kao zorom rascvetan pupoljak. Bila je vrlo lepa. Ali Ben je prvo ugledao njen zabrinut izgled i pogled.

Skipi pođe njima nervozno stiskajući rukama svoju široku haljinu sa cvetovima. Iako je Jetsa oslovila imenom, ona je gledala u Bena. Šerif stade i malo se nakloni, smešeći se. Jets takođe zastade. Odmerio je Skipiju. U pogledu je bilo nečeg samovlasničkog dok je gledao Renčlerovu ćerku.

— Nisam znala da danas imamo posetu — reče Skipi osmehujući se.

— Nije nam došao u posetu, već poslovno i službeno.

Devojka pogleda na Bena.

— A kakav je to posao koji je primorao šerifa Sendlera da dođe ovamo? — upita.

Jets odgovori hladno se osmehnuvši:

— O, ništa važno, gospođice Renčler.

— Ovde je tako dosadno da se čovek obraduje svakoj ma i najmanje novoj osobi. — Malo se zacrvene i zbunjeno se nasmeši. — Ali nisam mislila baš tako da kažem...

— Nije to važno — reče Ben smešajući se dobroćudno.

— Gazda čeka, šerife, — reče kratko Jets.

— Dobro — reče Ben okrenuvši se ponovo Skipiji. — Drago mi je što smo se upoznali.

Jets pođe, a Ben za njim. Ali kad se okrenuo video je da ih Skipi posmatra tužnim pogledom. Okrete se i pođe i ona za njima. Jets zakuca na vratima kancelarije. Skipi stade. Ben primeti da je grickala usne i zabrinuto se mrštila.

V

Ben uđe odmah za Jetsom u Rančlerovu kancelariju. I pored toga što je bila velika i osvetljena, ipak nije bila onako raskošna kao ostale prostorije. Osećalo se da je to prostorija određena čoveku, isključivo muška prostorija.

Renčler je sedeo kraj ormančića za registre, a na stolovima oko njega nalazila se gomila registara i prašnjave arhive, ranča. Po svoj prilici Renčler nije dozvoljavao posluži da sprema ovu kancelariju, ili tek samo povremeno. Kožno kanabe nalazilo se ispod prozora kroz koji se video put koji vodi od zgrade do vrateve kućice. Nekoliko stolica bilo je raspoređeno u sobi. Na zidu je visio reklamni kalendar neke trgovine za stočnu hranu.

Renčler podiže glavu tek kad obojica uđoše u kancelariju. Bio je to veliki gospodin u svakom pogledu, i po svojoj konstrukciji, intelektualnim sposobnostima i izgledu. Prešao je već četrdesetu i izgledao je vrlo otvoren i društven: prijatan, neposredan, rumen u licu, izgledao je, bar spolja, kao čovek koji je neverovat-

no dobroćudan i simpatičan. Grdosija se stalno trudila da se pokaže sa što više demokratskog držanja prema onima koje je smatrala da su ispod njega, ali pod uslovom da nisu kod njega u službi.

Imao je na sebi jahaće odelo, sašiveno kod nekog dobrog krojača. Celog svog života je imao suviše novca, suviše uticaja na tuđi život. I vremenom je počeo da gleda na sve to kao na neko predodređeno pravo koje mu je priroda dodelila. Oduvek je sve radio samo prema svom nahodanju. U ovom delu Teksasa njegove odluke su značile isto što i zakon, a svaki njegov i najmanji savet postajao je naređenje.

Sam sebe je smatrao dobrim, možda i despotom, ali mudrim despotom: i smatrao je da niko ne zna bolje od njega šta je potrebno onim ljudima, svima onima koji su živeli na velikom prostoru ranča. Starao se o njihovim potrebama, hranio siromahe, davao priloge dobrotvornim društvima i gradio škole i bolnice. A u zamenu za to tražio je od njih slepu poslušnost.

Ben oseti kako ga obuzima srdžba. Osetio je da ga je Renčler namerno ostavio da stoji pred njim sa šeširom u ruci. Ben je pripadao onima koji su bili ispod njega i primili Renčlerova naređenja. Skipin otac napisao nekoliko brojki u registar, pritisnu upijačem, a zatim, dižući pogled napravi se da je iznenađen:

— Gle, šerif! Drago mi je što vas vidim.

Ustade i pruži mu ruku. Uzbudjen i protiv svoje volje. Ben mu je steže.

— Dobar dan, gospodine Renčlere — reče mu.

Uzalud se Ben ljutio na samog sebe, ali morao je da prizna da je bio u položaju čoveka koji je došao da zamoli za nešto tog Velikana. Na ranč je došao da izvrši istragu u vezi jednog ubistva, u kom je bio umešan Jets, a možda i sam Renčler. A doći lavu u samu pećinu, uvek je uzbudljivo. Nelagodnost koju je Ben osetio

kad je ušao kroz kapiju, sve je više rasla i njegovo samopouzdanje počelo je da se gubi.

Renčler, zavaljen u fotelju, koju je svu ispunio, reče:

— Pa, hajde, sedite.

— Hvala.

Neprestano stežući šešir u ruci, Ben kruto sede na stolicu. Neko vreme su ga Renčler i Jets ćutke posmatrali. Ben se oseti kao da je nepravедno proglašen za krivca i počeo da se ljuti. Neodlučnim glasom reče:

— Bogami, kad vam je onaj pas pušten s lanca nebih došao ovamo ni po koju cenu.

— Nije mnogo pitom, slažem se. Ali nam je vrlo koristan. Mnoge goste drži na odstojanju. Dabome, ovde se misli samo na nepoželjne.

— Ne baš sve, ipak — promrmlja Jets.

Renčler naglo diže svoju veliku glavu i strogo pogleda upravnika. I Ben je gledao na Jetsa. Sumnje nije bilo: u upravnikovom naglasku bilo je nekog neprijateljstva i jetkosti.

— Ne treba Jetsu zameriti, šerife — reče Renčler smešeći se. — Ovde čovek ima posla preko glave. Od ranog jutra stalno čeka da zajedno izvršimo isplate radnika.

— Ja nemam mnogo vremena — reče Ben.

Renčler se udobno namesti u fotelji. Gledao je pravo u Bena:

— Pa dobro, da čujemo šta mogu da učinim za vas?

Ben pogleda Jetsa i obli ga rumen.

— Izvinite — reče polako — ali bih voleo da govorimo u četiri oka.

Renčler podiže obrve i pogleda na upravnika. Za Renčlera je ovo postalo zanimljivo, ali ne i za Jetsa.

— Pa dobro — reče Renčler. — Jetse, molim te da malo izađeš.

Jets ustade, i ljutit, nevoljko pođe vratima.

— Ali nemoj da se izgubiš! Budi tu negde! — doviknu mu Renčler.

Jets stade, molo omekšan, i dade glavom znak da neće ići daleko. Ben razumede Renčlerovu naredbu upra-

niku da ostane kraj vrata i da sluša sve što se bude govorilo u kancelariji. Nije mu se to svidelo, ali nije mogao ništa. Jets izađe i ostavi malo odškrinuta vrata.

Ben uzdahnu dublje i gledaše u Renčlera.

— Vi imate na svom ranču nekog mladića po imenu Martin, zar ne? — počeo šerif.

Renčler baci pogled prema vratima i nasmeši se.

— A otkud ja to mogu znati? — odgovori mu. — Pa na imanju imam oko sedam-osam stotina sezonskih radnika, a pored toga i stalne radnike. To vam nebih mogao da kažem. A zašto pitate to?

— Pa to je mladić od svojih osamnaest-devetnaest godina — nastavi šerif odmereno. — Treba da radi na berbi pamuka.

Renčler odgovori malo ljutitim glasom:

— Ne držim uopšte spisak poljoprivrednih radnika. Ima ih suviše.

Ben ubrisa znoj na licu.

— Učinili biste mi mnogo ako biste proverili da li radi ovde taj radnik Martin.

Renčler očuta, a zatim ljubazno reče:

— Dobro, reći ću Edu da proveriti. A zbog čega ga tražite? — upita praveći se zabrinut.

— Mi ga uopšte ne tražimo. Nego, javili su mi da je sinoć bio ovde premlaćen.

Renčler se isprsi u fotelji, a dobro ugojeno lice dobi izraz moralnog gnušanja:

— Ali, zaboga, pa to je smešno! — reče, a u glasu mu je titrao osmeh. — Ja uopšte ne dozvoljavam da se na mom ranču tuku radnici. I da se tako nešto desilo sigurno bih odmah znao!

Renčler se trudio da pokaže kako shvata šerifa.

— Naravno, to je sasvim razumljivo. Vi morate da vršite svoju dužnost. A ja ću sa svoje strane odmah pozvati Eda i tražiti da me izvesti

šta se to dogodilo. Na taj način nećete morati da gubite vreme.

Ben bi sve neugodnije i reče:

— Pa, pravo da vam kažem, to nije nikakvo rešenje. U stvari, kako mi rekoše... izgleda da je baš Jets ubio tog mladića.

U sobi nastade tajac. Renčler prestatu da se smeši i gledaše Bena, a nozdrve su mu poigravale.

— Ma koješta! — uzviknu najzad. — Pa to je nemoguće! I ko je mogao da vam priča takve gluposti?

Šerif nije bio spreman na ovako pitanje i bez razmišljanja reče:

— Jedan starac koji ima ležaj do njegovog kreveta...

Ali odmah oseti grešku i pokaja se. Učini mu se da je suviše rekao i da je pao u zamku.

— I uostalom, i nije važno ko mi je rekao — nadoveza. — Važno je da sam obavešten o tome i da treba da proverim.

Sasvim blago i hladnokrvno, Renčler mu je odobravao:

— Svakako, svakako. Vršite vi svoju dužnost. Ali bojim se da će vam to biti izgubljeno vreme.

Ben nije skidao pogleda s Renčlera. Shvatio je da ga ljubazno i učtivo opominje da se ne meša u poslove na Golden impajru.

Prilično zabrinutim glasom reče:

— Kad je u pitanju optužba za ubistvo, anketa se mora izvršiti da bi se utvrdilo šta je od svega toga istina.

Renčler sleže ramenima i odigra vešto ravnodušnog čoveka, a zatim blago reče:

— To je vaša stvar. Ali dozvolice da ovde ja izvršim istragu.

— Znači, ne želite da vam dosadjem i smetam?

Renčler mu mirno reče:

— Pa treba misliti na pamuk i stoku!

Ben nije mogao da savlada svoje gnušanje:

— Dakle, ovo zbilja prelazi sve! — povisi glas. — Postupate tako kao da ništa ne postoji. Hoću da izvršim

istragu o ubistvu koje mi je dostavljeno, a vi ne želite da vam dosadjem!... A imam svedoka koji se zakleo da je vaš upravnik tukao čoveka sve dok ga nije ubio. A ako je to istina nećete se lako provesti!

Renčler zažmiri i promrmlja poma lo izazivački:

— Da sam na vašem mestu, ne bih išao tako daleko.

Ben uporno posmatraše grdosiju i oseti pretnju koja se krila iza tih reči. I odjedanput oseti svu Renčlerovu moć. Ali nije smeo da popusti. Oštro mu odvrati:

— Znam, vi ste ugledna ličnost. I vaš ranč je jedan od najznačajnijih u celoj oblasti. Ali kad je u pitanju ubistvo, sve to ne dolazi u obzir. Ne želim ja da vam pravim neke smetnje i glavobolje, kao što nikom ne želim to, niti želim da bilo koga ome tam.

Prestade i suvog grla osmotri kakav je efekat proizveo kod vlasnika Golden impajra. A zatim nastavi:

— Ali ako je potrebno da u vršenju dužnosti stanem nekom na žulj, neću se žacati.

U Renčlerovim očima sinu mržnja, al isamo za kratko. Gledao je u šerifa iznenađeno. Nikad niko nije govorio s njim ovako izazivački.

Ben uze šešir. Za trenutak su se gledali. Zatim se okrete i pođe vratima. Iako nije video, osetio je da se Jets odmakao od vrata. I kad se Ben pojavio u predsoblju Jets se naslonjen na zid igrao perorezom u ruci. Odjedanput uhvati nož za oštricu, ba ci ga i on se zabode nekih pola metra ispred Bena u ragastov. Ben stade, pogleda Jetsa, a zatim produži put. Da bi se uverio da je šerif zaista izašao, upravnik pođe malo za njim, a zatim smeškajući se podrugljivo posmatraše Bena dok je sedao u svoj crni ford. I tek posle toga se okrete, pređe kroz predsoblje i uđe kod Renčlera.

Grdosija nije mogla da savlada bes koji ga obuze. Stajao je kraj pišaćeg stola. Pred Benom se savlađi-

vao, ali sada se sav tresao i nikako nije mogao da svari to da se usudio neki Sendler da dođe ovamo i da mu preti. Priđe prozoru i pogleda u dvo rište.

Ben je sedao u kola. Krenu, napravi polukrug i brzo pojuri.

Renčler se vrati do stola, a Jets uđe. Na upravnikovom licu je još uvek lebdeo podrugljiv osmeh, ali primećivalo se i nešto mržnje i zabrinutosti. Priđe stolu i pogleda na Renčlera.

— Dakle, — reče, a u glasu mu se osećala pretnja — mi izabrasmo nekog grlatog šerifa sada, zar nije tako?

Još uvek ne mogući da se savlada, mrko i stisnutih zuba, procedi drhćućim glasom:

— Budalo! Pa je li tačno da si ubio tog mladića?

— Sasvim slučajno — reče Jets sležući ramenom. — Desi se to.

Renčler se još više namršti:

— Rekao sam ti da ga samo malo propustiš kroz ruke, a ne i da ga ubiješ.

— Pa rekoh vam, desilo se slučajno. A sad je sve svršeno, ništa se više ne može. — Zaćuta za časak i pogleda na gazdu. — A vaša kći? — upita.

— Šta moja ćerka? — brzo upita Renčler, jer zbog ljutnje nije znao da bude dovoljno oprezan.

— Pa mislim da bi trebalo da je neko vreme držite pod ključem.

Renčler gledaše u upravnika i priznade u sebi da ima pravo. Najzad potvrdi glavom.

— Naravno, — promrmlja. I namrštivši se uze telefon. — Biće potrebno da te po svoj prilici vadim iz blata — dodade ljutito.

— Ne sekirajte se ništa. Čet se baš sad bavi tim poslom.

— Ali ako se brine o tebi na isti način kao što si ti postupio s onim Martinom, svi ćemo jednog dana lepo izgledati!

Stavi slušalicu na uvo i sačeka. Posle kraćeg vremena reče:

— Halo! Ovde Renčler. Zovite mi Herba Parkera... Pa u sudu, budalo!

Jets pređe preko kancelarije i priđe fotelji. Sede zadovoljno prekrstivši noge. Uze cigaretu iz paketa, zapali je, dunu nagore dim i posmatraše ga mirno kako ide prema tavanici. Pušio je i slušao Renčlera kako podrhtavajućim glasom govori preko telefona:

— Halo! Herb?... Ovde Vidžil. Kako ste? Znao bih da vas zamolim za jednu malu uslugu... O jednoj stvari o kojoj bih želeo da se vi lično postarate...

VI

Ben je sedeo u svojoj kancelariji i kucao sa dva prsta na staroj pisaćoj mašini. Zbog naprezanja da smisli, stalno se mrštio, a znoj koji mu je oblivao lice nije curio samo zbog toplote koja je bila nesnosna u sobi. A mnogo se napinjao. On nikada nije imao neke naklonosti za kancelarijski posao.

Prestade da kuca i pogleda na list ispred sebe. Bila je iskucana već treća strana i nosila je naziv: „Izjava Tomasa Jidžera“. Primetivši greške prilikom kucanja, ravnodušno se nasmeši. Zatim pogleda na pribeleške koje su ležale kraj mašine: ipak je iskaz dobijao svoj logični oblik.

Mahinalno pruži ruku prema cigareti koju je ostavio na staroj pepeljari na pisaćem stolu, povuče dobar dim i pusti ga, zadovoljno posmatrajući otkucanu stranu. Zatim ponovo ostavi cigaretu, okrete se pribeleškama i poče sa dva kažiprsta kruto da udara po mašini.

Napolju se ču buka i on pogleda kroz prozor: vide neki kamion berača pamuka da je ušao u deo za parkiranje i stao baš ispred njegovih vrata. Na vratima kola video se natpis Golden impajra. Šerif uzdahnu dublje i nastavi da kuca.

Automobilska vrata se zalupiše i Ben vide kako Čet Hjunker izlazi iz kamiona. S druge strane izađe Eb

Begli. Obojica su se smejali. Ben prestade da kuca i namrgodeno ih prati pogledom. Vide kako Eb tapše Hjunekera po ramenu. A zatim stalno se smejući i šaleći se obojica se uputiše u šerifovu kancelariju. Kroz prozor se lepo čulo što govore. Eb reče:

— Nema lepšeg mesta u celom kraju. Huareza je grom!

Hjunker je odgovorio gušeći se od zadovoljstva:

— A, što se žena tiče, bolje nema.

Obojica su se uputili stepenicama. Eb otvori širom vrata i najpre pusti Hjunekera da uđe.

— Idućeg meseca opet idem tamo, ako budem mogao — reče Čet preko ramena, smejući se.

Ben ih je mirno gledao preko pisaće mašine. Eb gurnu Četa laktom i pokaza na šerifa. Čet stade, a na licu se mesto osmeha pojavi neraspoloženje. Eb takođe prestade da se smeje.

Ben sačeka da obojica uđu kroz vrata na ogradu. Zatim okrete stolicu i sede prema njima.

— Zar ste se već vratili? — pitaše Eb.

Šerif mu klimnu glavom, a Eb nastavi:

— Znao li Četa Hjunekera iz Olden impajra?

— Dobar dan, šerife — promrlja Čet, kao da je suviše zaposlen.

— Dobar dan, Čete.

Eb stalno gledaše na Četa. Čekao je da progovori. I kako nije počinjao, Eb reče:

— Hajde, objasni šerifu.

Čet se malo obliznu i poče:

— Znao, nije se moglo izbeći. Šerif ustade i priđe Četu:

— O čemu to govorite?

Čet nastavi da gleda zabrinuto.

— Vozio sam tovar soli iz Sonore odjutros, oko devet, tako. Na otprilike dvadesetom kilometru od grada... znate, gde su one dune... batrgao se po putu mladić, pijan kao majka, i to po celom putu.

Ben oseti da mu se komeša u stomaku i smuči mu se. Znajući šta će mu Čet reći, on ga znalački odmeri i reče:

— I naravno zakačili ste ga?

Čet sleže ramenima u znak da se nije drukčije moglo.

— Pa nisam mogao da izbegnem, šerife. Bio je pijan. Zakačio sam ga, a i vukao sam ga nekih pet-šest metara nok nisam zakočio.

Šeriš ostade da stoji zapanjen. Htede da sedne, jer oseti da ga noge pomalo izdaju. Kroz prozor je ulazila jara. Ben se gušio: izgledalo mu je da više neće moći da udahne nimalo vazduha sve dok su ova dvojica u toj prostoriji zajedno s njim.

Pogleda na pisaću mašinu i na iskaz Toma Jidžera, koji je s toliko muke napisao na osnovu zabeležaka. Na Glavnoj ulici su grmela neka kola, a zatim zaškripaše kočnice. U celoj zgradi nije se ništa čulo. Muva poče da zuji oko Četove glave i on je rukom odagna. Čet stalno posmatraše Bena.

Eb odjedanput progovori. Sigurnim glasom i sasvim zadovoljno kao da je sve u najboljem redu, on reče:

— Znate, ja mislim da je to bio onaj mali Martin. Preneli smo ga u zadnji deo kod Džeka Kelija. Potpuno je mrtav. — Nasmeljao se kratko i prezrivo. — I lepo sam vam rekao da ne treba verovati onom starom: laže čim usta otvori.

Ben zbunjeno gledaše na Hjuneke-
ra. Izgledalo mu je kao da su ga dotukli na vrlo lukav način. Na ovakav način su hteli da zataškaju zločin. Trebalo je da se tome nada. Nešto drugo i ne može biti u pitanju. A zataškavanje je sasvim dobro izvedeno. I zašto da ne? Na Golden impajru mogu jedanput da pogreše, ali nikako dvaput jedno za drugim.

Uzdahnu dublje dok je promatrao Hjuneke-
ra. Pomoćnik upravnika ga je gledao izazivački.

„Bogami“, pomisli Ben. „izgledaš vrlo loš glumac. Svim silama se trudiš da nam dokažeš da si pogazio

Martina, ali si nekako suviše zadovoljan samim sobom. Jets, ti i cela uprava ranča grubo ste me izradili, a ti to vrlo dobro znaš, prijaško, zar ne?“

Sve mu se zgadi i okrete se svom pomoćniku. Što je najlepše: Begli je progutao Hjuneke-
rovu priču. Samo za Eba nije to ništa: on je čak vero-
vao u to.

VII

U kancelariji su Renčler i Jets tiho i ozbiljno razgovarali. Kada se vrata naglo otvoriše obojica ućutaše, okrenuvši se kao uhvaćeni u krivici. Na pragu se pojavi Skipi.

Jets je i protiv volje uvek gledao blago na nju, ali sad se odjedanput namršti. Iako ju je smrtno želeo, ipak nije smeo da joj dozvoli da se svugde pojavljuje i zabada nos čak i u ove stvari koje mogu svima njima da naškode, a time bi se samo još povećao jaz koji je postojao između njega i devojke. A s obzirom na razliku njihovih godina i društveni položaj on je bio dovoljan i ovako. A izgleda da se sve zaverilo protiv njega. No ipak pored svega toga on nije prestajao da juri za njom.

Renčler gledaše na Skipi namrgodeno. Ali ubrzo lice mu se razvedri i zablista osmeh. Dugo je posmatrao: voleo je, bila mu je smisao života. I tog trenutka pomisli da bi i život žrtvovao za nju. Bez reči bi dao život za nju; i to je tako, činjenica.

Za sedamnaest godina života je uspeo da je oslobodi svake brige. Ipak bio je malo nervozan njenim prisustvom. Nasmesio se, ali joj je u isto vreme i pokazao da se ljuti:

— Voleo bih da ipak kucaš pre nego što ulaziš — primeti joj.

Malo zbunjena i uzbuđena, Skipi je ostala stojeći na pragu. Nije uopšte ništa znala o svim događajima koji su se redali. Ali nekako instiktivno je osetila da se nešto rdavo desilo. Sem toga su joj naredili da ne izlazi iz kuće, a to nije nikako mogla da

razume. Oca je volela i slušala ga. Prema Jetsu je osećala međutim samo odvratnost i plašila ga se. I bila je ubeđena da je Jets morao biti umešan u taj događaj. A nije joj nikako bilo jasno zašto da zbog neke stvari radi koje je Jets kriv, ona ne bi smela da izlazi iz kuće. Nije joj uopšte bilo jasno zašto se otac ljuti što ulazi u kancelariju bez kucanja. I osećala se više nego ikada sasvim usamljena.

— Mogu li, tata, da malo govorim s tobom? — upita.

— Svakako.

Renčler se nasmeši i pogledom prelete preko njenog mladalački ljupkog lica čekajući da vidi šta hoće. Malo se namrgodivši ona posmatraše Jetsa.

— Ali mogu li nasamo? — reče.

Jets je i dalje stajao na mestu, a Renčler uzdahnu i pogleda na Jetsa izvinjavajućim pogledom. Skipi se iznenadi kad primeti taj pogled. Oseti da joj je srce brže zakucalo i postade još više zabrinuta.

— To je jako važno — dodade.

Renčler, nemajući više kud, nervozno raširi ruke:

— Pa dobro, dobro... Dozvoli, Ede!

Glavom pokaza na vrata, a u pogledu mu se jasno videlo da mu daje znak da se ne udaljava od vrata. Jets se diže i pođe vratima.

— Biću napolju — reče.

Renčler mu dade znak glavom da se slaže. Skipi čekaše da upravnik zađe napolje. I oseti da joj je lakše. Kao i uvek, čim taj čovek nije u istoj sobi zajedno s njom.

— On mi se uopšte ne sviđa — reče, prišavši sasvim blizu ocu.

— Pa Edu se ne može ništa prebati: on je vrlo dobar upravnik.

— Pa bilo bi već vreme, tata, da promeniš svoje mišljenje — reče mu namrgodivši se.

— O čemu ti to govoriš?

— Pa o Edu. Kad bi samo znao kako me... gleda nekad.

Malo se strese. Ali Renčler se samo nasmejao na sve to. Na vrlo dobroću-

dan način joj je objasnio da je siguran da će upravnik uvek znati da se drži na odstojanju i da će umeti da se uzdrži od takvih pogleda.

— To je možda kod tebe sve samo fantazija, jer imaš suviše slobodnog vremena? — dodade smeškajući se. — I pitam se šta se događa u toj tvojoj glavici?

Naslonivši se na pisaći sto ona mu reče:

— Malopre sam bila u štali i stari Pablo nije hteo da mi da mog konja. Reče mi da si mu ti to naredio.

Renčleru bi neugodno što ga kći tako optužuje. Klimajući potvrdno glavom reče:

— Jeste, Pablo je postupio po mom naređenju.

— Pa zašto? Svako jutro uvek jašem!

— Ali ja te molim da nekoliko dana ne jašeš — reče Renčler uzdahnuvši.

Diže se, ode do prozora i okrete leđa devojci. Bilo mu je teško da gleda pravo u oči to nevino i iskreno stvorenje, i to u trenutku kad zabranjuje nešto, a ne može da joj otvoreno kaže i zašto.

Skipi se namrgodila i gledala u leđa tog ogromnog čoveka, koji je stajao u jahaćem odelu, a koji je bio viši za onu svoju veliku glavu od svih ljudi koje je poznavala.

— Sve ovo ne liči na tebe — reče.

— Ne razumem, šta se to događa? Nešto se desilo, tata?

— Ništa se nije desilo. Treba da me poslušáš i to je sve.

Njoj stade dah. Nikod još nije tako govorio s njom.

A što je još gore, počeo je i da je laže. Seo je ponovo za pisaći sto i počeo nešto bez potrebe da radi. Skipi zađe iza njegovih leđa, stavi glavu pored njegove i poče da je pritiska uz njegov obraz.

— Nešto te muči, tatice, vidim ja to. Zašto mi ne kažeš šta je to?

Renčlerovo lice se steže. Njen obraz koji je osetio na svom bio je blag, mek i prijatan. Ali ništa nije mogao da joj kaže. Nije smeo da još govori

o toj stvari i trebalo je držati što dalje od svega toga. Trudio se da se smeši i rukom je milovao po obrazu.

— Nemoj biti tvrdoglava i nemoj da lupaš glavu. Dva-tri dana nećeš smeti da se mnogo udaljavaš od kuće. Zar za tvog tatu ne možeš ni toliko da žrtvuješ? A sad, molim te, Skipi, imam da radim, i to mnogo da radim.

Pokuša da se na sve ovo još više nasmeje. Ali devojka ipak duboko uzdahnu kad pristade. Pogleda još jedanput oca od glave do pete i pođe napolje. Nešto bled u licu, Renčler gledaše za njom. Ona se odjedanput okrete, brižna u licu:

— Malopre je šerif bio ovde. Da nije njegov dolazak u vezi stim što se dogodilo?

Renčler oseti da se zacrveneo malo. Gledao je i jedino želeo da ga više ništa ne pita. Vrućina, dolazak šerifa, pa zadatak koji je Jets svojom nespretnošću pokvario, sve je to uticalo na njega tako da već nije imao živaca. A o onome što se sinoć dogodilo nije mogao da trpi bilo šta da se pomene.

— Skipi — reče ljutito — uopšte ti zabranjujem da zabadaš nos tamo i u ono što te se ne tiče!

Još više zabrinuta, ona ga upita:

— A zbog čega je dolazio?

Renčler nervozno upita:

— Ko?

— Pa šerif.

Iako se trudio da se nasmeši, nije uspeo da sakrije ljutnju:

— Ne tiče te se, rekoh ti!

Skipi odjedanput razrogači oči i podiže glavu. Renčler primeti kod svoje ćerke nešto od svog karaktera, odlučnosti i volje. Pogledi im se sreću.

Poče malo da se koleba jer je tražila nešto nasumce u šta je sumnjala. Ali ipak više nije mogla da oćuti. Blagim glasom reče:

— Sinoć... kad sam već legla: nešto čudno sam čula. Ili se bar meni učinilo tako.

I nehotice Renčler se trže i ispravi. Zabrinuto i blago je upita:

— Šta si to čula?

— Znači, ipak mi se nije samo učinilo. Dobro sam čula — reče gledajući u oca.

Grdosija dođe ispred stola, a ogromno čelo mu se znojilo.

— Pitam te šta je to što si mislila da si čula!

Ona se povuče za jedan korak.

— Čula sam neko jaukanje.

— To ti se samo učinilo. Sigurno si sanjala, — reče joj otac muklim glasom.

Ona se još više povlačila videći ga da joj prilazi. Pogled mu je bio ukočen.

— Čula sam! — reče.

— Sanjala si, kad ti kažem! — povika na nju.

Glavom zavrti da nije tako. Prvi put u svom životu uplašila se od svoga oca. I tvrdoglavo izdiže glavu i izazivački reče:

— Nisam!

Svojom ručurdom Renčler je dohvati za ruku i počeo da je steže. U svom besu nije ni osetio koliko je bio grub i koliko je stezao. Sasvim van sebe podiže ruku da je ošamari i viknu drhtavim glasom:

— Sanjala si! Kažem ti da si sanjala!

Skipi uzmače ispred podignute ručurde. Jedno vreme se otac i kći gledahu. Prvi put je ocu prkosila. Renčler je bio toliko van sebe da mu je trebalo vremena da se stiša i shvati šta je to hteo da učini. Podignuta ruka je još uvek podrhtavala. Najзад, crte oko usta postadoše blaže. Dožeći je stalno za ruku, pođe vratima i otvori ih širom.

Naslonjen kraj zida Jets čekaše da ga pozove. Kad vide Renčlera kako bled i uzrujan vodi Skipi on se ispravi.

Skipi nikad u životu nije doživela da se otac ljuti na nju. Razrogačena i napola otvorenih usta ona nije skidala oči s oca. Teško dišući Renčler naredi Jetsu:

— Odvedi je u njenu sobu i stavi nekog da je čuva pred vratima.

Jets drmnu glavom i pažljivo uhvati Skipi za ruku. Ali je čvrsto vodio prema stepenicama. Ona gotovo i nije primećivala njegovo prisustvo. Bila je sva zanesena očevim držanjem. Okrete se da pogleda Renčlera: On je još uvek stajao na pragu i zurio u pod. Zatim se nasloni na ragaštov vrata. Najzad, bleđ i izborana lica podiže glavu.

VIII

Skipi je stajala nasred svoje sobe i gledala neodređeno oko sebe. I odjedanput oseti da joj je ova prostoriji tuđa, odveć stara za nju, da ne oseća više ništa u njoj, čak ni uspomene. A soba je bila vrlo lepa, ženski uređena, kao soba učenice.

„Ostarila sam brže nego moja soba“, pomisli Skipi, „Za jednu noć sam toliko ostarila da se više ne osećam u ovoj sobi kod svoje kuće. I nikad mi više neće biti ono što je nekad bila“.

Sva se zatrese na pomisao da će i na Golden impajr ranču sve da se promeni. Nije znala kako sve to da objasni sebi, ali oseti neki užasan strah. I počne da korača po sobi od vrata koja su vodila u hol sve do prozora i balkonskih vrata koja vode na verandu na prvom spratu. Ovako krasna soba pretvorila se u zatvor.

Nikako nije mogla da se oslobodi u svesti slike o svom ocu koji se onako naljutio. Ni njeno brzo koračanje joj nije moglo da pomogne u tome. Njegov bes je videla svud oko sebe, po celoj sobi. Međutim, zna vrlo dobro da je sinoć čula ono jaukanje.

Nije prestala da korača i nikako nije mogla da objasni sebi zašto oseća da će se u ovoj kući desiti neko zlo. Osećala je kao da ono lebdi u vazduhu. Ona je to osećala kao kada se oseti za vreme zapare svež vazduh da prostruji, a nosila je taj osećaj od sinoć kad je čula ono užasno jaukanje. I zašto otac nije hteo da to prizna? Zašto izbegava da se o tome govori? Pa zašto joj je zabranio da

napušta kuću? I zašto je ona prvi put u životu počela da se boji oca?

Sve su to bila pitanja bez odgovora, a koja su je mučila. I morala je da korača po sobi. Za trenutak stade pred ogledalom i počne da se posmatra. Vide mladu devojkicu koja će ubrzo postati žena. Polako priđe vratima i otvori ih. Kravar na straži se trže kad je vide u hodniku. Stidljivo joj se osmehnu i tužno zavrte glavom:

— Žao mi je, gospođice Skipi, ali naredili su mi vrlo strogo.

Čutala je i gledala u njega. Zatim se vrati u sobu i zatvori vrata.

Mrštila se i grickala usne, prišla prozoru i stade gledati u daljini ravnicu, suncem isprženu grudve belog pomuka i zgrbljene radnike — berače.

Ljutito povuče i zgužva bele zavesu u ruci i dok je to radila, u očima joj zasjaše suze od ljutine i bola. Zabaci dugu crnu kosu unazad i ponovo počne da razgleda sobu. Okrete se i pođe do ormana. Odatle uze plave uske pantalone i majicu. Zatim otpaše pojas haljine i svuče je preko glave.

Ostavši u gaćicama i grudnjaku počne da se gleda u ogledalu. Zatim, klimajući glavom, uze pantalone i obuče ih. Dok je uvlačila donji deo majice u pantalone bi joj krivo što nije u kukovima punija, više zrela. Mnogo bi bolje mogla uspeti.

Ponovo priđe do prozora, otvori ga i promoli glavu, pogledavši verandu na prvom spratu. Napolju se ništa nije čulo. Zaustavi dah i izađe iz sobe. Išla je oprezno i na prstima, pazeci da se škripom dasaka ne oda. Išla je tako duž cele verande. Zatim, na kraju, preskoči ogradu i spusti se niz stub na uglu. Kad je bila metar od zemlje ona skoči. Ali odmah ču da neko trči. Htede da se okrene, ali već se nalazila u Jetsovim rukama. Stisla je zube da ne zaplače.

Počne da se otima, ali kad vide da Jets uživa u tome, ona prestade. Izgledalo joj je kao da Jets ima stotinu ruku i da je tako drži. Bio je vruć i

snažan, pa je čvrsto držao uza se, a zatim je malo puštao, da bi je ponovo stegao. Došlo joj je da ga sveg izgrebe. Ali se uzdržala od toga, zaustavila dah i posmatrala ga. Kad prestade da se otima, Jets duboko odahnu, a drzak osmeh mu se pojavi na licu. I tad se zaljubljeno pripi uz devojk.

— Koliko mi je poznato, otac vam je zabranio da napuštate sobu — promrlja, zagnjurivši nos u njenu kosu.

— Pustite me, Jetse.

— Pa sad kad smo se bolje upoznali, možete da me zovete i Ed — reče uzbuđeno.

— Pustite me.

Upre se rukama o njegove grudi da bi se oslobodila, ali upravnik je još čvršće steže.

— Ali, razumite, Ede, moram otići u grad.

Steže je rukama i telo joj pripi još jače uza se. Zakrvavljenih očiju i teško dišući reče da se jedva moglo razumeti:

— Pa, draga moja, nisam ja ovde gazda. To vam je tata. Ja izvršujem samo ono što naredi.

Skipi ponovo počeo da se otima i pokušavaše da se oslobodi. Ali kad vide da ga time samo još više draži, ona se smiri i gledaše da ostane što dalje od njega. Jets jezikom ovlaži usne i uzdahnu, a vreć dah mu se osu po njenoj kosi. Nikako je nije puštao iz zagrljaja: odavno je čekao da vlasnikovu ćerku ima u svojim rukama.

— Ede — počeo ona sva očajna — ali ozbiljno moram ići u grad radi nekih svojih ličnih poslova... — Pravila se kao da ne primećuje šta sve radi s njom i počeo da se pravi stidljivom. — Znaite dobro da ima stvari koje žene moraju da obave.

I učini joj se da je uspela da u glasu stvori ono prijatno poverenje. Jets je još jače steže.

— Ne znam, ali mi se čini da niste baš uvek bili ljubazni prema meni. Pa ipak, treba da znate... — On je pripi uza se. — Kad su u pitanju prijatelji, ne odbijam da učinim uslugu.

Zabacio je malo glavu unazad da bi je gledao smeškajući se. Na gornjoj usni video mu se znoj, a usta su mu nervozno podrhtavala. Skipi pocrvene. Mislila je da će Jets videti koliko joj je odvratn, ali ubrzo se razuveri: on je bio suviše uzbuđen da bi bilo šta mogao da primeti, jer je jedino osećao njeno vrelo telo kraj svoga. Ona sa strahom pogleda oko sebe. A ako je htela da pobegne sa farme trebala joj je Edova pomoć. Obori pogled, zatrepta i pusti mu se. Njegov dah joj se približi još više, a rukom počeo da je miluje po telu. Skipi bi prisiljena da mu gleda u oči i dosta drsko mu promrlja:

— Pa dosad sam gledala na vas kao... samo na upravnika... A sad to više nije moguće, zar ne? Meni je sad potreban prijatelj.

Ed odjedanput oseti da sav uzdrhta. Nehotice raširi ruke i pusti je. I gledao je pitajući se šta bi pomislila kad bi znala da je zbog nje Martina ubio. Istina, Renčler mu je rekao da tog mladića samo malo propusti kroz ruke, da bi ga naučio pameti i da više ne trči za njegovom ćerkom. Ali to ga ne bi opametilo. A Jets se zakleo ako taj Meksikanac samo pipne Skipi da će platiti glavom... I Huan Martin je platio.

Gledajući je, zaboravi na Meksikanka i počeo da misli na mnogo prijatnije stvari, na trenutak kad će moći da je grli na mnogo skrovitijem mestu... I njegove ruke počeo da miluju devojk po celom telu. Mirno i promuklim glasom joj reče:

— Slušajte, lutkice, Bila Garija treba da zamenim dok bude ručao. Dodite za desetak minuta. I ako budete dobri, pustiću vas.

Svojom vlažnom rukom držao joj je rame i nije ni primetio da se sva zgrozila. Počeo se smeјati i dodade:

— A videćete: nas dvoje ima da se lepo slažemo.

IX

Ben Sendler je ušao sa Tomom Jiddžerom u zadnji deo prodavnice

nameštaja Džeka Kelija. Keli, čovek od svojih šezdeset godina, sav šiljat u licu i tužan, stajao je na pragu. Rukavom je brisao svoje crno odelo koje je uvek nosio, i leti i zimi, jer je vršio i dužnost kriminalnog islednika, i predstavnika pogrebnih stvari i prodavca nameštaja. Od pepela sa cigara, koje je pušio preko celog dana, i od vrelog sunca, odelo je sve izbledelo, ali on ga je redovno čistio i brisao, vodeći računa da što manje bude u njemu na suncu.

A bilo je dosta čega o čemu Džek Keli nije smeo da misli. Uzmimo već samu tu činjenicu što se primio dužnosti islednika, iako uopšte nije imao ni pojma o medicini. A izabrali su ga samo zbog toga što je prodavao i pogrebne stvari, koje je držao u drugom delu radnje, pa je taj deo nekako sasvim prirodno služio i za mrtvačnicu. S političarima u oblasti dobro se slagao, naročito sa onima koji su kao i on znali da zatvaraju oči kad vide neke nepravilnosti. Sledstveno tome nisu mu zamerili ni što vrši dužnost islednika iako ne zna medicinu.

Otvori vrata i zapali osvetljenje puštajući Bena i radnika da uđu. Glavom pokaza sto na kome ležase telo pokriveno belim čaršavom. Na stajerima i drugim stolovima stajali su razni predmeti koje je prodavao: bokali, boce, gumene cevi i drugo.

Ben povede Jidžera do stola. Radniku kao da beše pozlilo. Prvi put se nalazio u mrtvačnici i bilo mu je teško da vidi mrtvog mladića. Suviše je dobro video kako su ga ubili. Ben dohvati kraj čaršava da bi ga podigao:

— Tome, jedino želim da mi kažete da li je to leš Martina. Shvatate? Recite samo to da li je on.

Jidžer proguta pljuvačku i pripremi se da pogleda. Malo zažmuri i zavrte glavom pa reče:

— Dobro, podignite.

Ben podiže čaršav, zatim pogleda Jidžera koji glasno proguta pljuvačku i ništa ne reče. Od užasa razroga-

či oči. Starac je bio pripremljen na najgore, ali nikad nije mogao da pomisli da će to najgore tako užasno izgledati. Sav se skupi i osloni na sto. Poduže posmatraše ono izgruvano lice. Zatim mu se lice zgrči i suze se pojaviše u očima. Htede da kaže nešto ali ne mogade. Jedva proguta pljuvačku i opet pokuša da nešto kaže.

— Je li to Martin? — pitaše tiho Ben.

— Jeste — odgovori Jidžer. Dva-put klimnu glavom: — Da, to je taj dečko, jadan on. A unapred je već bio gotov!

Ben spusti čaršav. Jidžer još uvek pun užasa ostade da posmatra crte koje su se isticale pod pokrovom. Najzad neshvatljivim pogledom upita Bena:

— Pa, šta su mu to, šerife, radili?

Ben blago zavrte glavom i potapša Jidžera po ramenu. Zatim povede Toma od stola.

Džek Keli ponovo namesti čaršav i sačeka da njih dvojica izađu iz zadnjeg dela prodavnice da bi ugasio osvetljenje. Zatim pažljivo pogleda oko sebe i pođe za njima, stalno čisteći odelo.

Jidžer sede na prvo kanabe koje ugleda u radnji. Još uvek sav preneražen, nije nikako mogao da shvati da se držanjem motike neko može tako da premlati. Sedeo je malo nagnut napred i stalno stiskao i otvarao pesnice. Stojeći pored kanabeta, Ben ga je gledao, a Keli se pored njega bočio sa svojom ugašenom cigarom. Tom procedi:

— Dobro, šerife, pa zašto su to uradili?

— Bene, o čemu to priča stari? — upita Keli.

— Još uvek nemam dokaza da su mu bilo šta učinili, Tome, — reče Ben, ne obazirući se uopšte na Kelija.

Jidžer gledaše u šerifa:

— Ne možete dokazati? Ali ja sam tamo bio, video sve.

Ovo jasno tvrđenje bi neprijatno Benu. Nikako nije mogao da zaboravi utisak koji je doživeo u Golden impajru. Keli ga radoznalo pogleda.

Ben reče:

— Znate, Tome, danas je bio kod mene u kancelariji jedan čovek i izjavio da je Martina pogazio kamionom, rano jutros, na drumu.

Jidžer ne skidaše pogleda s njega, ne verujući svojim ušima ono što je čuo.

— Kakav čovek? — prošapta. — Kakav je to čovek koji je mogao tako nešto da kaže?

Ben se časkom ustezaše, a zatim reče:

— Čet Hjunecker.

Jidžer zgranuto gledaše u šerifa i odjedanput uzviknu:

— Pa Hjunecker je umešan u to! Bio je tamo kad je Jets ubio Martina!

U Džekovim ustima zaigra cigara i on uhvati Bena za ruku i upita:

— Hoće da te ubedi da je Jets ubio ovog mladića, je li tako?

— Pa čuješ šta kaže, — reče Ben klimajući glavom.

Poplašen, Keli počeo da razmišlja.

„Sve što sam pretpostavljao i potvrdilo se”, pomisli očajno i Ben.

— Ali, to je istina — reče Jidžer — Mogu na to da se zakunem.

Keli, ne obzirući se na Jidžera, još jače steže Bena za ruku i reče:

— Valjda nisi poludeo, Bene, da slušaš ovog starca! Pa Hjunecker je priznao da je pregazio tog mladića na drumu. A ako neko tako nešto prizna, onda znači da je i istina.

— Ima istine u tome što kažeš — odobri mu Ben neodlučno.

Jidžer pogleda molećivo šerifa. Keli povuče Bena za rukav od košulje i reče mu:

— Hajde ovamo da ti nešto kažem, Bene.

Obojica se udaljiše od divana. Tiho i stalno pogledajući preko Benovog ramena na Jidžera, Keli šaputaše:

— Ne znam o čemu se radi, Bene, to je tačno. Ali ipak mislim da se ne mešaš u sve to.

— A šta misliš time da kažeš? — upita ga Ben začuđeno.

Keli, skrivajući svoje uzbuđenje, glavom pokaza na Jidžera.

— Ovaj stari hoće da te uveri kako je Jets ubio tog mladića, je li tako?

Ben potvrdi glavom. Keli je sve više navaljivao a glas mu podrhtavaše.

— To može daleko da odvede... Znaš šta hoću da kažem, Bene.

— Pa zločin uvek može daleko da odvede.

Da bi sakrio svoje uzbuđenje, Keli proguta pljuvačku. Ovaj događaj odjedanput ga je doveo u vrlo težak položaj. Znao je da ono što treba da kaže s moralne tačke ne može da se brani, ali znao je i da ne sme da prećuti:

— U ovoj oblasti, Bene, ja sam kriminalni izvršitelj. I za mene je Martin poginuo u saobraćajnoj nesreći na drumu.

— Može biti. Ali ja nisam siguran u to.

Kelijevo glas postade mnogo oštiji i prećutno mu je dao na znanje:

— Bene, ali ja sam siguran!

— Ti? Siguran si?

— Kad kažem da je poginuo u saobraćajnoj nesreći, onda je tako i poginuo. Nemoj stvarati sebi glavo-bolju. Protiv tvrđenja ovog ovde — cigarom pokaza na Jidžera — nije samo Hjunecker, već ceo Golden impajr.

Keli uporno gledaše šerifa, nadajući se da je dovoljno pametan i uvidi kakva mu se opasnost sprema. Jasnije nije mogao da mu sve objasni, ali je ipak smatrao za svoju dužnost da mu objasni situaciju.

Ben izdrža njegov pogled kraće vreme, a zatim, pošto nije mogao da proguta sve to, zavrte glavom. Blago reče:

— Dakle, sam ću morati da dođem do istine.

— Ja ti to ne bih savetovao — odvrati mu Keli.

Ben naglo podiže glavu i oštro ga pogleda. Keli izdrža njegov pogled. I izgleda da je baš to uporno protivljenje kod Kelija stvorilo kod Bena konačnu odluku. Namršteno reče:

— Pa dobro, isledniče.

Zatim pođe do Jidžera koji je skupljen sedeo na divanu.

Keli počeo da zagleda svoju cigaru. Izgledalo je da je sve svoje nezadovoljstvo preneo na pepeo cigare, koji pade. Rukom obrisa pepeo sa revera.

Jidžer drhtavim glasom upita Bena:

— Pa šta da radim, šerife? U ovom gradu mogu dakle da ubiju čoveka i da sve pređe onako? Zar im ništa nećete učiniti?

Ben ćutke gledaše u nadničara. Tog trenutka počeo je da ga mrzi, a i samog sebe. Za kakvog ga je smatrao Jidžer? Nije on nikakav heroj: on je običan čovek kao i svi drugi, po imenu Ben Sedler, koji je želeo subotom da ide na pecanje, a inače da radi svoj posao, i ništa više. „I za koga se ja sam smatram kad hoću da se mešam u te stvari?“ Te stvari! Razmišljaše: a da je mladić ubijen još uvek nije sasvim sigurno, ali isto tako nije sigurno i da je poginuo u saobraćajnoj nesreći. Uzdahnu dublje i reče:

— Nije ovde uopšte reč o tome da neko prođe „onako“!

Jidžer se diže, uhvati Bena az ruku i ozbiljno reče:

— Hvala vam, šerife.

— A sad me saslušajte, Jidžere — nastavi Ben tiho. — Ovo što ću vam reći vrlo je važno: vi ste za mene adut koji čuvam. Dosad uopšte nisu čuli o vama. Uopšte ne znaju ime svedoka koji ih je video. Razumete li me?

Jidžer potvrdi glavom.

— Ali vi ste u opasnosti — nastavi Ben.

— A zašto?

— Zato što ste svedok, i to jedini svedok. I oni će pokušati da pronađu tog svedoka.

Jidžer preblede. Ben ga povede do vrata. Iz dubine radnje Keli ih posmatraše kako odlaze, zatim zapali cigaru i priđe pisaćem stolu.

— I sad ćete, Tome, otići da stanujete kod Kleja. I molim vas pazite na sebe: jer niko ne sme doznati da ste kod njega.

Jidžer se malo zamisli dok je izlazio za Benom na ulicu. I ozbiljno oseti strah.

— Zar mislite da bi...?

Ben mu glavom potvrdi:

— Rekao sam vam to otvoreno. Oni ništa ne gube, a spremni su na sve.

Keli sede za sto i gledaše dugo za njima dok su odlazili ulicom na vreloom suncu. Ono što je čuo mnogo ga je zabrinulo. Bilo mu je jasno da se sprema zlo. Razmišljao je jedno vreme, a zatim uze telefon i gledaše u cigaru dok nije dobio vezu. Onda, hitro reče:

— Edna? Ovde Keli. Dajte mi, molim vas, Golden impajr.

Cigara mu se ponovo ugasi. Zgnječi je u pepeljari.

X

U šerifovoj kancelariji je Skipi po odeljenju iza ograde koračala. Bleda i zabrinuta stalno je pogledala na ručni sat. Zašto šerif ne dolazi? Ako se čekanje otegne, na ranču će primetiti da je nema. Poče da čita okružnice koje su bile na tabli, ali za nju je taj jezik bio nerazumljiv.

Ču brujanje motora i otrča do prozora, ali nije videla ford Bena Sendlera. Razočarana, okrenula se pognu te glave. Polako i neodlučno pođe do vrata ograde. U tom trenutku se vrata otvoriše i Ben uđe. Ona se vrati. Na licu joj se videlo neko olakšanje. Ben nabra čelo kad je ugleda i stade. Ona mu pritrča.

— Toliko mi je drago što ste došli!

— Nisam uopšte mislio da ću vas ovde naći.

Ona počeo da posmatra Bena i ne primećujući da stalno krši prste.

— Šerife, neko zlo se desilo... Znam to... ali nisam sigurna šta je to tačno. Niko ništa neće da mi kaže. Ali vi ćete mi reći!

— Najpre se malo smirite — reče joj šerif mirno.

Potapša je blago po ruci i odvede je do stolice kraj pisaćeg stola. Stalno uprtog pogleda u njega, ona sede. Od straha joj se oko očiju stvorile sitne bore.

Ben sede za sto, baci šešir na policu iza sebe, mirno se namesti, trudeći se da time utiče i na nju da se smiri.

— Zbog čega ste jutros dolazili na ranč? — upita ga ona zabrinuto.

Otvoreno i neočekivano pitanje. I Ben je razmišljao do koje mere sme da kaže istinu ovoj mladoj devojci.

— Pa... poslom.

— Ali ja moram to da znam — navaljivaše, nagnuvši se malo napred.

Ben nabra obrve lomeći se.

— Pa nisam siguran da ste...

— To je zbog nečega što se sinoć desilo, zar ne? — pitala je gledajući mu pravo u oči.

Zažmirivši, Ben pažljivo promotri devojkicu. „Mora da zna nešto”, pomisli. Ali to ga začudi i zabrinu. Tiho je upita:

— A šta vi to znate o tome što se sinoć desilo?

Skipi posmatraše nabrekle žile na svojim stisnutim prstima.

— Tačno... ništa. Ali na ranču postoji nešto što nije u redu. Eto to je — reče tiho i otegnuto.

Ben je ponovo kraće vreme posmatraše. Najzad klimnu glavom.

— Tako nešto se i meni čini — reče. — Izgleda da je neko tamo sinoć ubijen.

Skipi odjedanput razrogači napola sklopljene oči. Seti se tačno svega što se desilo na ranču posle onog jaukanje usred noći. Ona podiže glavu i upita:

— A ko je to?

— Neki vaš radnik. Neki mladić po imenu Huan Martin.

Bena je mrzelo da joj opširnije priča o svemu onome što se desilo na Golden impajru. Ali nije uopšte mogao ni da nasluti da će za nju mladićevo ime značiti nešto. Izgledalo mu je kao da joj je udario šamar. Ona postade bleđa, oči još više razrogači i zavalila se u naslon stolice.

— Ne, to nije moguće! — promrmlja.

Ben ponovo zadrma glavom pitajući se šta da radi. Skipi ga je gledala a usne su joj se tresle. Zatim odjedanput pokri lice rukama.

Imajući iskustva u svom poslu, Ben instinktivno oseti da bi ovde možda moglo biti rešenje tog pitanja. Skipi nije prestajala da se trese od jada. Rukama je još jače stezala lice.

— O nije moguće da je Huan!...

— Gospođice — tiho procedi Ben

— Skipi.

Ona je s velikim naporom suzdržavala glasni jecaj. Otkri lice i Benu dođe da okrene glavu. Bilo mu je teško da vidi na tom bledom licu i u tim beživotnim očima toliko otvorenog bola. A izgleda da je pored tog gubitka osećala pomalo i svoju krivicu što je došlo do toga. Drhtavim usnama ona počeo:

— Ali još juče...

Zastade i stavi ruku na grlo. Zatim zatrese glavom i upita:

— Pa kako se to dogodilo?

— Pa to i jeste ono što hoću da pronađem.

— I vi ste... potpuno sigurni da je u pitanju Huan? Jeste li sigurni da je mrtav?

Glavom joj potvrdi.

— To je strašno.

Skipi se malo ispravi na stolici. Gledala je pravo pred sebe i grčevito stezala prste. Benu bi jasno da uopšte nije svesna šta radi. Trudio se da je što mirnije oslovi:

— Mogli biste mi reći sve što znate Skipi

Ona pogledom počeo da zure u ruke, kalendar na zidu, na tablu, u sunce koje je napolju peklo. Dvaput

je pokušala da progovori, ali nije mogla. Izgledalo je kao da ne zna odakle bi počela. Najzad reče:

— Ne znate vi šta znači imati za oca čoveka kao što je tata. Za njega niko nije bio dostojan mene, nijedan ovdašnji mladić. A uostalom, mladića nije ni bilo, sem... Jedino Huan.

Ben se ustezao:

— Jeste li vi... i Huan... imali nešto?

— Nije ništa ozbiljno bilo... Zato i jeste strašno sve to što se desilo. Znam da sam kriva...

— Kako to, krivi?

— Na ranču, razumećete, čovek se oseća usamljen. Huan je bio mojih godina... Ali oni sa ranča, pa ni tata, nisu dozvoljavali da razgovaram s njima... jedino kad je bilo u pitanju jahanje s onim tipom Jetsom... A Huan je bio simpatičan.

Podiže glavu i pogledom potraži Benov pogled, tražeći u njemu razumevanje koje nije nalazila na ranču. I nastavi:

— Uopšte ništa nismo radili... Jedino se zabavljali.

Klimajući glavom on pribeleži nešto u beležnicu. Dozvolio joj je da se malo sredi. Najzad Ben upita:

— Je li vaš otac bio upoznat s tim?

Skipi se malo zamisli, a zatim glavom odreknu.

— Ali je Jets morao znati. I ako se nešto strašno dogodilo na ranču, sigurno nije očevom krivicom. Ranije, pre razvoda s mamom, i dok Jets nije došao, nije bio takav. — Ona uzdrhta. — A Jets je strašan čovek... Već kako gleda... i šta ne misli o meni. Meni je sve to jasno.

— Prema tome osetio je da vam se sviđa Huan i bio je zbog toga ljubomoran?

— On je toliko intiman s tatom... suviše prislan da bi tata doznao pravu istinu. Prošle noći kad sam legla... Najpre mi se učinilo da sanjam, ali nikad sanjala, sad mi je jasno...

— Gledala je Benu pravo u oči. — Čula sam da je neko jaukao.

Ben jače steže olovku. Nakrenu glavu da što bolje osmotri devojkicu. Ali pre nego što je mogao bilo šta da je upita, vrata se otvoriše i pokvariše ovako sjajnu priliku da dozna nešto.

XI

Ben ostade sedeći i posmatraše tri čoveka koji uđoše bez kucanja. Ali nije ga ljutila ta njihova neotesanost i bahatost. Jedino nije želeo da ga neko sada uznemirava. A ovo su bila tri najznačajnija čoveka u mestu. Prvi je ušao Herb Parker, savetnik, a za njim Džim Šeni i Hari Jangkist.

Šeni sa oko tridesetak godina, bio je generalni sekretar Trgovinske komore. Ben ga je uvek smatrao kao dobrog čoveka. Ali ovog momenta taj dobri čovek nije ga interesovao.

Jangkist je, kao i Parker, bio član Gradskog veća. Imao je oko pedeset godina, poveći trbuh i dosta ćelavu glavu, na kojoj je po ovoj vrućini blistao znoj.

Ben oseti da Skipi više ništa neće reći. Stisnuvši ruku među kolena, ona je zabrinuto posmatrala ovu trojicu. Kad ovi videše da Skipi sedi kraj Benovog pisaoćeg stola, razrogačiše oči. Da su glavom videli Virdžila Renčlera ne bi se toliko iznenadili. Stadoše kao ukopani i nespretno skidoše šešire. Herb prvi počeo:

— Izvini, Bene. Nismo znali da si zauzet. — I tada se pokloni devojkici. — Dobar dan, gospođice Renčler, — dodade.

Ben uopšte nije skrivao koliko mu je neprijatan njihov dolazak.

— Biću gotov za koji trenutak — reče.

Skipi brzo ustade i počeo da namešta svoje platnene pantalone kao što bi nameštala suknju.

— Moram ići — reče.

Brzo pođe izlazu, a u hodu joj se videlo uzbuđenje. Pozdravi onu trojicu, umornog i bledega lica. Ben je gledao kako odlazi. Njih trojica su ćutali i gledali takođe za njom. Za-

tim se okretoše prema Benu. Šerifa je dotle već prešla srdžba i on im se mirno obrati, spokojnog izgleda.

— Uopšte nikad ne bih očekivao da ću nju videti ovde — reče Parker, koji je uživao da mu se prvom čuje glas.

— Pa ni ja — odvrati Ben ne dižući se sa stolice. — Dobro, ljudi, ko radi administrativne poslove za ovu našu oblast dok ste vi ovde?

— Mora biti najmanje četrdeset u hladu — reče Jangkist.

— Najmanje — dodade Šeni.
Ben uzdahnu:

— Pa, pošto je tako, uzimajte stolice i sedajte. U mojoj kancelariji je najveća hladovina u celom gradu.

Sva trojica posedaše oko Benovog stola. Zatim počеше da iskazuju simpatije prema njemu i pokretima i rečima. Zadovoljno odahnuše: jer na polju je zaista bila naklena vrućina. I bilo im je milo da se malo odmori u prijatnoj šerifovoj kancelariji. A to im je i omogućavalo, skrećući razgovor na vreme, da se pripreme za onaj dosta neprijatan razgovor.

Zavalivši se u fotelji, Ben očekivao je da neko od njih počne. Džim i Hari pogledaše na Herba da bi ga ohrabрили. Čutanje se produži i Ben upita:

— Dobro, ljudi, radi čega ste došli?

Parker malo pocrvene, jer trebalo je on da govori, a nikako nije mogao da počne. Henri pogladi svoju čelu. pogleda nestrpljivo na Parkera i reče:

— Hajde, Parkere, počni. To mora mo raščistiti.

Ben ih posmatraše. Pred njim su bila tri pristojna čoveka, koji su sada imali da izvrše vrlo neprijatan zadatak. A naročito Parker koji je trebalo da govori. On je bio većnik i došao je zbog nekog pitanja u vezi opštine. A taj čovek koji mu je trenutno suparnik, ujedno mu je bio i drug s pecanja. „Najzad, nikad ništa nije lako”, pomisli Ben.

Neodlučnim glasom Herb počeo:

— Pa, eto, Bene, reč je o tom Martinu... Onon: Meksikancu koga je jutros Hjuneker pregazio kamionom.

Ben nabra obrve ali ništa ne reče.

— Džek Keli nas je izvestio o tome — brzo dodade Šeni.

Ben se nakašlja, ali ne reče ništa. Zavaljen u naslonu fotelje fiksirao je Herba. On malo izdrža njegov pogled, a zatim okrete glavu i nastavi:

— Ja te... upravo mi te sasvim razumemo, Bene. Nama je jasno zašto sve to uzimaš k srcu.

Ben jedino klimnu glavom.

— Najzad, to su stvari koje se događaju. Ima stalno ljudi koje gaze vozila. A Čet je sam priznao da ga je pregazio.

Parker prestade i malo se nasmeši. Nadao se da će Ben od prve shvatiti situaciju. Ali trebalo je samo pogledati na Bena i videti da uopšte nije voljan da se složi sa opštinskim većnicima. I Herb, počeo malo da se nervira.

Dohvativši gomilu akata iz korpe sa stola, Ben reče:

— Bojim se da to neće biti baš tako jednostavno.

— Pa ti dobro znaš da se bez razloga ne bismo mešali — primeti Hari.

— Pa kakav je to razlog? — upita šerif gledajući ih pravo u oči.

Hari se malo okrete Parkeru da bi mu omogućio da vodi razgovor. Naljučen nešto Benovim držanjem, Parker se isprsi na sedištu i reši da ide do kraja. Nasmeši se da baš ne bi odmah iskočio s najgorim i reče:

— Pa ako baš treba da ti se sve kaže, javili su mi telefonom.

Ben klimnu glavom: njihova poseta mu sad bi jasna.

— Dozvolićete da sam pogodim ko je bio: telefonirao je Renčler.

Herb se zacrveni u licu.

— Pa nema u tome ništa loše — reče kao da se odbranio.

— Zaista.

Herb nastavi uvređeno:

— Izgleda da si bio kod njega i da si nekako ljude sa ranča okrivio da su ubili Martina.

— Da, stvarno sam bio tamo — potvrdi Ben.

— Ali, Bene, ne možeš ti takve stvari govoriti Renčleru na njegovom imanju. Ti dobro znaš kakav je on: ne voli da neko traži nešto na njegovom ranču.

— Uostalom, — upade u reč Džim i neodlučnim glasom počeo: — Većina nas, a uglavnom svi trgovci, potpuno se slažemo s tim da sve što se događa s radnicima na Golden impajru da se to nas ne tiče.

— Dabome, samo ti nisi zadužen da štitiš zakon u Binghamskoj oblasti — odvrati mu Ben gledajući ga uporno.

— Pa mi te plaćamo za to — primeti Parker.

Ben je to i očekivao. Ali i pored toga pogodilo ga je to. Sasvim hladno primeti:

— Bio sam obavešten da se desilo ubistvo i otišao sam tamo da izvršim uviđaj.

— A ko te je obavestio? — htede Hari da dozna. — Sigurno neki dripac.

— A šta to menja na stvari? — odvrati mu Ben oštro.

Herbu postade dosadan razgovor u ovakvom tonu i pokuša da se nasmeši.

— Ali, molim te, Bene, budi pаметan! Pa govorimo ti o Virdžilu Renčleru, a on nije ma ko!

— Tako je — potvrdi Hari. — Stavi sebe u naš položaj!

Ben mrko posmatraše Harija. Nije mogao svojim ušima da poveruje. Mašući svežnjem akata koje je držao u ruci, polako je izgovarao reč po reč:

— Slušajte: imam svedoka koji tvrdi da je gledao kroz prozor u šuppu za alat gde su Jets i Hjunecker tukli i ubili držaljem od motike Huna Martina. Moj svedok se kune da se sve to tako desilo i ne vidim nikakav razlog zašto bi lagao.

Herb ustade. Glas mu je bio dubok i podrhtavao je kao i Benov. Više se nije smeškao i izašao je s pravom istinom:

— Zar je potrebno da te podsećamo od kakvog je značaja Renčler za naš grad? Znaš vrlo dobro šta bi se desilo kad bi se Golden impajr počeo snabdevati u Sonori i Čeroki! Ili da utovar stoke počne da obavlja na stanici Sonora. Ili da zabrani radnicima da kupuju u Spurlajnu? Da li ti je sve to jasno, ili je potrebno da ti objasnim?

Ben sav preblede. Znao je sve argumente kojima će se služiti da bi izvršili pritisak na ovu trojicu. I nije bilo potrebno da to krije. Gledao je čas Herba, čas onu dvojicu: i na licima im je video zabrinutost, strah ali ne zbog njih lično, već zbog sudbine same opštine.

— Pa znaš šta bi se desilo, Bene, — umeša se Hari. — To svi znamo: grad bi propao.

Šeni potvrdi to glavom. Herb uzbuđen obrisa znoj sa čela i sede. Sav utučen je posmatrao Bena.

— Renčler nije baš to otvoreno rekao, ali dao je da se nasluti.

Držeći u ruci svežanj akata, Ben je u mislima odmeravao neospornu svemoć Virdžila Renčlera.

Hari još dodade:

— Bene, ne bi trebalo da nastaviš s tim.

Ben ih je još uvek ćutke gledao i razmišljao. Sva trojica se malo začuđiše kad videše da je pošao vratima koja vode za ćeliju. Ben otvori vrata i pokazavši u tom pravcu reče:

— Evo zatvor.

Sva trojica ga gledaše. On se vrati stolu i iz fioke izvadi ogromnu ukoričenu knjigu:

— A evo i krivični zakon — reče.

Svu trojicu pogleda i počeo prstom da udara po knjizi:

— Birači ove oblasti izabrali su me jer sam obećao da ću postupati po zakonu kao što je ovde zapisano. A jedino to i hoću. I naročito ovde gde se radi o ubistvu.

— Ali ovde se ne radi o ubistvu!
— dobaci mu hladno Herb.

Ben diže glavu i odbrusi mu:

— Meni se čini da se radi!

— Pa nastavi tako i lišiceš sve građane zarade, ostaće bez hleba —
Reče Herb utučeno — Svi će pasti pod stečaj.

Ben ljutito odgovori:

— A da li si ikad pomislio da to neće baš zbog mene doći?

Ne želeći više da se prepire, Herb mahnu rukom i priđe ostaloj dvojici. Bi mu lakše kad vide njihova namrštena lica.

— Bene, dripaca kao što je Martin ima suviše u zemlji. Niko im ne zna broja, niti hoće da zna. A veći broj je nepropisno prešao granicu. Pristoj ni ljudi...

Benu se na licu ocrta odvratnost. Herb ljutito prestade da govori. Zatim se ispravi i počeo:

— Ugledni ljudi imaju dosta posla da se staraju o sebi. Sem tebe, jer si se odjedanput promenio. Treba da napadaš najuglednijeg čoveka u celoj oblasti... A možda i u državi. I to pod izgovorom da je neki pijani Mek sikanac ubijen. A mi svakako da nećemo ostati skrštenih ruku i gledati kako vodiš ceo ovaj kraj u propast!

Ben ga gledaše pravo u oči i reče:

— Hoću da vršim svoju dužnost.

Herb je toliko izgubio živce da je počeo da gubi dah od srdžbe. Bojeći se da prepirka ne pređe u svađu, Šeni se diže i uhvati ga za ruku da bi ga stišao. Herb i Ben ga ljutito gledaše.

— Umiri se — reče Herbu Šeni.

— Kidanjem živaca nećeš ništa postići.

Herb se direktno obrati Benu:

— Ako budeš i dalje tvrdoglav, svi građani će početi da te preziru.

Nije trebalo dalje objašnjavati, Benu je to bilo itekako jasno. Itekako je osećao istinu koju je Herb izrekao. Pogled mu pade na sto, na zabeleške i na zakon. Herb ga je uporno posmatrao. Zatim prezrivo povika:

— Hajdemo!

Okrete se, prođe kroz vrata ograde i ne osvrćući se uputi se prema izlazu, a za njim ostala dvojica. Kod vrata Šeni se okrete i pogleda zbunjeno u šerifa. Bi mu žao što su dospeli u ovakvo stanje. Izašao je vrteći glavom.

Ben neko vreme ostade kraj stola. Zatim počeo da korača po sobi. Trebalo je da se odluči, ali nije bio od onih koji se odlučuju „nabrzinu“. Trebalo je da odmeri sve argumente pojedinačno, pa i onda još ne bi mogao da bude sasvim siguran da je baš najbolja odluka donesena. Pogled mu ponovo pade na zakon, zatim na listove koje je s mukom otkucio, a koji su nosili naslov: „Izjava Toma Jidžera“, pa najзад i na zabeleške koje je napravio prilikom kraćeg razgovora sa Skipijom.

Nikako nije mogao da donese odluku. Mišići na licu ga zaboše. Zatrese glavom i pogleda na knjigu izjavu. Uze listove i počeo da čita. Zatim spusti dosije na sto, sede uze telefon.

— Ovde, Ben Sendler — reče. — Molim vas sudiju Makuloa.

Dok je čekao gledao je nekuda neodređeno, a zatim reče:

— Džek? Ovde Ben. Koliko vreme na treba da se dobije nalog za pretres?... Vrlo dobro... Golden impajr. Ne, ne šalim se. Znam dobro šta radim. Treba da odem da se podišam. Doći ću po nalog posle berbera

XII

Ben uđe u berbernicu Ela Sentora. Kraj vrata radio je veliki ventilator. Unutra ipak jedva ako je bilo nešto malo hladovitije nego napolju. Ben je bio toliko zamišljen da se počeo osvrutati kad ga udari hladan vazduh tako da se začuđeno pitao otkud to da je kod berberina.

U stolici je sedeo samo jedan čovek sa vrelim obrušom preko lica. Nije bilo drugih mušterija. El dade znak Benu da će uskoro biti gotov s tom mušterijom. Nasmeši se i reče

— Zdravo, Bene.

Ben se takođe osmehnu i odvrati:

— Dobar dan, Ele. Možete li me odmah uzeti u posao?

Pođe prema niskom stolu, koji je bio postavljen uza zid, na kome su se videli tragovi od cipela. Na stolu su ležale stare iscepane revije.

— Brzo ću završiti — reče El.

Kada čovek ispod ubrusa ču Benov glas počeo da se vrpolti. Okrete se, skide ubrus i zajapurena lica mrko pogleda u njega. Ben zagnjuren prelistavaše magazin. Čovek ljutito dobaci berberinu:

— Pa, izgleda, da će ovamo moći da dolaze da se šišaju i najgori!

El se trže. Opaljeno lice mu se zarumeni i reče:

— Pa svakako, gospodine Dženkinse.

Ču se kako svom snagom poteče mlaz vode iz česme koju je El pustio. Diže se oblak pare, a berberin je drugi ubrus natapao u vrelu vodu. Žonglirajući s ubrusom, priđe do mu šterije, skide onaj ohlađeni i stavi mu vreli na lice.

Iznenadni bol spopade Dženkinsa i ovaj jauknu. Ben pogleda: Dženkins baci vreli ubrus koji se pušio, skide salvet i krupnim koracima potrča vratima, psujući nešto sebi u bradu.

El mu doviknu:

— Samo dolar staje sve to!

Smejao se, a Dženkins je zalupio vrata i nestao. Neko vreme bila je tišina i čulo se samo zujanje velikog ventilatora u maloj radnji. Ben postade ozbiljan i zabrinut, ali El se smejaše i dalje:

— Zbog ovog ću izgubiti još više mušterija — reče.

— Pa nije se baš s tim šaliti, Ele.

On se saže i dohvati ubrus sa poda, uze beli salvet, zgužva i sve baci u korpu za rublje, a zatim sleže ramenima i reče:

— Pa šta mogu da izgubim? Gde da se šišaju i briju kad sam jedini berberin u gradu!

— Danas su takve prilike da je sa mnom opasno čak i razgovarati.

— Samo vi sedite ovde — reče brica, pripremajući čist salvet i malo ga protresavši. — Šta je vama? aZr mislite da mi držite pridiku do sutra?

Ben se malo nasmeši, sede u stolicu i nastavi:

— Pa ja vam ozbiljno govorim. U našem gradu se vesti brzo prenose. Ima ljudi koji će početi da vas mrze.

Neko vreme začesljavaše mu kosu, a zatim počeo da ga šiša. Zveka makaza mešala se sa zujanjem ventilatora.

— Znaate, — počeo — moj ćaća je umro lanjske godine, u devedeset trećoj. Pedeset godina je živio ovde i nikako nije mogao da nauči engleski. I zato kad su u pitanju ljudi kao što je Huan Martin činim slično kao i neki moji poznanici. Ne znam gde se Renčler šiša, ali znam toliko da ne kod mene.

Pričajući tako, pažljivo mu je kratio kosu. Ben je međutim posmatrao kako vreli vazduh titra i u spirali leti gore ka ulici.

— A ipak ne može se reći za njih da u nečem nisu i u pravu. Ako Renčler reši da utovaruje robu u Sonori, izgubićemo čak i deo pruge.

Češljem i makazama preleteo je po Benovoj kosi.

— A mogu vam reći, Bene, i to: čini mi se da šišati mogu bilo gde. I kad čovek malo razmisli, pa ovaj grad i nije ništa. Prvo, suviše je toplo ovde.

Ben uzdahnu i počeo da posmatra prolaznike kako teško i tromo prolaze ulicom na ovoj vrućini. El odjedan put stade da radi u vazduhu držeći češalj i makaze pored Benove glave. A on je voleo da se našali i nasmeje. No, ovoga puta Benu je bilo jasno da je razmišljao o novonastaloj situaciji. El počeo sasvim ozbiljnim glasom:

— A mogu vam još nešto reći. U Italiji imam još uvek rodbine. To niste sigurno ni znali. A oko 1927. strašno su trpeli od nekog tipa sličnog Renčleru. — Poče ponovo i još brže

da radi makazama. — A sigurno ne znate kako je taj čovek završio...

Posle pola časa i nešto više Jets je stajao ispred krčme »Bara« preko od suda. Stajao je i pušio. I neki prolaznik koji ga ne bi poznavao pomislio bi da je to neka danguba koja tako provodi vreme. Međutim, posmatrao je kao neka ptica grabljivica na ulaz od suda. Vide kako Ben izlazi i silazi niz stepenice, stavljajući neku har tiju u džep. Zažmirivši, tačno je odmerio neke pojedinosti. Šerif je nosio šešir, imao revolver, i kad se uputio prema svom prašnjavom fordu nije gledao ni levo ni desno. Jets vide kako uđe u kola, potera ih malo unazad, a zatim nestade prema Golden impajru. On tek tada baci cigaretu, razgazi je i uđe u krčmu.

»Bara« je bila jedina krčma u malom gradu. Pošto nije imao konkurencije, vlasnik se nije žurio s posluživanjem. Prostorija nije bila mnogo ukrašena. Postojao je prljav šank, nekoliko drvenih stolova, a kraj zida nabrzinu nameštenih nekoliko boksova.

Kraj šanka su pili dva radnika s ranča. Dole u boksu sedeo je Virdžil Renčler sa šerifovim pomoćnikom Beglijem. Na stolu se nalazila boca viskija. Jets je stajao na pragu i uporno posmatrao Renčlera želeći da mu krišom nekako da znak. Renčler je sipao viski. Jets prezrivo pogleda: Renčler je podesio držanje kao da su on i Begli na ravnoj nozi. Eb napola pijan dopuštao je da ga vuče za nos kako hoće. Renčler je u tome preterivao, postupajući sa šerifovim pomoćnikom kao s nekim velikim prijateljem, a ovaj se držao kao prava budala, jer mu je to godilo i laskalo.

Najzad Renčler podiže glavu i Jets mogade da mu ulovi pogled: dade znak, a Renčler klimnu glavom. Smejući se nešto reče Ebu, potapša ga po ramenu, a zatim ostavi boks i pođe prema svom upravniku.

— Šerif je izašao iz suda i otišao u pravcu ranča — reče Jets.

— Pa ne mogu sad ići — reče Ben Renčler mršteći se. — Onaj svakog trenutka samo što ne bude odao ono.

— Ben je izašao iz kancelarije na prvom spratu — dopuni još tačnije svoje obaveštenje Jets.

Renčler uzdahnu vazduh i promrmlja:

— Ne znam... A pa da, nalog za istragu. Nego, idi ti na ranč.

— Dobro — odvrati Jets klimnuvši glavom. — Uostalom, Sandler neće moći ionako dalje od kapije.

Pogleda prema šerifovom pomoćniku koji je još uvek sedeo na svom mestu, a zatim se okrete i ode.

Renčler namesti kaput na svojim ogromnim ramenima, priteže kravatu i rukom pogladi kosu, pa se namesti nekako kao govornik kad hoće da se popne na tribinu.

Osmehujući se vrati se do Eba, koji je zakrvavljenim očima zurio u bocu viskija i čašu pred sobom. Njegovo opušteno lice dobi neodlučan izraz. Poče malo da se klati. Ali čim Renčler sede kraj njega, on živnu i poče da se smeška na svaku njegovu reč. Bili su prijatelji. Odsada, čim mu bude nešto trebalo, ima samo da se obrati Renčleru.

XIII

Ben pođe putem koji je vodio prema kapiji. Golden impajra, a zatim naglo ukoči: nekoliko trenutaka ford je snažno brektao. Ben pitisnu na trubu i jak, dug i prodoran zvuk se razleže kroz tišinu i žegu.

Vratar s puškom o ramenu izađe iz kućice i poče da posmatra Bena. Čim vide da je šerif, začeto držali staju, pošto tako prilazeše vratima i posmatraše ga kroz šipke.

— Ala ste digli galamu na ovoj žezi!

— Olvarajte — naredi mu Ben na gluvši se kroz prozor.

Čuvar se nasmršti i dade glavom znak da neće.

— Ne može. Nema nikog, šerife. A imam naročito naređenje ako vi dođete...

— Ne tiče me se da li ima ili nema nekog, otvorite.

— Naređeno mi je da vas sprečim ako budete došli — reče čuvar smejući se drsko.

— Imam nalog da izvršim pretres.

— Pa zašto onda to ne radite na drugom mestu?

Nasmeja se sopstvenoj duhovitosti i zadovoljno stade iza kapije.

Uperivši revolver preko prozora na čuvara, Ben reče:

— Imam revolver, i bacite pušku preko ograde i otvarajte kapiju.

Čuvar se ukoči iznenađen i razrogači oči u šerifov revolver. Zatim sleže ramenima, pušku proturi kroz ogradu i gurnu napred prema kolima da padne.

Ben izađe iz kola. Niz lice mu je lio znoj. Sunce je pržilo po znojnim leđima. Držeći stalno uperen revolver na čuvara uze pušku i vrati se. Baci je na sedište i sede u kola. Na čuvara je stalno motrio.

— Renčler, će se zbog ovog ljutiti, šerife.

— Ja i ne radim ovo da bi ga razveselio.

Kapija se širom otvori. Ben krenu i pojuri pored čuvara. Mogao je samo toliko da vidi da je drskosti nestalo s njegovog lica, a nije čak imao vremena ni da se ljuti. Bio je suviše zabrinut zbog toga što je pustio šerifa da uđe, iako je imao naređenje da ga ne pusti. Stajao je nasred puta i vrteo glavom.

Pred velikom zgradom Ben okrenu kola, ukoči ih i stade usred dvorišta. Prašina se oko njega polako slegala. Veliki pas nije bio na lancu. Pojuri prema kolima lajući i počeo da skače na prozor, i zapenjen pokušavao da ugrize. Ben oprezno posmatraše psa. Kad god je skočio na prozor zopenušene njuške šapama bi pokrivao celo staklo. Ben uze revolver i okrenu bravu na vratima.

Kravar koji je čuvao pred vratima Skipi izađe i pođe prema šerifovim kolima. Išao je polako. Izgleda da se nije plašio velikog psa. Njega kao da je sve ovo zanimalo. A pas je toliko lajao da je izgledalo da se sve trese od toga. Priđe kolima i stade iza psa. Zatim povika da bi nadvikao pseće lajanje.

— Izgleda da pas bolje pazi na naređenje nego čuvar, zar ne, šerife? A gazda lepo reče: »Onog šerifa neću da vidim ovde«. I sve mi se čini da iz kola nećete izaći.

Ben sasvim hladno nanišani kroz prozor na psa.

— A meni se sve čini da ćete u tom slučaju imati mrtvog psa — reče Ben.

Kravar se trže i počeo da gleda čas u revolver, čas u psa.

— Pa to se ne bi baš svidelo gazdi — progovori najzad. — A pas je dobar čim se upozna.

I kao da ništa nije bilo, uze pseto za lanac i povuče ga u stranu. Pas se malo opirao, ali beše suviše dobro dresiran da ne bi poslušao čuvara.

— Dobro ga držite — reče Ben. — Ako ga pustite, budete sigurni da ću ga ubiti.

Na vrtima se tada pojavi Skipi, stade i počeo da ih posmatra. Zatim počeo da silazi niz stepenice. Na suncu, bila je bleđa u licu.

— Neću ga pustiti, šerife, — reče kravar. — Nemam ja ništa ni protiv kog. Ja radim što gazda naredi, i to je sve.

Odvede pseto do drveta i priveza ga. Skipi priđe do njih. Zatim viknu:

— Šerife!

Ben se okrete i iznenadi se kad ugleda devojku. Spusti revolver i skide šešir pozdravivši je:

— Dobar dan, gospođice Renčler.

Skipi pođe prema njemu i stade dosta blizu. Tihim i poplašanim glasom mu reče, gledajući preko ramena na kravara:

— Ništa nećete naći.

— Ne razumem šta hoćete da kažete — odvrati Ben posmatrajući je.

— Došli ste da razgledate šupu za alat, zar ne?

— Pa mislio sam da i tamo malo pogledam, jeste.

Praveći se ravnodušna, Skipi reče:

— Jets je jutros sve očistio tamo.

Od razočarenja Ben oseti bol u stomaku. Tome se mogao nadati. Pogleda na kravara koji je stajao pored psa. Kravar izdrža njegov pogled.

— Gde vam je otac?

Skipi sleže ramenima:

— Izašao. Mislím da je u gradu.

— A Jets?

— Zajedno su otišli.

— Za vas je bolje da uđete unutra — reče joj Ben.

Skipi ponovo pogleda na kravara koji ih je stalno posmatrao i želeo da dozna o čemu govore tako tiho. Ne rekavši ništa, okrete se i pođe unutra. Ben namesti opasač, pa se uputi ograđenom odeljenu. Pogleda na baraku, otvori vrata i uđe. Unutrašnjost je bila dosta mračna. Zaseđen od sunca, Ben jedno vreme nije ništa mogao da vidi. Pored otvorenih vrata jedino je još svetlost dolazila kroz zamazan prozor. Ben pomisli: »Kroz taj prozor je Jidžer dledao kad su ga ubili«.

A nije trebalo da bude neka naročita svetlost da bi se videlo da onog nereda koji se nalazi u šupama više nema. Šupa je bila potpuno čista i osećao se miris sapuna. Veći deo alata nije bio više u šupi. Jedino je visilo nekoliko amova okačeno na zidu. Ben se saže i počeo da razgleda pod.

Nije bilo ni traga od krvi, niti bilo šta na osnovu čega bi se mogla primetiti neka tuča. I čemu se nadao? Ako je želeo da postigne uspeh trebalo je da bude mnogo lukaviji. Diže se i počeo da razgleda zidove i stubove. Pogled mu se zaustavi na umrljanom amu, pođe dalje, ali se ponovo vrati i pogleda. Ovaj deo su mnogo manje čistili. Podiže staru oglavinu i iza nje na zidu primeti mrlju krvi.

Ne skidajući oka s te mrlje, kao da se plašio da će se izgubiti, Ben izvadi iz džepa nož i odreza s grede parče drveta koje je bilo krvavo. Stavi ga u džep i ponovo počeo da razgleda svud okolo. Ništa više nije mogao da primeti. Dođe do izlaza i stade.

Pored njegovog forda stajao je kamion s oznakom Golden impajra. Kraj motora, naslonjen na blatobran, Jets je stajao i posmatrao vrata šupe. Kravar je bio pored njega.

Ben oseti kako mu se celo telo koči. Upravnik ga je stalno gledao dok je prelazio preko dvorišta. Kod ove dvojice Ben oseti nešto nenormalno, što nije mogao sebi da objasni. Kravar, prebledeo u licu, izgledao je kao uhvaćen kradljivac jaja na delu. A Jets se opet suviše trudio da izgleda što prirodniji, ravnodušniji i drskiji.

Ben nije tačno znao šta mu priprema Jets i držao se pripravan za svaki slučaj. Bi mu krivo kad opazi da su stali dosta daleko jedan od drugog, tako da ih istodobno nije mogao da ima na oku. Odmerenim korakom prilazio je kamionu. Jets se nije ni pomakao. Pušio je tek zapaljenu cigaretu.

Kad je došao otprilike na desetak koraka od njih Ben stade. Njih dvojica se ćutke pogledaše. Zatim Jets počeo da se smeje:

— Dakle, suviše ste tvrdoglavi za pametnog čoveka, šerife!

Ben nije bilo do pričanja i očuta.

— Renčler je rekao da ne želi da vas vidi ovde — nastavi Jets.

— Pa tako nešto sam i ja čuo.

— Da sam na vašem mestu tako bih to i shvatio. On ne voli da mu neko prkosi.

— Da, samo što ja nisam vi.

— I to je tačno. A verujte da mi je milo to. — Pusti dug dim i kiselo se nasmeja na račun Bena. — A, bogami, ne bih sada želeo da sam u vašoj koži!

Ben se malo trže: nije bilo teško razumeti pretnju. Nadajući se da će

Jets i kravar da ga napadnu, stade još čvršće. Ali Jets se nije ni pomakao, već se samo cerio. Ne skidajući oka s Jetsa, Ben se uputi svojim kolima. Upravnik se okrete kravaru cereći se, a zatim s drskim osmehom posmatraše šerifa kako pali motor i odlazi iz dvorišta.

Ben obuze užasan strah kad pogleda na ogledalo na kolima: kravar je prišao Jetsu i obojica su stajali i gledali kako odlazi. Ben nije imao vremena da odgonetne kakvu mu je zamku pripremio Jets. Prema onome kako se događaji razvijaju biće prisiljen da se suočava s pojavama kako se ukažu. Nije smeo dozvoliti sebi da se unapred uzbuđuje.

Pomisli da bar ima ono parče drveta umrljanog krvlju i dade gas. Kad se izvrši analiza moći će se utvrditi da li je to krv Huana Martina, koja je prošlu noć prolivena.

Imao je taman toliko vremena da naglo skrene u stranu da bi propustio ogromni kadilak u kome je Renčler kao munja proleteo. Virdžil se žurio da stigne na ranč. Ben jače pritisnu na akcelerator. Na ogledalu vide da je Renčler usporio kola da bi ga posmatrao. »Dajte, svi paze na mene«, pomisli Ben.

Odjedanput cela kola počese da se tresu. On pomisli da je naleteo na neke pilice i okrenu volanom. Tresenje postade još jače i cela desna strana poče da se naginje. Ben ugleda prednji desni točak kao spade i odjuri kotrljajući se napred.

Navali svom snagom na volan da bi održao kola na putu, a nogom poče da koči. Ali kola punom brzinom skrenuše s puta i počese da klize udarivši u telegrafski stub. Zatim odskočiše, zatresoše se i okrenuše. Šerif je bio izbačen kroz gornji deo i lupio glavom o blatobran. A kad su se kola sasvim amirirala šerif pade i onesvesti se, a tri točka na prevrnutim kolima još uvek su se okretala.

XIV

Stojeći kraj prozora Skipi je posmatrala dvorište. Imala je na sebi platnene pantalone i majicu koju je obukla kad je pošla u grad. Od pre nekoliko časova uopšte nije više vodila računa o tome kako je obučena.

Jets i kravar su otišli kamionom. Skipi nije ništa videla u kom pravcu su otišli. Ali oni je i nisu interesovali. Nije skidala svoj umoran pogled s dvorišta i puta koji je ovamo vodio. Odjedanput ugleda oblak prašine kako se primiče ranču. A malo zatim otac zaustavi duga črna kola u dvorištu. Izskoči, zalutala pogledom i pođe prema zgradi.

Jedno vreme ga je posmatrala, a zatim ode od prozora, uđe u hodnik i stisnuvši zube zastade na ulazu iznutra. Čekala je tako kraće vreme. Ču korake na verandi. Otac je skoro trčao.

Vrata se naglo otvoriše i Renčler uđe u hodnik. Na bledom i znojavom licu videlo se da ga je ovaj događaj prilično zabrinuo, pošto se i sam mnogo upleo u to. Kad vide ćerku stade kao ukopan, zacrveni se i preseče je pogledom. Otac i kći se gledahu.

— Reci, zašto si išla u grad kad sam ti zabranio da izlaziš iz kuće? — pitaše je sav izvan sebe.

— Šta si uradio sa Huanom Martinom? — upita Skipi izazivački.

Ovakvo pitanje ga potpuno zbuni. Uopšte nije mislio da bi njegova kći mogla da dozna nešto o ubistvu Meksikanca. Ovo pitanje, pa njeno bleđilo i njena odlučnost, potpuno ga zbuniše.

— Ne znam o čemu je reč? — odgovori.

Odgovor nije bio sjajan, ali trebalo mu je vremena da dođe sebi.

— Znaš ti vrlo dobro. Huan je mrtav i neko odavde ga je ubio.

— Iznu u plač i upita:

— I zašto to uradi? Pa on nikom ništa nije učinio!

— Zar me ti zaista smatraš sposobnim da nekog ubijem? — uzviknu otac razrogačenim očima.

— Ali ranč je tvoj — jecaše Skipi.

— Molim te, Skipi, znaj jedno: nemam nikakve veze s bilo kakvim ubistvom.

— Ne verujem ti — odgovori potmulim glasom. — Stalno pričaš o svom autoritetu. A ubio si ga možda samo zato što se sa mnom družio.

Ne znajući šta da radi, Renčler je beznadežno pogleda. Skipi mu je bila i sve u životu. Ali nije znao kako da je umiri i stiša tu njenu ljutnju.

— Skipi, u stanju sam da svakog na ranču išibam, ako je potrebno, ali s tobom ne mogu da se borim. Nemoj to da mi činiš.

— Znam — reče ona, a usne joj podrhtavahu — u stanju si da išibaš sve, pa i mladića koji ne može uopšte da se brani. Tako si isto i mamu šibao kad nije htela da se pusti i da igra onako kako ti sviraš, a smatrao si se za malog boga!

Renčler zatrese svojom velikom glavom i drhtavim glasom prozbori:

Ništa ne znaš... Ne znaš uopšte šta se desilo.

Skipi stavi ruku na usta, a zatim prigušenim glasom reče:

— Znam da je Huan ubijen i da si ti kriv za njegovu smrt. Mrzim te! I volela bih da te uhapsu. I kad bih mogla da pomognem da te kazne, učinila bih to.

Ona nastavi da plače držeći stalno ruku na ustima. Prezrivo pogleda oca, okrete se i otrča gore uz stepenice.

Renčler je ostao skamenjen, bled, gledajući za njom. Na obrazu mu zaigra mišić. Poče da trlja obraz rukom, ali i pored jakog trljanja nije uspeo da zaustavi igranje mišića.

Poguren i opuštenih ruku, osećao se potpuno izgubljen. Uopšte nije znao šta da učini da bi povratio ljubav svoju kćeri. A osećao je da ne bi mogao više da živi na ranču ako bi ona otišla. Automatski je stezao i ot-

varao pesnicu. Bez ćerke bi bio potpuno sam, a samoću nije mogao da podnosi.

Polako ode u svoju kancelariju i sede za sto. Očekivao ga je hitan posao, bilo je mnogo posla, ali nije mogao da se skoncentriše i da radi. Skipi stisnu ruke na stolu i zavalu u njih glavu, kao da je želeo da se tako zaštiti od nekog udarca.

Odjedanput ču da je neko ušao u kancelariju. Neki težak ljudski korak. Dakle, nije Skipi. Renčler nije ni podigao glavu.

— Kako je uspelo? — upita Jets.

Renčler se ispravi i namesti kaput. Trudio se da održi svoje dostojanstvo i zatrese glavom.

— Jidžer je — reče. — Stanuje kod nekog seljaka, kod Kleja.

— Odgovara — reče Jets i zviznu.

Zatim pođe do prozora, pogleda u dvorište i sigurnim glasom doda:

— Zbog šerifa nema više da lupate glavu.

Ču kako Renčler kratko diše i okrete se. Renčler ga odmeravaše pogledom. Jets počeo da se smeje.

— Udesio sam da mu spadne točak na povratku.

Renčler nije mogao da izusti ni reči i stalno ga odmeravaše. Jets nastavio:

— Vaša kći je razgovarala s njim i rekla mu je da smo očistili šupu. Morao sam nešto da uradim. I odšrafio sam jedan točak.

Renčler prasnu:

— Šta kažeš?

Jets se namršti. Nije očekivao tako nešto. Ponovi:

— Odšrafio sam mu jedan točak jer je nešto čaprkao po šupi.

Renčler se tresao od ljutine i vikao je mrko gledajući:

— Pa ti si budala! Prava budala!

Jets noće da se buni:

— Pazi ovako... Šta je vama?

— Pa ti nisi normalan! I sad hoćeš i šerifa da ubiješ? I hoćeš da

nam se popne na glavu savezna policija!

— Jeste li hteli ili niste da ga sprečimo?

Renčler se ljutio i prvi put u živo tu oseti strah. Naslonivši se na sto diže se iz fotelje. A od kako je upravnik priznao da je mladića ubio kod njega je i strah postajao sve veći. Hladno mu reče:

— Suviše si zabrazdio. Ali više neću da sam s tobom. Sam si se zaglibio. Ja ti više neću pomoći, izvlači se sam!

Na ranču je bilo sve mirno. Jets je stajao pored prozora, namršten i stisnutih zuba gledao gazdu. Zatim polako priđe Renčleru:

— Polako. Ne može te se samo tako izvući — izgovaraše reči hladno. — Nisam ja izmislio naređenje da se istuče onaj mladić. Naredili ste mi da ga izmlatim kad ste videli da prelazi preko žica i dolazi da se udvara vašoj ćerki.

— Ali nikad ti nisam naredio i da ga ubiješ!

— A zar mislite ako to kažete da će vam neko poverovati?

— Ali to je istina! — bunio se Renčler.

Jets se podrugljivo nasmeja.

— Pa dobro, pokušajte da dokažete tu istinu!

Ovaj odgovor sasvim ohladi Renčlera i on ućuta i počeo da razmišlja. Znao je dobro kome bi poverovali kad bi bili u pitanju on i Jets. Ali na nesreću i sam Hjunecker je u sve ovo umešan. Jets je znao da se snađe. Obojica bi bili osuđeni na smrtnu kaznu. Ali bi udesili da im se iskazi slažu, jer bi im od toga zavisio život.

Renčler pređe pogledom po kancelariji iz koje je uvek davao naređenja i upravljao stotinama života. Otišlo se suviše daleko. Zaglibio se do guše. A više ne može da se povuče.

Stisnutih usana Jets mu se nasmeja:

— He, gospodine moj, blato je blato! Sve ovo možda vam se i ne sviđa, ali u ovom slučaju ste isto toliko u blatu kao i ja.

Renčler uopšte nije ni pokušao da poriče tako nešto. Ponovo pogleda izgubljenim pogledom po kancelariji i odjedanput mu postade strana, sa stranim, strašnim ljudima u njoj.

XV

Ben sede na operacionom stolu kod doktora Krejtona. Još uvek ošamućen, zastenja i pogleda oko sebe, trudeći se da dozna kako je dospeo ovamo. Poslednja uspomena koje se setio bio je kako se točak sam kotrlja na putu.

Krejton je završavao zavoj na njegovom čelu, a zatim se odmače i počeo da se divi svom delu.

— Bogami, mladiću, imali ste sreće — reče. — Mogli ste lako da poginete.

Ben je osećao kao da mu vojska tutnji po glavi. Pritiskajući rukama slepoočnice upita:

— Kako sam dospeo kod vs?

— Dvaput ste imali sreće! Putnik koji je vozio za vama video je kada ste se prevrnuli. Uspeo je da vas izvuče i donese ovamo. Bili ste u teškom stanju, a to ste uostalom sada.

S velikim naporom Ben uspe da side i savlađujući bolove stade na noge. Učini mu se u trenutku da će od bolova ponovo da padne u nesvest. Kroz sumaglicu od bolova ču kako mu lekar savetuje:

— Treba odmah da odete kući i da legnete.

Ben sačeka da soba prestane da mu se vrti i tresući glavom odvrati:

— Pa to je, doktore, nemoguće. Imam suviše posla. Možda bih sutra mogao.

Vide svoj opasač i revolver na stolici, uze ga i opasa, a zatim teturajući se pokuša da hoda.

Lekar ga je posmatrao s izrazom negodovanja. Zatim promrmlja ne-

što i iz malog ormana uze kutijicu pilula.

— S ovim što sad radim potpuno se ne slažem — mrmljaše.— Ali ipak kad god osetite neizdržljiv bol, uzmite po dve pilule.

Ben uze kutijicu.

— Dobro, doktore, i hvala vam.

Pri svakom koraku Ben je imao osećaj kao da će mu pući glava. Pa čak i sunce kao da je rastapalo bol i pomagalo da se razliva po celom telu. Kad je prolazio pored krčme »Bara«, Eb izađe teturajući. Ben zaboravi na bolove i poče namrgođeno da ga posmatra.

Kad ga Eb takođe primeti, stade i pokuša da se okrene. Zatetura se, umalo ne pade, a zatim se uhvati za zid. Trebalo mu je dosta vremena da bi jasno video, ali najzad ipak, uspe da uhvati Benov pogled.

— Bogami šerife! Pa kako vaše zdravlje? — pitaše zaplićući jezikom i gledajući prezrivo.

— Znao dobro da sam zabranio da se pije za vreme dužnosti — reče Ben prilazeći mu.

— Pa baš da vam kažem, Bene,— mucao je Eb.— Sve mi se čini da vaše zabrane nikako neće mnogo vredeti.

Benu se kupio gnev celog dana. I u ovom trenutku on prsnu. Zgrabi pomoćnika za košulju ispod vrata i protrese ga.

— Dosta!

Eb se nespretno uhvati za njegovu ruku.

— Slušajte, šefe! Onaj što mi je dao da pijem bio je jači od vas: i ja sam pio. I šta to vama može da smeta, šerife?

Namršten, Ben ga odgurnu do zida. Eb se strese od glave do pete.

— Šta mi tu trabunjate? — pitaše Ben.— Ko vam je to naredio da pijete?

Eb ga izazivački pogleda.

— Pa moj prijatelj, jedan dobar prijatelj. Dobar čovek, Renčler.

Ben ponovo oseti kao neku rupu u

stomaku. Svaki čas mu sve jasnije bivaše protiv koga ima da se bori. Ponovo grunu Eba uza zid.

— I šta je hteo? Šta ste mu pričali?

— Ne gurajte se!

Pijanim pokretima pokušavaše Eb da se oslobodi. Ben, pod uticajem straha i ljutine, dvaput ošamari! Eba.

— Šta ste mu to pričali! — vikao je ljutito.

Šamari ga malo otrezniše i on se uspravi. Na licu su mu se videli tragovi šamara. Trenutno je postao sve stan onoga što je učinio i opuštenih usana gledaše poplašeno Bena. Zatim zatrese glavom i prošapta:

— Rekao je da mu duguje nadnicu i da hoće da ga isplati pa neka ide.

Uzbuđeno Ben upita:

— Jidžera, zar ne?

Eb ćutaše i klimnu glavom. Užasnut i ogorčen, Ben ga posmatraše, a zatim ga svom snagom gurnu uza zid.

— O, bogamu! — mrmljaše gledajući očajno oko sebe. — Dajte mi vaše ključeve.

— Šta to? — pitaše Eb zbunjeno.

— Ključeve vaših kola! — vikaše Ben.

Zgrabi ključeve koji su visili okačeni o Ebov opasač, otrže ih, okrete se i pretrča preko ulice. U daljini ču da neko trubi, ali ne stade zbog toga. Trčeći ulete u kola, stavi kijučeve i zapali motor.

Ulice su bile mirne. Na vratima se pojavi Sentora s brijačem punim sapunice u ruci i gledaše za kolima mršteći se.

Ben naglo zaustavi kola usred gollog dvorišta ispred napola srušene brvnare koja se nalazila u sredini zemljišta punog retkog džbunja. Izađe iz kola, pođe pored starog Klejovog plimuta i uputi se dvorištem.

Tada vide dva Klejova deteta, sva u ritama. Držali su se za ruku i plakali. Ben stade, pogleda ih, a zatim uze revolver i pođe prema otvorenim vratima. Kad ga ugledaše deca još jače zaplakaše.

Brvnara je imala tri prostorije, vrlo oskudno nameštene, skoro prazne. Ono malo nameštaja je bilo izlupano, razbijeno u paramparčad.

Ben ulete unutra i ne okrećući oko sebe. Ču neko stenjanje iz kuhinje i potrča tamo. Klejova žena, naslonjena na sto i zagrabivši glavu u rukama, kukala je. Nasred kuhinje Klej je klečao pored mrtvog Jidžera, koji je ležao na podu, skrštenih ruku, kao neka lutka od krpa.

Klej jedva da je primećivao Benov dolazak. Šerif takođe kleče kraj Jidžera i opipa mu grudi da bi video da li još srce kuca. Ali Tom Jidžer je bio mrtav.

— Bili smo u polju — šaputao je Klej — kad smo čuli... Pucali su na njega.

Ben mrdaše glavom, a Klej, obrišavši rukavom suze u očima nastavi:

— Video sam ih kad su pobjegli. Bilo ih je dvojica. I s maskama na licu. Oni mene nisu videli, ali ja sam ih video. S puškama su došli i pucali...

Sav utučen, kidan bolom, Ben gledaše u mrtvog Jidžera. Istovremeno je slušao kukanje Klejove žene i plač dvoje dece. Muva počeo da zuji iznad stola. Vrućina beše neizdržljiva.

»Veća vrućina nije ni u paklu«, pomisli Ben.

XVI

Ben pođe nutem koji je vodio prema njegovoj kući, zaustavi kola i ugasi motor. Počelo se smrkavati i na ulicama postade svežije. Izade iz kola i pogleda u kuću ali nije više bio ponosan na nju kao nekada. Bila je to obična vila s pet prostorija, podignuta i nameštena novcem koji je šerif dobijao kao platu od grada.

Pođe stazom i uđe unutra. Helena je osvetlila hodnik i čuo je kako tiho pevuši u kuhinji. Ona je pevušila monotono, bez radosti, kao što žene pevuche kad ne žele da se oscelaju same i da ne bi morale da misle.

Ben je bio zabrinut, ali njeno pevušenje ga je ohrabrilo. Došao je kući zabrinut, bojeći se da se i ženi nije nešto desilo, i to u tom gradu u kome je rođena. On zovnu:

— Helena!

To veče njegov prijatni dom nije mu pričinjavao radost. A Helena je unosila u njega i lepote i ljubavi, i Ben se uvek radovao tome. Ali od sad je sve gledao crno.

— U kuhinji sam — odazva mu se žena.

Ben skide šešir i baci ga na stolicu a zatim pođe u kuhinju, bacivši pogled na telefon koji se nalazio na stočiću kraj vrata, a bio je tako postavljen da mu se brzo moglo doći iz svih prostorija.

Imala je na sebi kecelju preko haljine u kojoj je po podne išla u posete i sa šporeta je skidala lonče s kafom. Izgleda da je nisu lepo primili, što je Ben odmah primetio: u licu je bila bleđa i zabrinuta. Ona mu se ipak osmehnu i pogleda u zavoj koji je nosio na glavi.

— Pa ti mi nisi rekao da je to tako strašno! — uzviknu.

Priđe mu ne skidajući pogled sa zavoja, da ne bi morala da ga pogleda u oči i reče:

— Da vidim.

— Ma nije ništa — reče Ben odbijajući je nestrpljivo.

Poljubi je. Nije hteo da joj pokaže koliko je zabrinut. Ali je hteo da dozna kako su na nju delovali događaji koji su se tog dana odigrali.

Helena priđe stolu i stavi lonče s kafom na metalnu podlogu. Ben je zabrinuto gledao želeći da pogodi šta misli.

— Večeras ćeš morati da odeš kod sestre da spavaš — reče najzad.

— Ali zašto? — okrete se prema njemu i raširi oči.

— Pa... eto, tako želim. Možda ću celu noć morati da radim, pa ne bih želeo da ostaneš ovde sama.

U međuvremenu zazvoni telefon i razleže se po mirnoj kući. Helena još

više poblede. Ona potrča telefonu, ali Ben je bio brži od nje.

— Ja ću telefonirati — uzviknu poplašeno.

Ben je već stavio slušalicu na uvo. Helena je ukočeno gledala u svog muža.

— Halo! — reče Ben.

Zatim mu se na licu pojavi izraz sumnje, iznenađenja, odvratnosti i najzad srdžbe.

— Ko je tamo?

Helena je nemoćno posmatrala. Onaj preko telefona govorio je pogrdne reči. Sav se tresući od uzdržanog besa Ben je ponavljao:

— Ko? Ma, slušaj...

Sagovornik naglo prekide i Helena čak ću taj prekid. Ben namršteno pogleda u slušalicu, a zatim pozva telefonistkinju:

— Halo! Edna? Ovde Ben Sandler. Da li mi možete reći ko me je sada zvao preko telefona?... Kako, iz javne kabine?... Dobro. Hvala.

Spusti slušalicu sav ljutit. Kad pogleda na Helenu vide da ga još uvek gleda uplašeno. Odjedanput mu bi jasno jašto mu je žena izgledala tako zabrinuta.

— Ovo izgleda nije prvi put? — upita je.

I protiv volje dade znak glavom da nije. I sad kad se doznalo za tu odvratnost, ona sva malaksa. Teturajući priđe Benu, želeći pre svega da skrije lice na njegovim grudima i da se sita isplače. Ali odjedanput se ispravi i stade:

— Celo po podne, stalno te tako zovu — reče. — Otprilike svako pola časa.

— I je li uvek isti glas?

— Nije, već razni glasovi.

Benu se učini da više neće biti u stanju da savlada bes koji je rastao u njemu. Pokuša da se teši kako nema smisla da se ljuti, jer to je isto što i ljutiti se protiv fantoma. Ali uzalud. Došlo mu je da uhvati nekog i izudara. Ali koga? I sav skrušen

sede za sto i zamišljeno se zagleda u šolju kafe.

N... progovori gorko i prozuklo:

— Dakle, trebalo im je da počnu i protiv tebe!

Ona stisnu zube. Utučena i nemoćna bilo šta da pomogne Benu, gledaše neodređeno oko sebe, zatim sede, nasu kafe i popi je bez mleka. Uzdahnu dublje i reče:

— Bene, pre nego što budeš preduzeo bilo šta dalje, treba dobro da razmisliš i da budeš siguran u ono što radiš. Ovde odavno živimo. A svi stanovnici su nam prijatelji. — Proguta pljuvačku i zagleda se u ruke na čaršavu. — A boje se da će izgubiti svoje domove i sve što imaju.

Ben je kratko odmeri. Učini mu se kao da je prvi put vidi. Zatim obori pogled na sto. A Ben nije bio neki filozof Teorije o moralu, osećaj krivice i sve ostale gluposti, za njega su bile tuđe. On se jedino upravljao po svom osećaju dobra i zla — i po zakonu.

Prema Heleni, koja ga je osuđivala, osećao se nemoćan. I trebalo je da odluči sam, jer mu niko nije mogao pomoći. A svakog trenutka težina odluke postajala je sve neizdržljivija. Umor je ovladavao sve više njime, a crte lica su postajale sve oštrije. Ako nije podigao glavu, bilo je to samo zbog toga što je bio suviše umoran.

Zamoren i izgubljen u zbrci svojih vlastitih misli počeo:

— Sve je počelo zbog jednog mladića koga niko nije poznavao. Ubili su ga na ranču: tukli su ga dotle dok ga nisu ubili. Možda se čovek i mogao prevariti i moglo se pomisliti i to da je pregažen kamionom, ali ja sad sve znam: nije tako, nego je ubijen.

— Ali, Bene, svojom tvrdoglavošću možeš upropastiti ceo ovaj kraj. Taj... Taj Martin, pa on uopšte nije odavde!

— Pa ni Jidžer nije odavde — reče Ben drhtećim glasom. — Ali ipak je ovde ubijen.

— Želim samo da ti kažem ono što su mi rekli danas po podne. Šta će biti od Spurlajna? I šta će biti od nas svih ako ne bude ranča koji potpomaže celu trgovinu?

— Ali ako se zakon ne bude poštovao, šta će biti od cele zemlje? Ako nećemo da živimo kao divlje životinje onda moramo imati neki zakon, a on da se na svakog primenjuje... Pa bio to Meksikanac koji je legalno ušao ovamo ili nadničar Jidžer, ili seljak Klej, ali i glavešina kao što je Renčler, a i njegov upravnik!

Žena stalno skrivajući pogled od nje ga, sva poplašena. Ben i sam počeo da sumnja, pa počeo da korača. Odjedanput se začu kako se razbi staklo i kamen uleti kroz prozor i pade na pod. Oboje gledahu ukočeno u kamen. Zatim Ben ču kako joj stade dah i kako kriknu. Izvukavši revolver, on potrča napolje.

Trčeći ode do mesta gde mu je stajao auto. Malo dalje na ulici ugleda neki auto koji krete i odjuri. Potrča do pločnika, ali stiže kasno da bi mogao da prepozna kola. Stade nasred ulice i gledaše za crvenom svetlošću. Nepoznati auto skrenuo je iza ugla.

Stavi revolver u tašnu i pođe prema kući. I pre nego što će ući još jednom se okrete prema ulici, namršten i ljut.

XVII

Ben uđe u svoju kancelariju, u prizemlju sudske zgrade i zapali osvetljenje. Baci šešir na policu iza sebe i sede. Sve ostale kancelarije u zgradi bile su u tami, izuzev kancelarije Herba Parkera.

Herb je sedeo za malim stolom za sastanke u društvu sa Džimom Šenijem, Hari Jengkistom i Džekom Kelijem. Četiri većnika su se nalazila od posle podne na sastanku i nisu ni odlazili na večeru. Soba je bila

prepuna duvanskog dima. Raskopčane ogrlice, Herb je sedeo zavaljen u fotelji, a na licu mu se očitavao umor zbog onog događaja koji se danas desio a i zbog lične borbe sa stojom savesti.

Svi su bili izmoždjeni. Keli je bio zelen u licu, kao da ga je neka bolest spopala.

— Mogao bih govoriti sa sudijom Makuloom i pokrenuti postupak — predloži Herb promuklim i umornim glasom. — Ali ne možemo ga tek samo tako odjedanput smeniti.

— A na osnovu čega? — upita Hari.

Herb sleže ramenima. Uzalud je razmišljao, jer nikako nije mogao da nađe odgovor na to pitanje. Beznađežno reče:

— Pa ne znam, na osnovu bilo čega.

Keli se vrteo u fotelji i mučno posmatrao ostale:

— Lako je vama trojici pričati tu! Moj slučaj nije lak. Lično sam izvestio Renčlera o tome! Telefonirao sam mu i otvoreno rekao da će Jidžer biti svedok. A Jidžer je sada mrtav. Tako nešto se ne zaboravlja.

Herb ga prekide oštrim pokretom ruke:

— Ali, Džek, pa ne možeš zbog toga valjda sebe da smatraš krivim za Jidžerovu smrt!

Pa tog starog bednika — navaljivši Džek tresući glavom i mrko gledajući — ja sam ubio. To je isto kao i da sam pucao na njega.

Džek se sav strese, a mladi Šeni potvrdi glavom. On je takođe bio bled u licu. Videlo se da se slaže sa Džekom, a u osnovi bio je suviše pošten da bi mogao duže da podrži onaj pravac. Mirno ih odmeri redom:

— Nije važno ko je odgovoran. Za mene lično mogu reći da posle Jidžerovog ubistva više ništa ne sumnjam. Pošteno da govorimo, Herbe, zar još uvek mislite da je Martin pregažen kamionom?

— Ali, Džime, dodite sebi — odgovori mu Herb žustro. — Nije uopš-

te reč o tome. Nismo ovde zbog toga da bismo rešavali da li je to saobraćajna nesreća ili nije.

Podiže se i ode do prozora da bi se sklonio Šenijevom pogledu, a i zbog ličnih sumnji. Čovek koji je imao dizgine u rukama i upravljao mestom nije imao prava da sumnja. Čutke je posmatrao duge i tamne ulice. Kad se najзад vratio stolu beše mnogo mirniji. Ostali ga nemo posmatrahu u očekivanju. Polako, odlučnim glasom reče:

— Sada jedino dolazi u pitanje da se preživi.

U svojoj kancelariji Ben počeo da razmišlja o pojedinostima koje mogu da posluže kao dokazno sredstvo: Jidžerov iskaz, parče drveta umrljano krvlju, otkucan izveštaj o Jidžerovom ubistvu i lekarski izveštaj o Martinovoj smrti.

»Pa i **sa svim** tim dokazima«, pomisli tužno, »još uvek kao i da ništa nemam«.

Rukom pogladi kosu, uze olovku i s teškom mukom počeo da sastavlja listu događaja. Telefon iznenada zazvoni i razleže se u tihoj sobi. Ben se strese.

— Ovde Sandler — reče stavivši slušalicu na uvo.

Uzalud je pokušavao da prepozna glas sagovornika koji mu reče:

— Šerife, želite li da doznate istinu o Jidžerovom ubistvu?

— Ko govori?

Nije važno. Hoćete li da znate?

— Svakako.

— Dobro. Znate li gde se nalazi stara Biksljijeva farma?

Ben se namrgodi i oprezno odgovori:

— Pa znam.

— Budite tamo za pola sata.

— Dobro, biću. A ko govori?

Ču se prekid. Ben ponovi:

— Halo! Halo!

Gledajući za trenetak nemi telefon, pa i sam spusti slušalicu. Jedno vreme počeo da odmerava za i protiv. Razmišljao je o tome do koje mere

to može da bude neka podvala i bilo bi ludo da ode tamo samo tek onako. Ali bio je sav kao naelektrisan, a gnev je tinjao u njemu tako, da nije mogao mirno da razmišlja. Proveri revolver, stavi ga u tašnu, ustade, uze šešir, ugasi osvetljenje i izađe.

Na stotinak metara pre nego što će stići do te farme on ugasi farove i put pređe u mraku. Zatim ugasi motor i zaustavi kola u dvorištu. Trašak mesečine osvetli dvorište i vide da nikog nema. Stara zgrada je već godinama bila napuštena. Neko vreme Ben ostade tako nepomičan i osluškujući, a u mraku se trudio da osmotri zgradu i dvorište. Polako okrete bravu i otvori vrata na kolima, a zatim siđe.

Jedino su se čuli zrikavci. Ben polako priđe kući. Ispred porušenih stepenica stade, izvadi revolver i uz kuću u senci obide zgradu i dođe do stražnjih vrata.

Kuhinjska vrata su visila držeći se samo na jednoj šarci. U unutrašnjosti je vladala tišina i potpun mrak. Na prstima uđe unutra. Kuhinja beše užasno prljava, puna otpadaka i paučine. Gotov na sve, Ben pođe po mraku. Pred vratima koja su vodila u sobu malo pričeka a zatim uđe. Na spram njega su bila vrata koja su vodila u negdašnju spavaću sobu. Kraj prljavog prozora se neodređeno ocrtavala neka prilika. Prilika poteže da pije iz boce viski, a zatim je stavi na ogradu prozora.

Ben pođe prema toj prilici s upe-renim revolverom i mirno naredi:

— Ne miči se!

Čovek kraj prozora vidno se strese i sruči se u stolicu.

— Ustanite — naredi Ben. — Polako dignite ruke uvis!

Čovek se okrete. Bio je to Čet Hjuneker. Suve usne ovlaži jezikom. Ben predahnu i hladno reče:

— Gle, Hjuneker! Dakle, vi služite za mamac?

Hjuneker se ponovo obližnu i pogleda u mrak iza Bena u sobu.

— Govorite — reče Ben.

Koraknu napred i spustivši revolver reče:

— Vi ste imali nešto da mi kažete. Da čujem.

Ne skidajući pogled sa vrata iza Bena. Hjunecker sleže ramenima. Zatim polako, da bi što više dobio u vremenu, počeo:

— Pa, eto, šerife, to se ovako desilo. Što se tiče Jidžera...

A nije se ništa brzo desilo. Naprotiv, sasvim polako. Ben primeti kako senuše oči kod Hjuneckera. I to je za njega bio pravi signal za uzbunu. Ali pre nego što je mogao da se skloni u stranu, jer je stalno pazio na Hjuneckera, neko ga skriven iza vrata, napade i snažno lupi palicom po ruci u kojoj je držao revolver. Hjunecker takođe skoči na njega i dohvati ga za gušu. Dva čoveka savladaše šerifa, ali za kratko vreme. Bili su međutim obojica vrlo jaki i naviknuti na tuče, ali nikad nisu imali još posla s čovekom koji je takoreći neodoljiv od besa, kao što je bio Ben Sender.

Već u početku obojica su dobro izvukli. Bukmen, koji je bio mlad i kao div, dobi dva udarca u lice i misleći da Hjunecker čvrsto drži Bena povuče se korak unazad i raspali šerifa pravo po potiljku.

Ben raspali Hjuneckera pravo po jabučici na vratu. Hjunecker pade unazad kraj zida ne mogavši da diše. Šerif izmače glavu i izbeže Bukmenov udarac, a zatim ga pritera uza zid i počeo udarati i levom i desnom rukom u grudi. Bukmen se skupi i gledaše da što manje primi udaraca. I taman se odmakao i spremao da mu krošcom zakači bradu, a Hjunecker koji još uvek nije mogao dovoljno da diše izvadi iz džepa pendrek i teturajući pođe na Bena.

Ben kao kakav profesionalni bokser razvuče Bukmena po bradi. Ovo me glava ode unazad, oči mu se ukočiše i sruči se glavom nadole na pod. U tom trenutku Hjunecker raspali

pendrekom Bena po glavi i on oseti da gubi svest.

Stalno stežući rukom grlo, Hjunecker se teturajući uputi do prozora, uze bocu s viskijem i teško dišući ispi dobar gutljaj. U međuvremenu Bukmen je uspeo da klekne. Ostao je tako neko vreme tresući glavom da bi došao sebi. Zatim se diže, dođe do Hjuneckera i pruži ruku za bocu. Hjunecker mu je dodao. Bukmen baci pogled na šerifa koji je ležao na podu.

Posle štucanja Hjunecker prostenja:

— Majku mu... boli me grlo!

Zabrinuto počeo da trlja vrat. Bukmen, pošto se napi viskija, posmatraše kako prilazi šerifu, a zatim kako ga udari nogom.

— Dabome! — reče Bukmen teško dišući.

— Ovog ja imam da sahranim — reče Hjunecker promuklo. I ponovo počeo da ga udara nogom.

Bukmen ga opomenu:

— Ali gazda nije rekao da ga ubijemo. Tražio je samo da ga dobro izmlatimo.

Hjunecker koji se spremao da nastavi s udaranjem pogleda Bukmena i najzad mu dade za pravo. A zatim nezadovoljno pogleda na šerifa, kao neko koga su lišili velikog zadovoljstva.

— Pa samo ovo nije mu dosta — reče. — Niko još nije tako olako prošao, a da me je ovoliko izudarao!

Teškim koracima ponovo priđe prozoru, uze bocu s viskijem od Bukmena i povuče dobar gutljaj. Zatim opet počeo da zuri u Bena, a na licu mu zaigra mišić. — Drhtavim glasom reče:

— Setih se nečega. Hajde da ga podignemo.

Ne shvativši o čemu je reč, Bukmen gledaše u Hjuneckera, ali ne za pita ništa. Obojica dohvatiše Bena i kroz stražnja vrata ga izvukoše u dvorište.

XVIII

Četiri većnika su još uvek sedeli u Parkerovoj kancelariji za onim stolom Herb je stalno govorio. Glas mu je bio hrapav, a znoj je osećao po celom telu. Ali on je ipak uspeo, i znao je to.

— Samo tako i nikako drukčije — završi on. — A sad treba da znam jedno. Da li ste sa mnom? Ti, Džime, reci!

Šeni je bio sav izobličen. Morao je da uradi nešto protiv svoje savesti, a mislio je da tako nešto nije ni kad bio sposoban. Potvrdi glavom.

Herb se obrati Jangkistu:

— A ti, Hari?

I on, sasvim jasno, klimnu potvrdno glavom. Herb uporno gledaše prodavca pogrebnih stvari, koji je čistio pepeo s kaputa.

— Ti, Džek?

Ne dižući glavu, on se malo kolebaše, a zatim potvrdi.

Herb duboko odahnu. Morao se zadovoljiti i s takvim pristankom, iako im je teško išćupao. A ne bi bilo mudro da je suviše tražio. Sva trojica su pristali da će se upravljati prema njegovim direktivama, nadajući se da će se sve lepo završiti. Herb je čak i izjavio da će moći da spase sve što se bude moglo spasiti. Naslonjen na sto, izjavio je da se napeta atmosfera malo razbistrila, ali ipak, u sebi je osećao da je dosta kriv. Međutim, trudio se da ne misli na to.

— Sutra su otići do Bena da govorim s njim.

Džek zavrte glavom.

— Ipak, to mi se baš ne sviđa mnogo.

— Pa nikome od nas se ne sviđa to — reče Herb skoro šapatom. — Ali druge nema.

Odjedanput se razleže buka motora u tihoj noći i ču se kuknjava neke žene. Oko sudske zgrade začu se graja i vika. Sva četvorica iznenađeni u tom bukom ozbiljno se zgledaše. Džim Šeni se prvi diže i pritrča pro-

zoru. Parker stiže do prozora još pre njega. Zatim dođoše i druga dvojica da vide šta se događa na Glavnoj ulici.

Pijani smeh Hjunkerera učini im se odvratn i kao da im je neko pljunuo u lice. Zapanjeni su gledali kako je kamion kraj suda prošao. Na vratima kamiona video se napis Golden imparja. Bukmen je upravljao volanom, a Hjunker sedeo pozadi i mlatarao boćom viskija.

Kamion je išao odmerenom brzinom tako da je Ben morao privezan da trči za njim. Brzina je bila takva da nije mogao ni da se oslobodi, niti da padne, već da stalno kaska za njima. Vezali su ga za ruke i uže je bilo oko osam metara iza kamiona.

Zatim kamion odjedanput trže napred i Ben se spotače i pade. I šerifa su vukli nekih pet-šest metara dok nije uspeo da se dignu. Kad se podigao, svom snagom pokušavaše da oslobodi ruke, ali uže beše suviše zategnuto. Kamion ponovo poče brže i po vuče ga.

Četiri savetnika, preneraženi, gledali su sve to s prozora.

— Strašno! Vuku ga! — Prošapta Šeni.

Bukmen poveća brzinu i motor jače zaštekta. Ben ponovo pade i poče da visi na užetu dok su ga vukli. Hjunker poče da se ceri i viknu nešto Bukmenu, a onaj zaustavi kamion.

Ben, sav prašnjav i ranjava lica, teško ustade i potrča kamionu.

Hjunker se ponovo poče ceriti i urlikati pa udari po ogradi kamiona. Na taj znak Bukmen ponovo krene brže i kamion pojuri. Ben moraše da trči da ne bi pao.

Svet je stajao nared puta, gledao i od čuda nije mogao da dođe sebi.

Četiri većnika su takođe zanemela. Šeni se odjedanput odvoji od njih i potrča vratima. Ostala trojica još malo gledahu pa i oni potrčaše za njim. Svi se nađoše zajedno kod vrata i potrčaše na ulicu. I kad su došli

do puta kamion je baš pored njih prošao. Ben se stalno teturao trudeći se da se oslobodi. Posrnu i ponovo pade. Hjuneker zavalj glavu unazad i naceri se.

Kamion je vukao Bena ispred njih četvorice koji su tu stajali. Šerif odjedanput potpuno iznemože. Izgledao je da je pao u nesvest. Zatim ponovo napne sve snage da oslobodi ruke: još jedino je bio svestan toga.

Doktor Krejton i El Sentora pretrčase na drugu stranu trotoara. Beruerin ne skidajući oči s Bena izgledao je sav van sebe od gnušanja.

Parkeru se napuniše oči suzama, stojeći kao skamenjen. Izbezumljen, me izdržavši više da gleda sve ovo, istrča nasred puta i povika:

— Stanite! Stanite, bogamu!

Hjuneker presta da se ceri. Pogleda i začudi se kad vidi Herba kako trči za kamionom Golden imparja. Džim Šeni je trčao za njim. Metak se zari na putu kraj Parkerovih nogu, odvali malo asfalta i odskoči. Herb se sakri iza jednog automobila koji je tu stajao.

Šeni još malo potrča za kamionom, ali Hjuneker opet opali, tako da se i on morao sakriti iza prvog automobila koji je video.

Svet pored puta počeo da uzmiče vičući.

I Hjuneker tada ustade u kamionu. Ovaj prizor — najsmješniji koji je ikad video — pobudi kod njega najpametniju misao: dok je kamion išao odmerenom brzinom Hjuneker počeo da puca po gradu, gađajući izloge, automobile, svetiljke na ulici. Pri svakom pucanju bi uzviknuo, a po pločniku je sejavao staklo razbijenih izloga.

Pogledavši slučajno nadole video da je Ben hteo da klekne i pokušavao ponovo da odreši ruke. Ali kamion je išao dosta brzo i kad god je šerif pokušao uvek je padao. Lice mu je bilo krvavo.

Hjuneker se nađe napred:

— Odvešćemo ga pred kuću! —
doviknu Bukmenu.

Bukmen uspori i Ben je imao toliko vremena da se digno. Bukmen ponovo krenu brže, počeo na pločnik i pređe preko trave u parku ispred su da. Ben zatetura, zape za ivicu pločnika i pade. Kamion ubrza i počeo da ga vuče po dvorištu.

Kad stigoše ispred šerifove kancelarije, Bukmen uspori, a Hjuneker na stražnjem delu kamiona preseče nožem užu. Čim užu popusti, Ben pade na stepenice svoje kancelarije.

Bukmen dade brzinu i kamion porjuri iz dvorišta, ostavljajući za sobom prašinu i razneseni šljunak.

Sav prljav od zemlje, trave i prašine, krvav, Ben počeo da dreši kono pac koji mu je stezao ruke. Pokušao oslanjajući se na ruke da ustane. Od bola zastenja. Gotovo da se onesvesti. Ruke ga izdadoše i on klonu. Pade ničice. Nije se onesvestio, ali je ostao tako iznemogao da leži. Osta tako neko vreme, a zatim opet pokušao da skine užu sa okrvavljenih ruku

XIX

Ben je ležao na starom kožnom divanu u kancelariji. Bio je sav krvav, izgruvan i izgreban. Doktor Krejton mu je previjao grudi i stomak. Pored doktora stajao je Sentora i ne znajući šta radi držao je iscepanu i krvavu Benovu košulju. Eb Begli je stajao kraj prozora i gledao svet koji je sve više dolazio u sudsko dvorište, a čiji žagor i vika dopirahu čak do njih i pored zatvorenih vrata.

Mada je doktor stalno ponavljao da je pod takvim uslovima mogao lako podleći, Ben je bio potpuno pri svesti. Fizički bol video mu se iz očiju. Ali patnja za njega više ništa nije značila. Sve je u njemu kiptelo od srdžbe. Nije mogao da misli ni na šta drugo.

Trudio se da mirno podnese bolove koje je osećao dok mu lekar viđao rane, ali iz očiju mu je sevala mržnja. Celo telo mu je bilo krajnje napeto. Činilo mu se da će pući od prevelike srdžbe.

Ben se namršti kad mu lekar steže zavoj na grudima. Ali to beše više refleks nego bol. Bio je van sebe od srdžbe: bio je ponižen, osramoćen, u svom vlastitom gradu vučen! Uopšte na nešto drugo nije mogao da misli i činilo mu se da će poludeti od besa.

— Hoće li skoro biti gotovo? — upita doktora, ljutito ga pogledavši.

Lekar, ga pogleda i steže malo jače zavoj na grudima. Ben se namršti i zaškruta zubima. Krejton se zatim okrenu i počeo da slaže instrumente u torbu.

— A sad ćemo vas odneti kući i staviti u krevet — reče mu.

Ben ga gledaše kao da je izrekao neku glupost, a zatim nešto prezrivo izusti. Diže se, zatetura i umalo ne pade. Stežući zube, priđe tako Elu i otrže mu iz ruke svoju pocepanu košulju.

El htjede nešto da mu kaže, ali ga Ben pogleda tako mrko, da odmah ućuta. Zatim obuče košulju. Svaki pokret činio mu je bol. Krejton je bio zauzet ostavljanjem instrumenata, ali ipak svi troje su ispod oka posmatrali Bena.

Obukavši košulju, Ben geguckajući se pođe po opasač, koji je bio obešen na naslon fotelje. Doktor priđe Benu i uze ga ispod pozuhe.

— Šta radite to? — pitao ga je.

Ben ništa ne reče i odmače doktorovu ruku. El procedi:

— Pa, Bene...

Ben opipa revolver, okrete se i ramljajući ode do rama, odakle uze pušku s kratkom cevi, a zatim kutiju metaka koje stavi u džep. Gledajući ga tako videlo se da ga ništa više ne može zadržati. Izgledalo je kao da uopšte ne primećuje onu trojicu. Sentora, sav očajan, stalno ga gledaše. Klejton ponovo uze šerifa ispod ruke.

— Ne smete ići, jeste li me razumeli? — naredi mu drhtavim glasom. — Pa to je nemoguće, Bene!

Jednim pokretom reke, šerif ga se oslobodi.

— Uopšte nemojte pokušavati da me zadržite, doktore, — reče neumoljivo.

Sevajući očima od bola i mržnje dođe hramljući do vrata i otvori ih. Svet se začudi kad ugleda onako očajnog i jadnog kako ide prema njima. Parker, Šeni, Jangkist i Keli bili su najbliže vratima i pođoše napred. Ben malo pogleda i stade toliko samo da stavi dva metka u pušku, a zatim produži.

Molećiva pogleda, Parker pođe da ga zadrži. Ben ga hladno odmeri. Niko nije znao do kog stepena je vrio bes u njemu.

— Bene, — reče Herb nesigurnim glasom — ovako nešto nikad nisam video...

Ben prelete očima gomilu sveta i sasvim na kraju ugleda Kleja. Ponovo se okrete Herbu. Izgledalo je da mu nije jasno šta je čuo. Odmeri Herba tako kao da je savećnik poludeo.

— Ovako nešto? — reče. — A zašto? To te buni? A samo zato što se zovem Ben Sandler a ne Huan Martin zar ne? Nisam nadničar već solidan građanin!

— Ali, Bene, molim te... — počeo Herb.

Izobličena lica, Ben ga odmeravaše i još jače reče:

— Ipak, najzad te nešto naljutilo!

Sva četiri većnika osećali su se vrlo neugodno. Nijedan od njih nije mogao da izdrži šerifov ljutit pogled. Premeštajući se s noge na nogu stajali su i morali da ga slušaju.

— Pa šta to, majku mu, vama treba da se naljutite? Svi vi! — nastavi Ben. — Zar vam nije dosta dva ubistva? Trebalo je da pucaju po gradu i razbiju vaše skupocene izloge!

Iznemogao, zaslepljen bolom, umoran, Ben se malo zaljulja pred celim svetom, i postadoše mu odvratan sva lica kojima je toliko trebalo da se pobune.

— Meni je svega preko glave! Ceo vek sam proveo ovde i danas je trebalo ovo da vidim da u celom ovom mestu nema ni trunka hrabrosti. Vi uopšte niste ljudi, već puzavci!

Razjarenim pogledom pređe preko oborenih glava. Kad izgovori ove oštre reči gomila kao da malo ustuknu.

— I svršeno je danas, i ne dam se više da me bilo ko čepa! — reče promuklim glasom prilazeći Parkeru, Šeniju, Jangkistu i Keliju — Ne znam kako ću to učiniti, ali noćas imam da uhvatim one dve ubice. . . A ako ima među ovim pristojnim građanima samo jedan koji bi pokušao da me spreči, neka izvoli! I za njega će biti mesta u Kelijevoj mrtvačnici.

Ben, s pogledom u kome se videlo da je gotov na sve, pođe. Svet se ponovo povuče malo, sem Parkera, koji je bleđ i uzrujan, ostao na mestu. Senator istrča poplašen iz kancelarije:

— Ali, Bene, pa to je nemoguće — povika — Sam nećeš ništa moći. Oni ćete sačekati tamo sa čitavom vojskom.

— Pusti to! — odbrusi mu Ben. Parker, sav izobličen, umeša se:

— Ti si šerif, Bene, i ne možeš postupati na taj način!

Teturajući se šerif pogleda Parkera kao da nije razumeo šta hoće da mu kaže. Zatim zgrabi šerifsku značku koja je bila na košulji, otrže je i baci je pred noge Parkeru.

— A sad mogu da postupim na svoj način!

Parker, očajan što je sve dobilo ovakav obrt, kroči unazad. Mislio je da zadrži Bena što duže da bi se smirio, a ne da ga potpuno dovede van sebe kao što je učinio.

Ben siđe niz stepenice, a svet mu napravi prolaz. Pravili su mu sve širi prolaz dok je koračao. Kad Klej vide da odlazi, odvoji se od gomile i pođe za njim. Svi se skamenišu. Herb gledaše za Benom. Zatim, save-

tnici, sve jedan po jedan, prestaše da gledaju za Benom i počеше da gledaju u Parkera.

Ben, ljutit, izade hramljući na ulicu, ne gledajući ni levo ni desno. Klej požuri da stigne Bena i počе da gura još neke radoznale ljude koji mu stajahu na putu. Stigao ga je na pločniku. I počе da korača uporedo sa njim.

Ben u početku nije primetio Kleja. Zatim se odjedanput okrete, ljutito ga pogleda i iznenađeno upita:

— Šta hoćete? —

— Idem s vama šerife.

— Ovo se vas ne tiče.

— Neću da se svađam. Tom je bio moj prijatelj. Idem s vama. A da i ne spominjem da nemate kola.

Ben stade kao ukopan, preneražen: u svom besu zaboravio je na svoj auto. Klej mu pokaza na svoja stara kola koja su stajala pored pločnika. Priđu im i Ben sede za volan.

Iz šerifove kancelarije niko se uopšte nije makao. Vladala je neizdrživa tišina i osećala se opasnost. A čim Ben i Klej odoše, Parker pogleda na doktora Sentoru. Tada Sentora bez ijedne reči priđe tabli s oružjem, uze karabin, nešto metaka, koje stavi u džep, i izade. U prolazu stade malo ispred Parkera, pogleda ga, izade i prođe kroz gomilu.

Svi pogledi se tada upreše na Parkera. On se saže, uze šerifski znak, pogleda ga i stavi u džep. I on priđe tabli s oružjem. Svi nekako odahnuše kad i on s puškom u ruci pođe za Sentorom.

Džim Šeni i Džek Keli takođe uzeše puške, pa pođoše za Parkerom. Još četiri čoveka takođe uzeše puške. Najzad ostade samo jedna puška i jedini čovek u kancelariji: Eb Begli. Pokretom ramena namaže košulju, uze pušku i pođe za ostalima.

Svi se čuteći uputiše odlučno prema automobilima koji stajahu na pločniku. Gomila ih je ćutke posmatrala. Eb Begli požuri da se pridruži grupi koja je stajala na pločniku. Obrativši mu se, Parker reče:

— Idite i odmah tražite od sudije Makuloa nalog za hapšenje!

Eb otrča do kancelarije. Naoružani ljudi posedaše u automobile i usred noći se uputiše prema Golden impajr ranču.

XX

Vratar Golden impajra je bio obavešten da treba da očekuje gužvu. Pušio je kraj kapije kad ču da dolazi neki auto. Baci cigaretu, uze pušku i postavi se nasred puta iza kapije. Posmatrao je svetlost farova koja je igrala po putu, a kad je auto usporio da zaokrene, uze pušku na nišan.

Ben skrenu s glavnog puta i pođe putem koji je vodio prema kapiji. Ponovo pritisnu nogom na akcelerator i jurnu sa starim kolima kroz zatvorena vrata.

Vratar odskoči unazad, ali kasno. Auto od prve razvali vrata i ona se uz lomljivu i tresak otvoriše. Stražnji deo kola zakači direkt na kome se držao naslov ranča iznad kapije. Direk pade. Krila kapije poleteše i povukoše sobom i čuvara prema stražari. Čovek pade onesvešćen. I stari plimut bolje nego ikad produži prema zgradi na ranču.

Renčler je bio u svojoj kancelariji i sedeo za pisaćim stolom. Pored njega je sedeo Jets zavaljen u fotelji. Hjunecker je stajao, a Bukmen je sedeo na divanu.

— U svakom slučaju, gospodine Renčler jedno vreme uopšte vam više neće dosadivati — reče Hjunecker.

Renčler uputi upitni pogled prema Jetsu. A Jetsov osmejak je bio pun pouzdanja. Hjunecker dodade:

— Po malim mestima ovi policajci znaju da su nekad vrlo tvrdoglavi, gazda.

— Sedlerova glava baš nije mnogo tvrda — reče Bukmen smešeći se.

Jets i Hjunecker se nasmejaše takođe. Renčler se samo osmehnu. Kad pogleda, primeti u daljini svetlost farova na putu koji vodi od kapije do zgrade.

Diže se uzbuđeno i preturi stolicu, zatim priđe prozoru i posmatraše svetlost farova. A mogli su se videti i na tri kilometra kako podrhtavaju pri svakom potresu, kad god bi auto upao u kolsku brazdu. Renčler opsova i povika:

— Neki auto! Dolazi od kapije!

Jets takođe skoči i pritrča prozoru. I dok je gledao kako dolazi auto, Renčler se vrati, uze telefon i pozva broj portira. Telefon je nekoliko puta zazvrjao. Jets je kraj prozora zapanjeno gledao svetlost farova. Nije mogao da se načudi. I odjednom svetlost prelete i preko prozora kraj kog je stajao.

Renčler ljutito spusti slušalicu:

— Nešto nije u redu — reče, a i oseti da mu ruke podrhtavaju. Zatim pogledavši Jetsa viknu: — Gade! A ja još mislio da si sve uredio!

Jets se okrete od prozora i sav usplahiren sleže skrušeno ramenima.

— Opet si nešto zabrljao! — vikaše Renčler.

— Ma, slušajte...

— Ali sad ću ja da se malo pozabavim!

Sva trojica se osećahu nelagodno i gledahu u Renčlera. On povika:

— Napolje! I budite pripravnici, za svaki slučaj, ako vas budem tražio. I bar jednom malo razmislite glavom! Da vas niko ne vidi!

Hjunecker, Bukmen i Jets izleteše napolje sa revolverima u rukama.

Renčler namršten priđe stolu, otvori fioku i drhtavom rukom izvadi revolver koji sakri u pojas.

Ben utera auto u dvorište i stade kraj trema koji farovi osvetliše jakim i drhtavom svetlošću. Pas nije bio vezan: diže se i počeo da reži.

— Ostanite u kolima — reče Ben Keliju.

Šerif uze pušku i pođe pravo ulazu. Pas nasrnu na njega režeći. Ne zadržavajući se Ben podiže pušku i pođe na psa. I kad pas htede da skoči na njega on ga kundakom lupi po glavi. Pas se skljkoka na zemlju. Ben stade kraj ulaza i počeo da viče:

— Renčleru, izađite!

U kući je bilo sve mirno. Odjedanput se osvetljene u Renčlerevoj kancelariji ugasi. Ben to odmah prime ti. Na licu mu zaigra osmeh. Posrćući malo stade i raširi noge, pa viknu:

— Renčiere!

Pušku je uperio na ulazna vrata. Najzad se vrata otvoriše i Renčler izađe. Vlasnik ranča bio je pun samopouzdanja. Siguran da su Jets, Bukmen i Hjuneker na svojim mestima u mraku, mislio je da je gospodar situacije. „Videće šerif da ja još uvek komandujem u ovoj oblasti, sinu mu u glavi, i pored sveg uzbuđenja. Rešio je da bude što je moguće više ljubazan i prijatan, ali bio je rešen da sve učini samo da se izvuče iz škripca u kom se našao. Uspe mu da se pokaže kao da se iznenadio i reče:

— Gle, šerif! Otkud vi ovde?

— Hoću da vas uhapsim.

— Zar ne mislite da je te šale dosta bilo? — upita ga praveći se dobroćudan i strpljiv. — Kako bi bilo da nas dvoje malo porazgovaramo?

— O, bogami, nikako. Kasno je sada za svaki razgovor!

— Ali zaboga, Bene, ne vidim da dva pametna i odrasla čoveka...

— Dosta prenemaganja! Ako mislite da živi odete do grada pođite sa mnom. Inače, nastavite da pričate, i mrtvog ću vas odneti.

Renčler pomisli da je ipak trenutak da pokaže svoj autoritet:

— Znate da imam mogućnosti...

Ali Benu bi dosta razgovora i naredi mu:

— Dosta, gade! Ubico! I odmah pođite sa mnom!

Podiže pušku i nanišani je Renčleru pravo u stomak. Renčleru bi jasno da je predstavnik vlasti doveo do krajnje granice. Lice mu se izobličilo i on viknu:

— Ede!

Klej primeti Jetsa i Hjunekera kad su se pojavili u senci iza ugla zgrade. On viknu;

— Šerife, pazite!

Zatim uze ručnu lampu i skoči iz kola.

Iza drugog ugla Bukman opali. Nije imao mnogo vremena da gađa i metak prošišta samo kroz Benov rukav. Kad Ben ču pucanj okrete se i počeo i sam da puca. Celog Bukmana izrešeta. Iza njega se pojaviše u mraku Jets i Hjuneker. Klej nasrnu na Hjunekera a električna lampam posluži mesto palice. U međuvremenu Jets napade Bena i dohvati ga za gušu. Hjuneker stade samo malo da izvadi nož iz džepa i da ga otvori.

Renčler vide tada kako Klej juri prema Hjunekeru. Povika i strča niz stepenice ulaza i pojuri na Kleja.

Ben raspali Jetsa po grkljanu i tako ga se oslobodi. Klej zamahnu lampom na Hjunekera ali ga promaši i samo ga dohvati po ramenu. Renčler izvadi revolver i pođe na Kleja.

Hjuneker zastenja od bola i okrete se. Nasrnu ponovo na Kleja s nožem u ruci i ubode ga. Klej ispusti lampu i pade, a Hjuneker držeći krvav nož likovaše nad njim.

Ben je držao Jetsa za grudi od košulje i šamarao ga. Jets je bio sav krvav i da ga Ben nije držao pao bi. U besu želeći da potpuno dotuče ovog čoveka koga je držao u rukama, on je potpuno zaboravio na Renčlera i Hjunekera. Kao razjarena zver podiže Jetsa, pesnicom ga lupi u stomak, a zatim po vilici. Jets pade.

Renčler to iskoristi da zađe Benu iza leđa i sav izobličien podiže i zamahnu revolverom i snažno ga lupi po glavi. Ben pade onesvešćen. Hjuneker tada priđe Jetsu i pomože mu da ustane. Upravnik zatrese malo glavom da bi došao sebi.

Držeći još uvek revolver u ruci kao parče batine, Renčler gledaše na ispruženu senku, na onesvešćenog Bena, koji je ležao kraj njegovih nogu. Bio je van sebe. Zar taj seoski šerif da se usudi da hapsi Virdžila? Renčlera? Nogom prezrivo potkači šerifa i okrenu ga na leđa.

Jets je u međuvremenu došao sebi. Odmače Hjunekera i poče da posmatra Bena kraj Renčlerovih nogu, zatim nesigurnim korakom priđe i stade pored Renčlera. I on udari nogom šerifa, pa pogleda Renčlera i upita:

— Hoćete li ga, gazda ostaviti meni?

— Ništa ja tebi neću više ostavljati! — odvrati mu Renčler prezrivo. Zatim pogleda na šerifa i hladno dodade:

— Nosi to u šupu za alat: da mu ja pokažem ko je gazda ovde!

Jets se nasmeši i glavom odobri. Zatim dade znak Hjunkeru. Dohvatiše Bena i poneše ga u šupu. Renčler zatim ode do koša i uđe.

U tom trenutku na prvom spratu na Skipinom prozoru se zavesa pomakne. Ona se pojavi na prozoru u spavaćici. Zgranuta, gledala je šta se događa u dvorištu. Jak mlaz svetlosti, pa još jedan, prelete preko njenog prozora. Farovi osvetliše ceo prvi sprat.

Dok su Jets i Hjunker nosili Bena u šupu nisu ni opazili automobile koji su dolazili u ranč. Renčler izade iz koša noseći u ruci držalje motike. Toliko je bio zanesen gledanjem šerifa da mu uopšte nije padalo na pamet da pogleda na put.

XXI

Motori odjedanput zabrujaše kao jato skakavaca. Za Renčlera ovo bi kao prvi nalet ciklona, kad uhvati čoveka usreg polja, bez ikakvog zaklona. Automobili stadoše i poređaše se u dvorištu, koje odjedanput postade osvetljeno.

Renčler, Hjunker i Jets ostaše kao ukopani. Motori prestaše da rade, a farovi automobila su izgledali kao ogromne oči koje su bile uprte u sva nedela Renčlera i njegove bande. On još uvek držaše u ruci držalje od motike. Nije čak bio u stanju da otvori šaku i pusti to držalje. Skamenjeni, Jets i Hjunker pokušavaše da dignu Bena i postave na noge.

U međuvremenu većnici i ostali ljudi izadoše iz automobila. Renčler i njegovi pomagači nikako nisu mogli da vide ko je sve to, pošto su se nalazili iza farova. Ali pri svakom njihovom pokretu videli su da se svetlucaju cevi na puškama. Neko vreme izgledaše kao da je sve stalo. Svi su ćutali i posmatrali Renčlera i njegove pomagače skupljene kraj šerifa.

Renčler prvi dođe sebi. Ljuljajući svoja široka pleća pođe. Zaboravio je da drži držalje motike u ruci koje je stalno stezao. Uputio se onoj grupi ljudi koja je mirno čekala iza farova.

On zatim viknu iz sveg glasa, po običaju:

— Šta tražite ovde!

Niko ništa ne reče. Svi pođoše u grupi kao jedan, bez ijedne reči.

— Napolje odavde! — vikaše Renčler ljutito. — Šta ćete ovde!

I Parker se tada prvi izdvoji. Ali ovoga puta nije stao, a ostali su pošli za njim. Niko nije ni reči progovorio. Preneražen i užasnut. Renčler vide kako se svetlucaju cevi. I samo to svetlucanje pokazivalo je kako se neumitna pravda približava. Gomila izade iz mračnog dela iza farova i dođe u osvetljeni deo.

Renčler opet povika, ali mu se kao u snu učini da ne čuje svoj sopstveni glas.

— Napolje odavde, kad vam kažem! Čuvajte se!

Ljudi su se približavali. Svetlost ih je osvetljavala odostrag. I kao neke senke primicali su se Renčleru. On se sav izobličio i povika:

— Napolje! Napolje odavde!

Ali grupa je produžila put. Zurio je u te ljude koje je celog veka gledao odozgo. Pogled mu je preletao s jednog na drugog: i svi su imali isti izriz lica.

Ben iza Renčlera zatrese glavom da se osvesti. Bio je svestan da postoji gomila naroda tamo u mraku ispred Renčlera, ali nije znao o čemu je reč. Renčler počeo da uzmiče.

Lahkao je i došlo mu je da utekne, ali se bojao da će ga noge izdati i da će pasti.

Izgubivši potpuno glavu, povika nesigurno:

— Ede, navali! Diži sve u vazduh!

Tek kad im gazda dade znak i odobri da napadnu, Jets i Hjuneker se (oslobodiše straha i pođoše u napad. Pođoše ravnodušno kao dva robota. Ostaviše šerifa i povadiše revolvere iz pojasa.

Ben se sasvim instinktivno sruši i dohvati Jetsa za nogu. Ovaj je jedva uspeo da izvuče revolver. Ali ovim padom Ben je doprineo da Jetsu bar ovoga puta spase život.

Hjuneker uze revolver. Grupa čekaše da mu vidi revolver u rukama. I nastade nemilosrdno puškaranje. I Hjuneker, dok je još držao revolver okrenut nadole, oseti kako ga meci rešetaju. On podskoči, pade, i u poslednjem trzaju opali metak u zemlju.

Renčler se okrete i vide da je Hjuneker ubijen a da se Jets bori sa šerifom. Obuze ga strah, okrete se i potrča u šupu.

Jets, na kolenima vide kako mu gazda kukavički beži u mrak. Jako zamahnu nogom i oslobodi se slabog Benovog zagrljaja nogu, pa poče da beži u suprotnom pravcu. Želeo je jedino da pobegne od gomile.

Ljudi pogledaše Renčlera kako beži prema šupi, a Jetsa prema polju. Parker zamahnu karabinom i naredi:

— Uхватите ih!

Sentora potrča za Jetsom, a za njim još dvojica. Ostali potrčaše za Renčlerom.

Ben ostade sam u dvorištu preplavljenim svetlošću. Neko vreme ostade zercen na zemlji. Zatim s mukom osloni na ruke i malo se podiže. Ponovo zatrese glavom da bi došao sebi. Ali još uvek nije mogao da ustane.

Renčler je jurio kao bez glave. Prilično je bio isprednjačio goniočima. Zadihan, stalno mrmljaše da će

doskočiti ovim seljacima. A nije znao uopšte gde da pobegne.

Klej se digao i stajao naslonjen na bure pored šupe. Lice mu je bilo izobličeno od bola, a ruke natopljene krvlju. Napola onesvešćen, ipak je video Renčlera kako mu trči u susret.

A Renčler je još uvek imao u ruci držale motike. Pogleda unazad i vide da ga gonioči sustižu. On htede da ubrza ali se zanese.

Sentora i ostali jurili su za Jetsom. Upravnik poče da gubi glavu. Iza sebe je čuo stalni topot ljudi u mraku. Psujući nešto nerazumljivo, okrete se i vide da ga Sentora sustiže. Odjedanput Jets baci revolver i poče još brže da beži. Sentora tada iskoči napred, dohvati Jetsa i obori ga tako snažno u prašniu da ovaj izgubi dah. Ostali pritrčaše i uperiše puške na Jetsa.

Kad je Renčler došao do Kleja, on mu se baci u noge. Renčler ga nije ni primetio, te vrisnu i pade, ispustivši držalje. Klej i pored užasnog bola dopuza do držalja i uze ga svojim krvavim rukama.

Renčler kleče i razrogači oči kad vide da je Klej uzeo ono držalje. Izvuče revolver i uperi drhtavom rukom na Kleja. On se dovoljno podiže i motkom raspali Renčlera po ruci u kojoj je imao revolver. Renčler vrisnu i ispusti ga.

Klej sabra svu snagu i ponovo zamahnu motkom. Htede da ga mlatne, ali Renčler izmače. Zatim iznemogao, Klej glavačke pade na zemlju. I pre nego što je Renčler bilo šta mogao da mu učini, stiže Parker sa grupom ljudi. Herb pogleda na Renčlera, ali ga mnogo više zabrinu Klejovo stanje. Okrete se malo i naredi:

— Dovedite brzo lekara! Požurite!

XXII

Ben s teškom muke uspe da se di-
gane. Osećao je bolove po celom telu. Bio je sav izudaran, u modricama i krvav. Stajao je tako ošamućen i nije mu bilo sasvim jasno šta se sve doga-

da oko njega u tom tako osvetljenom dvorištu. Ljuljao se na nogama.

Sentora se vratio posle trke preko polja. Lice mu je bilo modro i prašnjavo. Uhvati Bena pod pazuhu i upita:

— Kako je? Može li se Bene?

Ben je gledao u Sentora ali ga nije video. Trepnu očima a zatim klimnu glavom. Sentora pridrža Bena dok ovaj dođe sasvim sebi. Odmah zatim dvojica dovedoše Jetsa, koga su izgleda dobro izmlatili. Jedan od njih zgrabi upravnika za rame i naglo ga gurnu. Jets pade u prašinu kraj Benovih nogu.

Ben obrisa rukom čelo pa se neodređeno zagleda u Jetsa.

Jets se podiže jednim kolenom. Vide da su sve puške uprte u njega, pa ponovo pade i leže u prašinu.

U šupi su ostali kod Kleja doktor Krejton i Keli. Parker i Jangkist su držali Renčlera za ruke. Svi videše sad da Jangkist nije samo debeljuškasti mali i nesposobni provincijski političar, kao što je to dosad izgledao.

Ben vide da se oko njega okupiše njegovi građani i nije mogao da poveruje svojim očima. I tek tada mu bi jasno da su stanovnici Spurlajna došli da mu pomognu. Pogledom prede svako to odlučno lice. A zatim pogleda na Renčlera, koji je izudaran i iznemogao izgledao da će pasti pored Parkera i Jangkista, pa na Jetsa koji je ležao na zemlji, najzad Hjunekera i Bukmena koji su bili mrtvi.

On se nalazio usred dvorišta, osvetljenog kao na danu. Parker i Jangkist gurnuše Renčlera prema Benu čuteći i očekivali su dalja naređenja od Bena. Na svima se ipak osećao neki stid što su toliko čekali da mu pomognu.

Ben je video pred sobom samo Renčlera. Posrćući, pođe u susret njemu, izvadi lisice iz džepa, otvori ih, stade i poče da gleda u gomilu.

Dvojica su svezali Jetsa i već vodili prema kolima. Ostali su posmatrali Bena. Niko ni reči nije prozborio. Benu bi jasno da se stide zbog

onog što mu se desilo. Isčekivali su da im to oprost. Dugo ih je posmatrao. Zatim pogleda na bednog Renčlera, pođe prema Ebu Begliju i baci mu lisice. Debeli pomoćnik ga pogleda iznenađeno.

— Stavi mu ih, Ebe! — promrlja promuklo.

Eb, koji je stajao kao pokajnik, osmehnu se.

— Hvala, Bene, — reče.

Svi prisutni živnuše i nasmejaše se. Shvatili su da je Ben tim običnim gestom zaboravio sve ono što se toga dana desilo. Begli pride i stavi Renčleru lisice na ruke. Grdosija je s nevericom gledao na svoje vezane ruke.

Ljudi zatim polako počеше da se razilaze i sedaju u kola, posle izvršenog zadatka. Parker i Sentora ostadoše poslednji.

Begli uhvati Renčlera za ruku i povede ga, ali na Parkerov znak stade. Herb pride Benu. Šerif je brisao krvavo lice. Namršti se kad vide da Parker vadi šerifovu značku iz džepa i kači mu je na grudi. Svi se zgleдахu, ali niko ne reče ni reči.

Begli u tom trenutku pogleda prema kući i viknu:

— Bene!

Ben se okrete: Skipi prilazaše grupi. Bila je unezverena, bleđa i utučena. Preko spavaće košulje prebacila je muški kišni mantil. Pride Renčleru i pogleda ga. Vlasnik ranča ne diže glavu. Ona mu pride još bliže. Zatim ćutke skide mantil i pokri ocu leđa.

Renčler tek tada podiže glavu i pogleda je očima punih suza, u kojima je bilo molbe. Ali molio je za nešto što među njima nije više postojalo. Samo neprimetan trenutak ruka joj se zadrža na očevom ramenu, kao znak nekog hladnog milovanja. Potom je skide i ostade nema.

Begli pogleda na Skipi, kao u znak izvinjenja, zatim uze Renčlera pod ruku i povede ga kolima. Herb, El i

Ben još jednom pogledaše na devojku koja je stajala nasred dvorišta i posmatrala ih. Gledala je kako joj odvođe oca, a lice joj je bilo mirno i odlučno. Ču kako se zalupiše automobilska vrata, kako motori zabrujaše ali ne učini nijedan pokret. Automobil se udaljiše.

Renčler, utučen od žalosti, okrete se da vidi još jedanput svoju kćer. Do poslednjeg trenutka trudio se da je vidi. Zatim farovi baciše snopove

svetlosti preko polja i Skipi ostade sama u mraku.

Ona još dugo stajaše tako na tom mestu i posle oćevog odlaska, kad više uopšte nije mogao da je vidi, a Renčler je to vrlo dobro znao. A znao je još i to, i duboko osećao u sebi, da je ona za njega zauvek izgubljena.

Preveo

Miloš Stepanović

Kraj

Ž. F. Paulo

Moram se vratiti kući

Zovem se Tomas i ispaštam kaznu od pet godina u zatvoru B... ali što pre moram da se vratim kući. Međutim, prema meni su svi ljubazni. Ne moram da radim, ali direktor je tražio od mene da se staram o njegovim kolima i zatvorskom kamionu. Pristao sam, jer sam dobar mehaničar, a zatim, naročito zbog toga što se direktoru ne kaže ne. Tako isto opravio sam mašinu za šišanje trave i mašinu za pranje koja je starinski model. Ja sam ućtiv i ponizan; sve to doneće mi, nadam se, smanjenje kazne, jer se što pre moram vratiti kući.

* *

Sve je počelo na glup način. Najpre moram da vam kažem da sam od svoje desete godine siroče i da me je prihvatio moj stari stric Andre, koji me je poslao na školovanje u grad u jednu tehničku školu, a zatim mi je našao dobro mesto u garaži, Lefor koja se specijalizirala za teška vozila. Tada sam imao devetnaest godina, rat je bio završen i ja sam mirno odslužio svoj vojni rok u transportnim trupama; zatim sam se vratio da stanujem kod strica Andrea: dobrog zemljoradnika, tvrdog na pari, vrednog na poslu, ali takvog poštenjačine čija su shvatanja ukazivala na istinskog hugenota. Predavao sam mu svoju platu i on je bio tako dobar da

mi ostavi nešto banknota kako bih mogao popiti koju čašu vina posle rada i da bih nedeljom mogao otići u bioskop.

Stanovali smo na deset kilometara od grada, u malom selu gde se svi poznaju. Imao sam dosta prijatelja pa čak i poznanica koje nisu odbijale da izadu sa mnom, ali mene je jedino zanimala Julija, koja se, kurva je, dna, slabo osvrkala na mene! I zbog nje sam ja sada ovde.

Više puta bio sam joj predlagao da pođemo u bioskop ili da se prošetamo, ali ne, ona je više volela da bude sa jednim žacom iz varoši, tipom koji je bio deset godina stariji od nje, koji je uvek išao u civilu i koji je vreme više provodio u selu nego na svom poslu.

Jednoga dana pomirio sam se sa sudbinom. Bilo je to uostalom vreme kada sam obletao oko ćerke moga gazde, jedne lepe plavuše tamnih očiju koja me je ljupko gledala.

Sa Julijom je dakle svršeno! Ali kurvu je to, izgleda, uvredilo i ona je sve činila da me navuče i kako je njena kuća bila blizu naše; bilo ju je teško izbeći. Tako se ponašala da su moji drugovi iz sela to primetili pa su počeli da me zadirkuju. Žaca se više nije pojavljivao.

To se desilo jedne prolećne večeri. Kad sam se vratio kući, čekala me je na ulazu. Ulagivala mi se i predlo-

žila je da dođem k njoj. Zaboravio sam da kažem da joj je otac, čuvar šume, bio više u šumi nego kod kuće. Odlučno sam odbio, a ona me je počela ružiti, išla je dotle da je posumnjala u moju muškost. Meni je pao mrak na oči, i ja sam joj dao dobru ćušku. Izgubila je ravnotežu i pala na kamene stepenice na kojima je razbila glavu. Sve se to videlo iz susedne kafane, i kad su je podigli, bila je mrtva.

Debeli Oskar, poljski čuvar, uhapsio me je i odveo me svojoj kući odakle je telefonirao u grad. Očekujući policijska kola, ostali smo u kuhinji i razgovarali o »incidentu«, kako je govorio čestiti Oskar.

U sudu sam objasnio stvar i, kako nisam uzeo advokata, odredili su jednog da me brani po zvaničnoj dužnosti. To je bila sreća za mene.

Ah! pošten je bio taj advokat. Tek što je seo na krevet u mojoj ćeliji, ponudio je paklo cigareta tako da sam se odobrovoljio i ispričao mu gazda.

— Dobro - reče mi on - stvar je jasna, računajte na mene. Nemate šta da se plašite. Branićemo se pred sudom na američki način: neodoljiva sila.

I došao je dan suđenja.

Posle čitanja optužnice i pitanja na koja sam iskreno odgovorio, moj advokat je doveo pola sela kao „svedoke moralnosti“, kako je on govorio. Drugovi su me obasuli cvećem. Meni je bilo neprijatno. Bio je došao i moj gazda.

— Dobar radnik, ozbiljan i radan mladić, ma kako ga osudili, kod mene će uvek imati mesta. — Njegova ćerka u dnu sale osmehnula mi se.

Svedoci događaja bili su takođe pozvani i kako su neki od njih ne samo videli nego i čuli svađu, predsednik suda nije postavljao suvišna pitanja, jer su svi svedočili u moju korist.

Najzad je ustao moj advokat. Oh! Čini mi se da mogu skoro od reči do reči kazati ono što je on ispričao.

— Gospodo porotnici - počeo je on —imate pred sobom jedno siroče koga je on obožavao i ja ću sada mom klijentu prouzrokovati veliki bol. Moram mu reći jednu stvar koju on ne zna i koja mu se, za ovih šest meseci što ih je proveo u zatvoru, prikrivala.

— Tomas, one večeri kad ste se vratili kući, čekala vas je fatalna sudbina. Da Julija nije bila tamo, vi biste ušli u kuću i našli biste vašeg strica mrtvog. Bio ga je ugušio plin iz rešoa čija je dotrajala cev bila prsila.

Sećam se da sam bio ustao, a zatim sam oborio glavu i opet seo. Jedva su doprli do mene znaci naklonosti mase... zatim je moj advokat nastavio. Podsetio je porotnike na moje ranije godine, na moju studioznu mladost, na moju besprekornu vojnu službu, izjave svedoka.... Kraj mu je bio veličanstven.

— Gospodo porotnici, znam da će državni tužilac zahtevati glavu mog klijenta. Vi se sećate da je pre osam

meseci jedan trgovac stokom bio ubijen nedaleko odavde i da je povod zločinu bila krađa. Krivac nikad nije pronađen. Ali da je bio pronađen državni tužilac s pravom bi zahtevao njegovu glavu. Treba praviti razliku između niskog zločina i šamara koji je, na nesreću, imao žalostan rezultat. Mom klijentu je pred izazivanja i napadima njegove susedke, pao mrak na oči i neodoljiva sila ga je navela da, možda prvi put u životu, udari.

Ja tražim dakle, gospodo porotnici, da ne osudite Tomasa. Pola godine koje je proveo u zatvoru ostaviće traga na ceo njegov život.

Nisam čuo šta je dalje govorio i osuđen sam samo na pet godina.

Moj advokat došao je da se oprost sa mnom i tada mi je poverio ovo:

— Od strane inspektora policije, Julijinog verenika, imam jednu poruku za vas:

„Rekao mi je: **Kažite Tomasu da ću ga naći.**“

Zato moram da se vratim kući što je moguće pre, jer ako žaca tamo dođe pre mene naći će novčanik trgovca stokom koga sam ubio i neke banknote još poprskane krvlju. Novčanik je moj stric, koji je svuda cunjao, bio pronašao pod mojim jastukom i kao pošten čovek, hteo da me prijavi. Ja sam ga morao ubiti i ja sam počeo pao gumu za plin, a zatim sam kao i obično otišao na posao. Ali Julija, sa svoga prozora bila je videla taj prizor i zato me je uveče čekala na vratima kuće.



Svojim najnovijim specijalizovanim preparatom „**KEMIKA LIJA**“ će obradovati hiljade mladića i devojaka „**PUBERTEN**“ preparat na bazi aktivnog sumpora otkloniće sa vašeg lica neugodne bubuljice.

Tražite u svim parfimerijama „**PUBERTEN**“ koji je za vas proizvela „**KEMIKA LIJA**“ iz Novog Sada.

Serijski Zabavni romani

U 1965. GODINI

Izašlo iz štampe:

E. L. Stoun	TEMPIRANA BOMBA
Ž. Simenon	MEGRE I HIROMANTKINJA
D. Trejsi	ZAVERA MRŽNJE
Dž. H. Čejz	U NESVESTICI
R. Čendler	ŽENA U JEZERU
V. Ajriš	TAJNA JEDNOG UBISTVA I LJUBAVI
P. Rabe	VREME ZA UMIRANJE
F. Ešton	LUN OČEKUJE UBICU
G. F. Beket	IZGUBLJENI REVOLVERAŠI
F. Kejn	JEDAN MRTVAC ODVIŠE
F. Ešton	LUN I KAPETAN VINTERS
H. Smit	OBRAČUN NA MALOM JEZERU
E. S. Holding	NEVIDLJIVE PREPREKE
B. Vilijams	DOKAZNI MATERIJAL
G. F. Unger	JAHANJE U NEIZVESNOST
I. Monteje	POVRATAK IZ MRTVIH
Š. Robren	IZNAD OKUKE TEJE
E. Hunter	SMRT NE IDE NA ODMOR
M. Brend	NEVIDLJIVI ODMETNIK
F. Ešton	LUN PROTIV ŠPIJUNA
M. Tripković	BRVNARA KRAJ GRANICE
P. Fild	TRAŽI SE ŠERIF
Dž. Koten	VELIKI PLEN
L. Pejar	ČOVEK U POLUCILINDRU
H. Daf	DOŠAO JE PREKO PEKOSA
F. Ešton	LUN PROTIV BANDE ZAMKOVA

Naredna sveska donosi:

K. Braun SFINGINO OKO

POPUST PRETPLATNICIMA 10 Odsto

Pretplata za seriju zabavnih romana od ukupno godišnje 24 sveske sa kompletnim romanima i novelama u prilogu iznosi 3.240.- dinara. Pretplate za našu zemlju primaju se i u polugodišnjim ratama od 1.620.- dinara.

Pretplata za inostranstvo godišnje je 6.000 dinara.

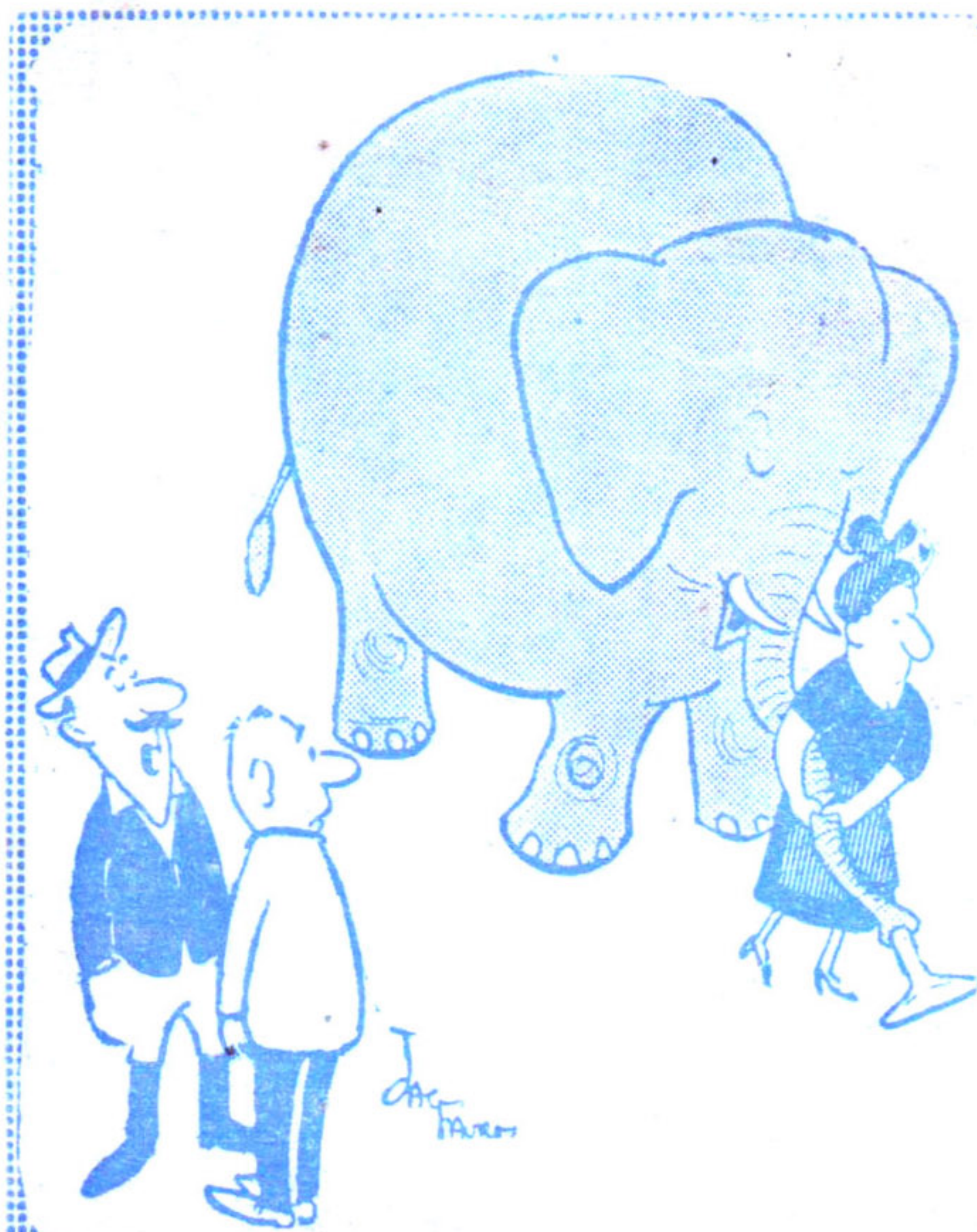
Pretplate za našu zemlju primamo u tromesečnim, polugodišnjim ili godišnjim ratama.

Pretplata se šalje običnom uplatnicom sa naznakom „Za seriju zabavnih romana“ kao i od koje sveske se želi primati

Uplate adresirati na „Dnevnik“ Novi Sad, žiro-račun 657-1-254 - Pošta 120.

Sledeća sveska donosi:

K. Braun: SFINGINO OKO



**ZA
PRIJATAN
ODMOR**
HUMORISTIČKI
MAGAZIN
VESELI SVET

